

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี
FACTORS AFFECTING THE INDEBTEDNESS OF TEACHERS
IN PATHUMTHANI PROVINCE

โดย
ภัทรภรณ์ อยู่นาน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
คณะบริหารธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2560

**FACTORS AFFECTING THE INDEBTEDNESS OF TEACHERS
IN PATHUMTHANI PROVINCE**

BY

PATTHARAPORN YOONAN

**A THESIS SUBMITTED PARTIAL FULLFILMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION**

**GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017**

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี

โดย

ภัทรภรณ์ อยู่นาน

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2560

ดร.กัญญาเชียรวัฒนสุข
ประธานกรรมการสอบ

ดร.พัชรหทัย จารุทวีผลนุกูล
กรรมการ

ดร.สุมาลี สว่าง
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

21 สิงหาคม 2560

Thesis entitled

**FACTORS AFFECTING THE INDEBTEDNESS OF TEACHERS
IN PATHUMTHANI PROVINCE**

by

PATTHARAPORN YOONAN

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Business Administration

Rangsit University
Academic Year 2017

Krisada Chienwattanasook Pashatai Ch.

Krisada Chienwattanasook, D.B.A.
Examination Committee Chairperson

Pashatai Charutawephonnukoon, Ph.D.
Member

Sumalee Sawang

Sumalee Sawang, D.M.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

Vannee Sooksatra

(Asst.Prof.Plт.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

August 21, 2017

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุมาลี สว่าง
อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความกรุณาและให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์
ตลอดช่วงการทำวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณดร.ปริญญา สุกรีเขตร ดร.กฤษฎา มุฮัมหมัด
และอาจารย์เนตรทิพย์ สุรศิริกุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและ
ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนและข้าราชการในเขตจังหวัดปทุมธานีทุกท่านที่
ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่และทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน
และเป็นกำลังใจตลอดจนจบการศึกษา

และขอขอบคุณเพื่อนร่วมคณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและ
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ภัทรภรณ์ อยู่นาน

ผู้วิจัย

5808355 : สาขาวิชาเอก: บริหารธุรกิจ; บธ.ม.

คำสำคัญ : ข้าราชการครู, ค่านิยม, ภาระหนี้สิน

ภัทรภรณ์ อยู่นาน: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัด
ปทุมธานี (FACTORS AFFECTING THE INDEBTEDNESS OF TEACHERS IN PATHUMTHANI
PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.สุมาลี สว่าง, 160 หน้า.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาภาวะหนี้สินและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 4 ที่มีภาระหนี้สิน จำนวน 420 ตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบสถิติ Independent t - test, ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-35 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท มีสถานภาพสมรส มีจำนวนบุตร 2 คน มีอายุการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี มีหนี้สินประเภทหนี้สินในระบบเป็นการก่อหนี้เพื่อการซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย มีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันมากกว่า 1,000,000 บาท มีแหล่งกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู มีการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน 1-2 ครั้งต่อเดือน ในการซื้อที่อยู่อาศัย รถยนต์/จักรยานยนต์ และโทรศัพท์มือถือ มีการผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาท เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ มีการเล่นเสี่ยงโชคประเภทสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา เนื่องจากเพื่อการสังสรรค์โดยมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากกว่า 2,000 บาท นิยมท่องเที่ยวในประเทศเพื่อการพักผ่อนโดยมีค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 2,001-3,000 บาท และปัจจัยด้านค่านิยมและการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ อายุ สถานภาพ อายุการทำงาน พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน ได้แก่ ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน และรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบอบายมุข ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค พฤติกรรม

ลายมือชื่อนักศึกษา.....ภัทรภรณ์ อยู่นาน.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

การท่องเที่ยวและความบันเทิง ได้แก่ ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายต่อครั้งใน
การท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง และค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางวิชาการ
และค่านิยมทางสังคม

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ลายมือชื่อนักศึกษา..... ภัทรภรณ์ อนุภท.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

5808355 : MAJOR: BUSINESS ADMINISTRATION; M.B.A.

KEYWORDS : TEACHER CIVIL SERVANT, ATTITUDE, INDEBTEDNESS

PATTHARAPORN YOONAN: FACTORS AFFECTING THE INDEBTEDNESS OF TEACHERS IN PATHUMTHANI PROVINCE. THESIS ADVISOR: SUMALEE SAWANG, D.M., 160 p.

This research aimed to study the state of being for debt and the factors that affect the indebtedness of teachers. The sample groups were 420 teachers in The Secondary Education District Office Zone 4 in Pathumthani selected with a multi-stage method. The instruments was a questionnaire. The researcher analyzed data using frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent t - test, one-way analysis of variance and multiple linear regression analysis.

The results of this research shows most respondents were female teachers who are about 26 to 35 years old and have 15,000 – 25,000 baht per month for their salary. Moreover they have bachelor degrees and are married with two children in their family. Average working periods are not more than 5 years. Most of the debts are under real-systems they have spent for renovating their homes. Nowadays the value of present more 1,000,000 baht up. They have got the money from Teacher-Saving-Institutions and also money fund raising groups, which are available. Besides they pay for monthly household things, cars/motorcycle and mobilephone. It costs around 9,000 baht up per 2 weeks or month for spend luxury goods. They need money for easily payments so they have spent 500 baht on lottery, beverage, alcohol or tobacco for 6 months. They spend 2,000 baht for social parties and relaxing. They spent 2,001-3,000 baht for travelling and luxurious teachers-life-style.

The results of testing hypothesis found that the factors that have affected the indebtedness of the teachers in Pathumthani province are age, status and working periods and also the teachers' behavior for weekly and monthly payment systems. The teachers' behavior of using the payment system for any products affect the debt. Besides the debt is also affected by the frequency of buying products and the kinds of products. Also affect the debt because of their monthly payment exactly affect their debt too. The teachers buying lottery or arrangement to give prizes to holders affect the debt which the teacher have paid a lot per month. The teachers' behavior of travelling and

Student's Signature. Pattharaporn Yoonan Thesis Advisor's Signature..... Sumalee Sawang

entertainment affect the debt because they have paid a lot for travelling and entertainment. The teachers' attitude on economics, academic and social life-style are related to their indebtedness.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

Student's Signature.....Pathavaporn Yoonan..... Thesis Advisor's Signature.....[Signature].....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูป	๗
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ปัญหาที่วิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตของศึกษา	5
1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	10
2.2 แนวคิดด้านการเกิดภาระหนี้สิน	17
2.3 แนวคิดทางด้านพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู	25
2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของข้าราชการครู จังหวัดปทุมธานี	41
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	59
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	59
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	3.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	68
	3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล	75
	4.2 ผลการวิเคราะห์ภาระหนี้สิน	79
	4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน	81
	4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านค่านิยม	88
	4.5 ผลการวิเคราะห์การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี	91
	4.6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	92
	4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน	93
	4.8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	120
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	122
	5.1 สรุปผลการวิจัย	122
	5.2 กรอบแนวความคิดใหม่	128
	5.3 อภิปรายผลการศึกษา	128
	5.4 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	135
	5.5 ข้อจำกัดในงานวิจัย	138

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	145
ภาคผนวก ข ผลการประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	153
ประวัติผู้วิจัย	160

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงการใช้คำถาม 7 คำถาม (6Ws และ 1H) เพื่อหาคำตอบ 7 ประการ (7OS) เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค	12
2.2 แสดงการสำรวจค่านิยมของ Rokeach โดยแบ่งเป็นค่านิยมปลายทางและค่านิยมที่ใช้เครื่องมือ	37
3.1 จำนวนข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดปทุมธานี ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559	60
3.2 แสดงสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	62
3.3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น	67
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ	75
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ	76
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา	76
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้	77
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพ	77
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านจำนวนบุตร	78
4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุการทำงาน	78
4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านประเภทการมีหนี้สิน	79
4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านสาเหตุของการเป็นหนี้สิน	79
4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน	80
4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านแหล่งกู้ยืมเงิน (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)	80
4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้าน ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	81
4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้าน ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	82
4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้าน รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	83
4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านประเภทการเล่นเสี่ยงโชค	84
4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค	84
4.18 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา	85
4.19 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านสาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่	85
4.20 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน	86
4.21 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	86
4.22 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	87
4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	87
4.24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยม	88
4.25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางวิชาการ	88
4.26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ	89
4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางสังคม	90
4.28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.29 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านเพศ	93
4.30 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านอายุ	94
4.31 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุ	95
4.32 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้าน ระดับการศึกษา	96
4.33 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านรายได้	96
4.34 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้าน สถานภาพ	97
4.35 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพ	98
4.36 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้าน จำนวนบุตร	99
4.37 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัด ปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านอายุ การทำงาน	99
4.38 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุ การทำงาน	100
4.39 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านความถี่ ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.40 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้าน ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	102
4.41 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทสินค้า ที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	103
4.42 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพ	104
4.43 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านรายจ่ายเงินผ่อน เฉลี่ยต่อเดือน	105
4.44 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้าน รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	106
4.45 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านสาเหตุในการ ซื้อสินค้าเงินผ่อน	107
4.46 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทการเล่น เสี่ยงโชค	108
4.47 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการ เล่นเสี่ยงโชค	109
4.48 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้าน ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค	110
4.49 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านการดื่มเครื่องดื่ม มีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ใน ระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.50 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านสาเหตุในการดื่ม เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่	112
4.51 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการ ซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน	113
4.52 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทสถานที่ ที่นิยมท่องเที่ยว	114
4.53 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	114
4.54 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านเหตุผลในการ ท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	115
4.55 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้ง ในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	116
4.56 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถาน บันเทิง	117
4.57 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะ หนี้สินข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี	119
4.58 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการ ครูในจังหวัดปทุมธานี	120
4.58 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการ ครูในจังหวัดปทุมธานี (ต่อ)	121

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2.1 แสดงโมเดลอย่างง่ายของการตัดสินใจของผู้บริโภค	13
5.1 กรอบแนวคิดการวิจัยใหม่	128

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นที่ส่งผลให้ค่าครองชีพและราคาสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น นำไปสู่ค่าใช้จ่ายของการดำรงชีพ ในชีวิตประจำวันที่สูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งในด้านราคาสินค้าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว ซึ่งตรงข้ามกับจำนวนรายรับที่ได้จากการทำงาน อีกทั้งการให้ความสำคัญกับการบริโภคมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกระแสของค่านิยมใช้สินค้าทันสมัย การใช้สินค้าราคาแพง การบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ส่งผลให้มีการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่เกินขีดจำกัดความสามารถทางการเงินของตนเอง และหากไม่สามารถบริหารจัดการพฤติกรรมทางการเงินของตนเองได้จะนำไปสู่เป็นหนี้สินโดยการยืมเงินในอนาคตเพื่อนำมาหมุนเวียนในการชำระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน และนำเงินที่ยืมมาไปชำระหนี้ให้ทันระยะเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถชำระหนี้ได้ในระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้เกิดภาระหนี้สินอย่างต่อเนื่องซึ่งปัญหาภาระหนี้สินสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มอาชีพ แม้กระทั่งในกลุ่มอาชีพข้าราชการครูเนื่องจากจำนวนเงินเดือนที่ไม่สอดคล้องกับรายจ่ายของตนเองทำให้มีรายจ่ายมากกว่ารายรับนำไปสู่การมีภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้ข้าราชการครูมีความต้องการกู้ยืมเงินในอนาคตจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต สถาบันการเงินทางธนาคารของรัฐและเอกชน สหกรณ์ออมทรัพย์ เงินกู้ยืมในระบบ เป็นต้น เพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในการชำระค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน และการก่อหนี้สินของข้าราชการครูมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนในการหาสาเหตุที่แท้จริงในการก่อหนี้ จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550) พบว่า ในปี พ.ศ. 2540 จากผลการสำรวจภาระหนี้สินของข้าราชการครูทุกกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการพบว่า ครูเป็นหนี้ 507,607 ราย จำนวนหนี้ประมาณ 81,162 ล้านบาท จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคาร สถาบันทางการเงิน รวมทั้งสวัสดิการของหน่วยงานการสำรวจดังกล่าว

ในปี พ.ศ. 2542 พบว่า ข้าราชการครูจากที่สำรวจจำนวนทั้งสิ้น 498,740 ราย มีหนี้จำนวน 378,058 ราย มูลหนี้รวมทั้งสิ้น 138,616 ล้านบาท แยกเป็นหนี้ในระบบ 132,019 ล้านบาท หนี้นอกระบบ 6,597 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ในปี พ.ศ. 2546 ผลการสำรวจภาระหนี้สินข้าราชการครูทั่วประเทศ พบว่า ครูเป็นหนี้จำนวน 396,818 คน และพบมูลหนี้รวม 274,556 ล้านบาท เฉลี่ยครูมีหนี้คนละ 691,896 บาท โดยข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนครูที่เป็นหนี้และปริมาณการเป็นหนี้ต่อคนมากที่สุด และเป็นลูกหนี้จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันทางการเงิน สหกรณ์ ญาติพี่น้องบุคคลภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ในปี พ.ศ. 2554 ผลการสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ข้าราชการครูมีหนี้สินรวมกันกว่า 1 ล้านล้านบาท จากจำนวนครูทั้งหมด 4.6 แสนคน โดยยอดหนี้ดังกล่าวมาจากแหล่งเงินกู้ 5 ประเภท ได้แก่

- 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ 87 แห่ง มีสมาชิกที่เป็นหนี้ 467,143 ราย มีวงเงินกู้ยืม 766,081 ล้านบาท
- 2) สินเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับธนาคารออมสินและกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู มีสมาชิก จำนวน 1,571 กลุ่มใหญ่ มีสมาชิก 93,140 คน ยอดเงินกู้ที่อนุมัติแล้ว 111,315 ล้านบาท
- 3) สินเชื่อโครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) และโครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีคู่สมรสถึงแก่กรรม (ช.พ.ศ.) โดยเฉพาะโครงการ ช.พ.ค.6 จำนวนผู้กู้ 263,984 คน วงเงินกู้ 275,218 ล้านบาท
- 4) เงินทุนหมุนเวียนแก้ไขปัญหาหนี้สินครู บริหารโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ยอดเงินกู้ที่อนุมัติแล้ว 272 ล้านบาท
- 5) แหล่งเงินกู้อื่นที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ เช่น บัตรเครดิต เงินกู้ธนาวิทย์ เงินกู้บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ เงินกู้จากสินค้าเงินผ่อน เงินกู้นอกระบบ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินสำรวจแหล่งเงินกู้ที่สำคัญในการเป็นหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่า มีแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของการเป็นหนี้จำนวน 5 แหล่ง คือ

- 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หนี้สินที่กู้ยืม จำนวน 663,152 ล้านบาท
- 2) สินเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู จำนวนเงินกู้ 27,317 ล้านบาท
- 3) สินเชื่อ ช.พ.ค./ช.พ.ส. ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพและสวัสดิการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) จำนวนเงินกู้รวม 488,428 ล้านบาท
- 4) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู บริหารโครงการโดยสำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวนเงินกู้รวม 829 ล้านบาท
- 5) เป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ เช่น บัตรเครดิต เงินกู้ธนวัฏ เงินกู้บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ เงินกู้จากสินค้าเงินผ่อน เงินกู้นอกระบบ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

จากจำนวนหนี้สินของข้าราชการครูที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเป็นปัญหาสำคัญที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้หมดไป ซึ่ง สุทธศรี วงษ์สมาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า ยังมีข้าราชการครูที่มีปัญหาหนี้สินอีกหลายรายที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง เนื่องจากปัญหาวงเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินที่กำหนดให้กู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการกู้ยืมเพราะข้าราชการครูบางรายมีหนี้หลายล้านบาท ขณะที่บางรายมีหนี้ 300,000-400,000 บาท และพบว่ามีข้าราชการครูประมาณ 20,000 คน ที่มีปัญหาหนี้สินอยู่ในขั้นวิกฤติ มีหนี้สินถึง 10-20 ล้านบาท จากจำนวนทั้งหมดประมาณ 600,000 กว่าคน และยังพบว่า ในปีงบประมาณ 2558 กระทรวงศึกษาธิการต้องใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2557 ถึง 322 ล้านบาท หรือ จาก 239 ล้านบาท สำหรับการจ่ายเงินกู้ยืมให้กับข้าราชการครูจำนวน 1,390 ราย เพิ่มขึ้น 561 ล้านบาท นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่แท้จริง เนื่องจากวิธีแก้ไขเน้นไปในการให้กู้ยืมเงินจากแหล่งที่จัดสรรไว้ให้โดยมีดอกเบี้ยที่น้อยกว่าเป็นหลัก แต่ไม่ได้คำนึงถึงการแก้ไขในส่วนการลดจำนวนการขอกู้ยืมเงิน และยังไม่ได้ศึกษาถึงสาเหตุเชิงลึกในการกู้ยืมเพื่อหาทางแก้ไขที่ยั่งยืน ในการลดจำนวนภาระหนี้สินที่มีและป้องกัน การก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพื่อไม่กลับมาเป็นหนี้ในระยะยาว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) อีกทั้ง วรากรณ์ สามโกเศศ ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาชั่วคราว สิ่งสำคัญคือ ต้องให้ความรู้ ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถาวรและเรื่องหนี้สินครูเป็นปัญหามานาน เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง สกสค. ไม่ได้ส่งเสริมเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินให้กับครู มีแต่ส่งเสริมให้มีหนี้เพิ่ม อีกทั้งยังไม่เห็นว่าแนวทางนี้จะแก้ปัญหาหนี้ครูได้ก็มากน้อย สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ แก้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของธนาคารออมสินให้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด แม้ที่ผ่านมาครูมักจะตกเป็นจำเลยสังคมในเรื่องการสร้างหนี้เงินเกินตัวทำให้ส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาช่วยแก้ไข แต่ก็ต้องยอมรับว่า ครูบางคนมีความจำเป็น ทำให้ต้องก่อหนี้ อาทิ จำเป็นต้องกู้เงินเพื่อไปดูแลครอบครัว พ่อแม่ ที่เจ็บป่วย ไม่ใช่มีแต่เรื่องใช้เงิน ชื่อของฟุ่มเฟือย

เพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงเป็นเรื่องดีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับรัฐบาล และ ศร. เข้ามาช่วยดูแล แก้ไขปัญหา แต่ก็คงต้องดูให้รอบคอบและอธิบายให้สังคมเข้าใจได้ว่า เป็นความตั้งใจในการ แก้ปัญหาหนี้สินครูจริงๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาหนี้สินข้าราชการครูนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีหลากหลายแนวทางในการแก้ไขปัญหา แต่ปัญหาหนี้สินดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไข ได้หมดไป เนื่องจากการแก้ปัญหาในเบื้องต้น แต่ยังคงขาดการศึกษารายละเอียดถึงสาเหตุของการ ก่อหนี้สินของข้าราชการครูในเชิงลึก เพื่อที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึง ได้ตระหนักถึงปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู และมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิด ภาระหนี้สินของข้าราชการครู โดยใช้กรณีศึกษาเป็นข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจาก จังหวัดปทุมธานีอยู่ในเขตปริมณฑล และมีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยมีย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญ รวมถึงเขตอุตสาหกรรม และมีการขยายตัวของพื้นที่ที่อยู่อาศัยมา ยัง ในเขตปริมณฑลเพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรในจังหวัดปทุมธานีมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นส่งผลต่อค่าใช้จ่าย ในด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งในที่นี่รวมถึงข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี จึงต้องการทราบ ถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่นำไปสู่การก่อภาระหนี้สิน ที่ประกอบด้วยปัจจัยทางด้าน ค่านิยมและรูปแบบทางด้านพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ตลอดจนนำไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินของข้าราชการครูต่อไป

1.2 ปัญหาคำวิจัย

- 1.2.1 ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินเป็นอย่างไร
- 1.2.2 ภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันของข้าราชการครูเป็นอย่างไร
- 1.2.3 รูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินเป็นอย่างไร
- 1.2.4 ค่านิยมของข้าราชการครูที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินเป็นอย่างไร
- 1.2.5 การเกิดภาระหนี้สินมีผลต่อข้าราชการครูเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

1.3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สิน

1.3.3 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ จำนวนบุตร อายุการทำงาน ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

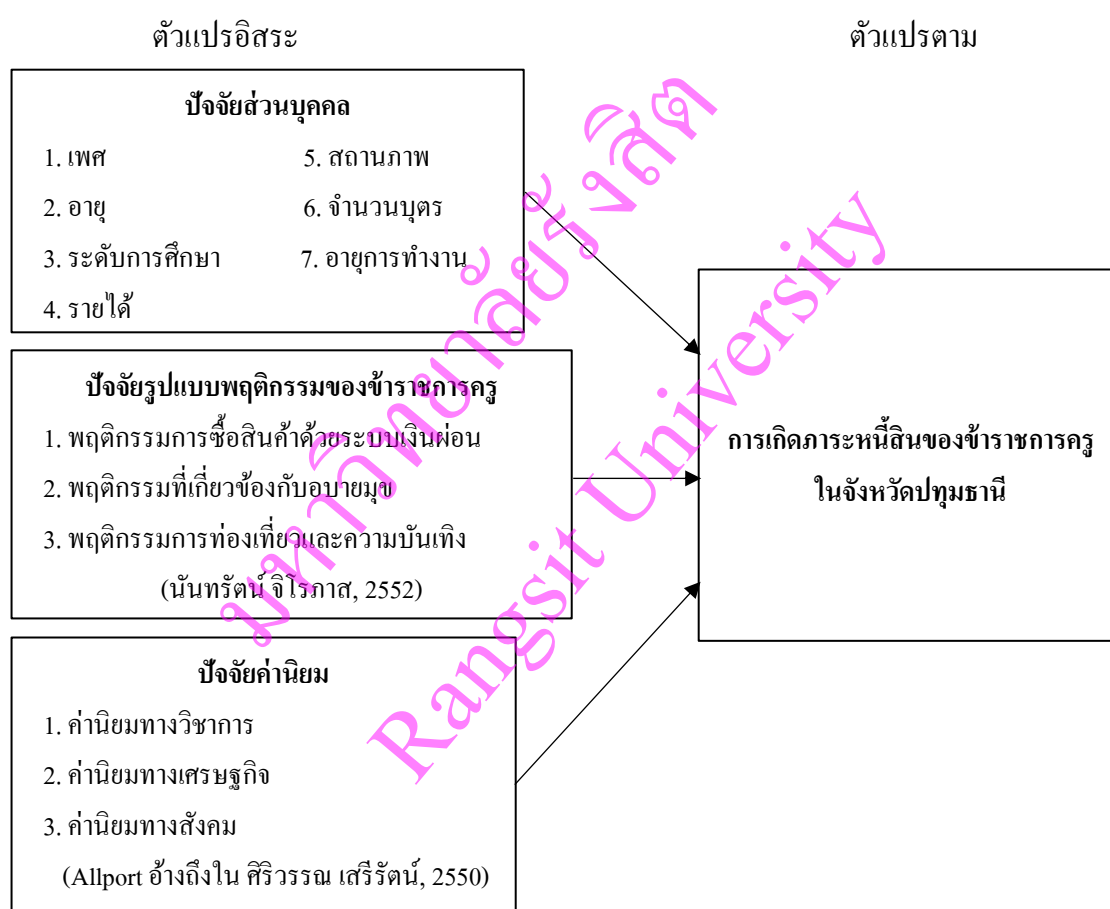
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ จำนวนบุตร อายุการทำงาน ศึกษาแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง และศึกษาถึงค่านิยม ประกอบด้วย ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคมที่มีผลให้เกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 9,392 คน โดยในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 420 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเฉพาะข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 15 โรงเรียน

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยใช้เวลาในการศึกษาวิจัยนับตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2559 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2560

1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมของข้าราชการครู หมายถึง การกระทำของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แสดงออกมาโดยการปฏิบัติในลักษณะของรูปแบบพฤติกรรมที่นำไปสู่การเกิดภาระหนี้สินในอนาคต ได้แก่

พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน หมายถึง การที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีทำการกู้ยืมเงินในอนาคตจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข หมายถึง พฤติกรรมการเล่นเสี่ยงโชค การดื่มสุรา และสูบบุหรี่ ตลอดจนการเล่นการพนัน ในเกิดขึ้นกลุ่มสังคมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง หมายถึง การท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานียึดถือ ซึ่งเป็นความเชื่อ ความต้องการ และสามารถกำหนดพฤติกรรมนิยมของบุคคลหรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนำไปสู่การเกิดภาระหนี้สิน ได้แก่

ค่านิยมทางวิชาการ หมายถึง ความเชื่อของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมกิจกรรมในการหาทักษะวิชาความรู้เพิ่มเติมที่จะนำมาซึ่งความก้าวหน้าในอาชีพของตน

ค่านิยมทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความเชื่อของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีในการมีสินทรัพย์หรือเงินทอง ภาพลักษณ์ที่ดี ตลอดจนการมีความรู้ความสามารถจะนำมาซึ่งการแสดงผลออกถึงฐานะและการยอมรับทางสังคม

ค่านิยมทางสังคม หมายถึง ความเชื่อของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเป็นประจำ เช่น งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น ที่จะได้รับการยอมรับและความก้าวหน้าในอาชีพ และสามารถแสดงผลออกถึงฐานะทางสังคมของตน

การเกิดภาระหนี้สิน หมายถึง การสร้างภาระผูกพันทางการเงินระหว่างข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีกับผู้ให้ยืมเงินในลักษณะที่เป็นบุคคลหรือสถาบันการเงิน ที่มีกำหนดชำระคืนในอนาคต ซึ่งรวมถึงระดับภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบัน สาเหตุการมีหนี้สิน ตลอดจนความสามารถในการชำระคืนหนี้สิน

ข้าราชการครู หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพครูที่ปัจจุบันปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี) ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่ทางการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดปทุมธานี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีช่วงอายุมากกว่า 18 ขึ้นไป

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทราบถึงสภาพการณ์ของภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบันของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี และรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล รูปแบบพฤติกรรม และค่านิยมที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำไปใช้ประกอบการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาในการลดจำนวนหนี้สินของข้าราชการครูของหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปทุมธานี

1.8.2 นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการภาระหนี้สิน รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินให้สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี เพื่อลดจำนวนภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.3 หน่วยงานหรือสถาบันการเงินที่มีส่วนร่วมในการให้กู้ยืมเงินสามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญของปัญหาภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาการดำเนินงานในการอนุมัติสินเชื่อให้แก่ข้าราชการครูและนำไปปรับใช้เป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อไป

1.8.4 เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทั้งรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานในโครงการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สิน ในการกำหนดนโยบายทางการบริหารจัดการสวัสดิการทางด้านเงินกู้ยืมสำหรับข้าราชการครู เพื่อช่วยเหลือข้าราชการครูที่มีปัญหาในการชำระหนี้สินภาระหนี้สินทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศมากยิ่งขึ้น

1.8.5 นำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการวิจัยในอนาคต ในการเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสาเหตุในเชิงลึกที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครู ตลอดจนในกลุ่มอาชีพอื่นและบุคคลทั่วไป เพื่อนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบันต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

2.1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

2.1.3 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

2.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

2.2 แนวคิดด้านการเกิดภาระหนี้สิน

2.2.1 ความหมายของหนี้สิน

2.2.2 ประเภทหนี้สิน

2.2.3 ปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้สิน

2.3 แนวคิดทางด้านพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู

2.3.1 ความหมายพฤติกรรม

2.3.2 ประเภทพฤติกรรม

2.3.3 สิ่งกำหนดพฤติกรรม

2.3.4 ปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของข้าราชการครู จังหวัดปทุมธานี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

ในการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายต่าง ๆ ไว้ ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีได้ดังต่อไปนี้

Schiffman and Kanuk (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น. 9) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภคว่า พฤติกรรมซึ่งบุคคลทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล และการใช้จ่ายในผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา

ศุกร เสรีรัตน์ (2545, น. 7) ได้ให้อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและการใช้สินค้าและบริการ (ผลิตภัณฑ์) โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนที่บุคคลต้องตัดสินใจทั้งก่อนและหลังการกระทำดังกล่าว โดยบุคคลที่จะถือว่าเป็นผู้บริโภค ในที่นี้คือ “บุคคลผู้ซึ่งมีสิทธิในการได้มาและใช้ไปซึ่งสินค้าและบริการที่ได้มีการเสนอขายโดยสถาบันทางการตลาด” เช่นเดียวกับ ฉัตรพร เสมอใจ (2550, น. 18) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค นอกจากเป็นกระบวนการตัดสินใจ การซื้อ การใช้แล้วยังรวมถึง การประเมิน ผลการใช้สินค้าหรือบริการของบุคคล ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ คำนาย อภิปรัชญาสกุล (2558, น. 2) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นการเน้นพฤติกรรมของผู้บริโภคที่แตกต่างกันไป โดยผู้บริโภคจะซื้อสินค้าอะไรก็ตามแต่จะต้องผ่านขั้นตอนของการตัดสินใจซึ่งประกอบด้วย การตระหนักถึงปัญหา การค้นหา ทางเลือก การประเมินผลทางเลือก และผลที่ได้

อดุลย์ จาตุรงค์กุล และคลยา จาตุรงค์กุล (2550, น. 3) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การศึกษาถึงพฤติกรรมเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค จะเห็นว่าพฤติกรรมผู้บริโภค หมายความว่าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การจัดหาสินค้า หมายถึง กิจกรรมการแสวงหา และซื้อสินค้าเพื่อให้ได้มาไว้ในครอบครอง กิจกรรมเหล่านี้รวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์การพิจารณาเลือกซื้อ การประเมินตราหือและกิจกรรมการซื้อ ซึ่งรวมไปถึงวิธีการที่ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์และ

รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการซื้อทุก ๆ ส่วน เช่น การชำระเงิน, การขนส่ง, แหล่งข้อมูลการซื้อ, จุดมุ่งหมายในการซื้อ ฯลฯ

การบริโภค หมายถึง วิธีการ สถานที่ และเวลาที่บุคคลได้บริโภคสินค้าและบริการ เช่น วิธีการบริโภคสินค้า การตัดสินใจด้านเวลาในการบริโภค เป็นต้น

การจัดการสินค้าเหลือใช้ หมายถึง วิธีการที่ผู้บริโภครจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่เหลือใช้และบรรจุภัณฑ์เมื่อเลิกใช้ การศึกษาในเรื่องนี้เริ่มตั้งแต่การศึกษาถึงรูปแบบ ปริมาณสินค้าที่เหลือใช้ วิธีการจัดบรรจุภัณฑ์ (ทั้ง แปรรูป นำกลับมาใช้อีกครั้ง ขายต่อ) ของผู้บริโภคแต่ละคน

จากความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภคที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดซื้อ จัดหา การตัดสินใจ และการประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งการครอบครองและการใช้สินค้าและบริการที่ได้มาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ตลอดจนการประเมินผลหลังการบริโภค ว่ามีความพึงพอใจในสินค้าและบริการนั้นหรือไม่ นำไปสู่การตัดสินใจที่จะบริโภคสินค้าและบริการดังกล่าวอีกในอนาคต

2.1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550, น. 18) อธิบายว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการวิจัยหรือค้นหาเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการใช้ของผู้บริโภคเพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรม ซึ่งคำตอบที่จะช่วยให้นักการตลาดสามารถจัดกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม คำถามที่ใช้เพื่อการค้นหาลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภคคือ 6Ws และ 1H ซึ่งประกอบด้วย Who, What, Why, Who, When, Where, และ How เพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการหรือ 7OS ซึ่งประกอบด้วย Occupants, Objects, Objectives, Organizations, Occasions, Outlets และ Operations โดยมีตาราง 2 แสดงการใช้คำถาม 7 คำถาม เพื่อหาคำตอบ 7 ประการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค ดังตารางที่ 2.1

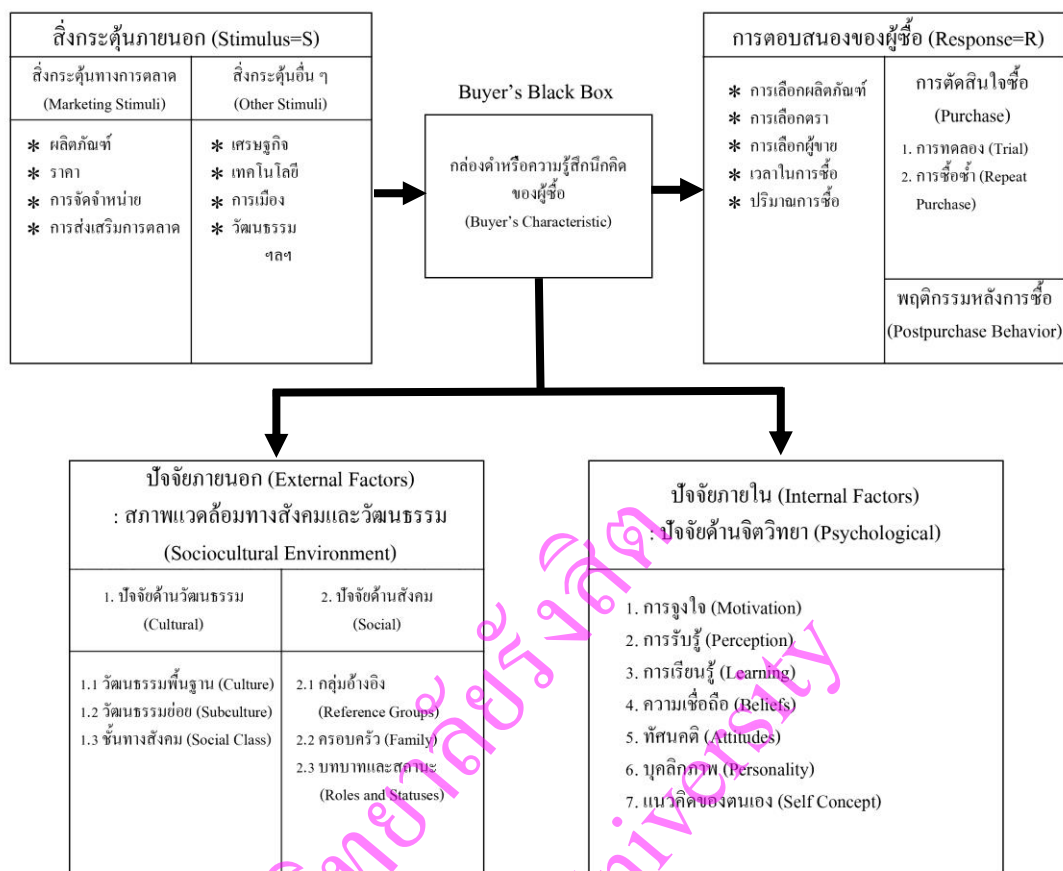
ตารางที่ 2.1 แสดงการใช้คำถาม 7 คำถาม (6Ws และ 1H) เพื่อหาคำตอบ 7 ประการ (7OS) เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7OS)
1) ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market?)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (Occupants)
2) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects)
3) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objectives)
4) ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying?)	บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ (Organizations) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ
5) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?)	โอกาสในการซื้อ (Occasions)
6) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy?)	แหล่ง (Outlets) หรือช่องทาง (Channel) ที่ผู้บริโภคทำไปทำการซื้อ
7) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy?)	ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Operations or Buying Process)

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น.18

2.1.3 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546, น. 114) ได้อธิบายว่า โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อเกิดความต้องการสิ่งกระตุ้นนั้นจะผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's Black Box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อ ซึ่งจะนำไปสู่การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's Purchase Decision) ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 แสดงโมเดลอย่างง่ายของการตัดสินใจของผู้บริโภค

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546, น. 114

นอกจากนี้ นิตยาพร เสมอใจ (2550, น. 32) ยังได้อธิบายว่า พฤติกรรมของผู้ซื้อเริ่มต้นจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นความรู้สึกถึงความต้องการ จนต้องทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของเขา เพื่อทำการตัดสินใจซื้อและเกิดพฤติกรรมการซื้ออันเป็นการตอบสนองในที่สุด

1) สิ่งเร้า คือ สิ่งที่เข้ามากระทบและกระตุ้นผู้ซื้อซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าภายในที่ร่างกายเกิดความไม่สมดุลทางกายภาพหรือทางจิตใจ ก่อให้เกิดความต้องการที่จะรักษาสมดุลนั้นหรือจากสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1) สิ่งเร้าทางการตลาดอันเป็นสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่นักการตลาดต้องพัฒนาขึ้นมา และนำมาใช้ในการกระตุ้นผู้ซื้อเกิดการตระหนักถึงความไม่สมดุล เกิดความต้องการและเกิดความต้องการซื้อ

1.2) สิ่งเร้าอื่น ๆ เป็นสิ่งแวดล้อมอันอยู่เหนือความควบคุมขององค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำให้เกิดการซื้อได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ดี เทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวก กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ นโยบายการเมืองที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุน หรือวัฒนธรรมที่สร้างพฤติกรรมการใช้ในทางตรงข้ามสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มีลักษณะในทางลบอาจจะไม่ก่อให้เกิดการซื้อ แม้จะมีความต้องการเกิดขึ้นก็ตาม เช่น สภาพเศรษฐกิจถดถอย การเพิ่มขึ้นของภาษีสินค้า

2) กล่องคำ เป็นระบบของความรู้ถึงความต้องการและกระบวนการตัดสินใจที่เกิดจากความคิดและจิตใจของผู้ซื้อ อันเป็นสิ่งที่ยากแก่การเข้าใจ เปรียบเสมือนกับกล่องคำของเครื่องบินที่เก็บข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับลูกค้าไว้ใน ซึ่งนักการตลาดต้องพยายามศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้ซื้อ รวมถึงต้องศึกษาขั้นตอนของกิจกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อด้วย

3) การตอบสนอง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งผู้ซื้อจะแบ่งการตัดสินใจออกเป็นขั้น ๆ เริ่มต้นจากการตัดสินใจเกี่ยวกับชนิดของเลือกผลิตภัณฑ์ เช่น การซื้อสินค้าหรือบริการ เมื่อตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้าจากนั้นเลือกตราผลิตภัณฑ์ หากเป็นสินค้าหรือบริการที่มีราคาแพง มีความซับซ้อน ผู้ซื้ออาจจะพิจารณาเลือกผู้ขาย ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ แต่ถ้าหากสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ไม่มีความซับซ้อนหรือราคาไม่แพงมากนัก ผู้ซื้อก็จะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเลือกผู้ขายมากนัก แต่จะพิจารณาจากความพึงพอใจในการบริการเป็นหลัก จากนั้นจะพิจารณาถึงช่วงเวลาที่จะซื้อ โดยอาจจะเลือกซื้อเมื่อสินค้าเต็มหมด เมื่อต้องการใช้บริการในขณะนั้น หรือวางแผนการซื้อล่วงหน้าก่อนที่จะต้องใช้ในครั้งต่อไปหรือก่อนที่ของเดิมจะหมด หรือซื้อเมื่อมีการมอบข้อเสนอพิเศษซึ่งอาจส่งผลถึงการตัดสินใจในปริมาณที่จะซื้อด้วย

2.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550, น. 57) ได้อธิบายว่า ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลมาจากความแตกต่างกันของลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจซื้อของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นนักการตลาดจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่จะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอย่างเหมาะสม โดยที่เราสามารถแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลในด้านความคิดและการแสดงออก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยที่ปัจจัยภายในประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ หรือความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.1) ความจำเป็น ความต้องการ และความปรารถนา เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และสามารถ interchangeable ได้ ซึ่งเราจะใช้คำว่าความต้องการในการสื่อความเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ความต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของความต้องการในการใช้สินค้าหรือบริการคือ เมื่อเกิดความจำเป็นความต้องการไม่ว่าในด้านร่างกายใจขึ้นบุคคลก็จะหาทางที่จะตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการนั้น ๆ เราอาจจะกล่าวได้ว่าความต้องการของมนุษย์หรือความต้องการของผู้บริโภคเป็นเกณฑ์สำหรับการตลาดยุคใหม่และเป็นปัจจัยสำคัญของแนวคิดทางการตลาด นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดความสามารถในการสร้างกำไรและความเจริญเติบโตของธุรกิจภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการตลาดที่มีการแข่งขันกล่าวคือธุรกิจต้องสามารถที่จะกำหนดและตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภคที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองได้ดีกว่าและรวดเร็ว

1.2) แรงจูงใจ เมื่อบุคคลเกิดปัญหาทางกายหรือในจิตใจขึ้น และหากปัญหานั้นไม่รุนแรง เขาอาจจะปล่อยวาง ไม่คิด ไม่ใส่ใจ หรือไม่ทำการตัดสินใจใด ๆ แต่หากปัญหานั้น ขยายตัวหรือเกิดความรุนแรงยิ่งขึ้น เขาก็จะเกิดแรงจูงใจในการพยายามคิดจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งจะแสดงความสำคัญต่อเราว่าควรศึกษาถึงความต้องการและความคิดของผู้บริโภคเพื่อที่จะสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าหรือบริการแก่ผู้บริโภคให้ได้

1.3) บุคลิกภาพ เป็นลักษณะนิสัยโดยรวมของบุคคลที่พัฒนาขึ้นมาจากความคิด ความเชื่อ อุปนิสัย และสิ่งจูงใจต่าง ๆ ระยะเวลาและแสดงออกมาด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดรูปแบบในการตอบสนองของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นลักษณะการตอบสนองในรูปแบบที่คงที่ต่อตัวกระตุ้นทางสภาพแวดล้อม เช่น ลักษณะเป็นผู้นำจะแสดงออกหรือตอบสนองต่อปัญหาด้วยความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็นเห็นความเป็นตัวเองสูง ในขณะที่ผู้ที่ขาดความมั่นใจในตัวเองไม่กล้าเสนอแนะความคิดเห็นผลจากผู้อื่นได้ง่าย จะมีลักษณะเป็นคนที่ชอบตามผู้อื่น

1.4) ทักษะ เป็นการประเมินความรู้สึกหรือความเห็นต่อสิ่ง ๆ หนึ่งของบุคคลจะมีผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลดังนั้นเมื่อเราต้องการบุคคลใด ๆ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เราจะต้องพยายามที่จะเปลี่ยนทัศนคติของเค้าก่อน แต่ในความเป็นจริง ทักษะเป็นสิ่งที่ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ยาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นในจิตใจ ดังนั้นการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคย่อมกระทำได้ง่ายกว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจแรงพยายามและระยะเวลาการดำเนินการที่ยาวนาน

1.5) การรับรู้ เป็นกระบวนการของบุคคลในการยอมรับความคิดหรือการกระทำของบุคคลอื่น ก้าวแรกของการเข้าสู่ความคิดในการสร้างความต้องการต้องสร้างให้เกิดการรับรู้ก่อน โดยการสร้างภาพพจน์ของสินค้าหรือองค์กรให้มีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นการสร้างการยอมรับได้เท่ากับเป็นการสร้างยอดขายนั่นเอง

1.6) การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการรับรู้และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงได้คงอยู่ในระยะยาว ดังนั้นหากมีการรับรู้แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อนข้างจะคงที่ก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนรับรู้ว่าจะไม่ทำการบ้านจะต้องถูกลงโทษ แต่ก็ยังทำการบ้านหรือผู้ใหญ่ที่รู้ว่าทำให้เด็กคุณภาพย่นตราดกรรมส่งผลต่อสภาพจิตใจแต่ก็ยังปล่อยให้เด็กดู เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถือว่าไม่เกิดการเรียนรู้

2) ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคล ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยปัจจัยภายนอกแบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

2.1) สภาพเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่กำหนดอำนาจซื้อของผู้บริโภคทั้งในรูปตัวเงินและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2) ครอบครัว สภาพครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคคลมีความแตกต่างกัน เช่น การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวจะมีผลต่อพฤติกรรมบุคคลด้วยสูงกว่าสถาบันอื่นๆ เนื่องจากบุคคลจะใช้ชีวิตในวัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยซึมซับเรียนรู้และขณะเกิดเป็นนิสัยประจำตัวบุคคลไปตลอดชีวิต เป็นต้น

2.3) สังคม กลุ่มสังคมและรอบตัวของบุคคลมีผลต่อการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้เข้าไปในทิศทางเดียวกันของสังคม เพื่อการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคม ประกอบด้วย รูปแบบการดำรงชีวิต ค่านิยมของสังคม และความเชื่อ นอกจากนี้สังคมอาจเป็นได้ทางสังคมอาชีพและสังคมท้องถิ่น ทำให้นักการตลาดต้องศึกษาถึงลักษณะของสังคมเพื่อจะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยเฉพาะบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด

2.4) วัฒนธรรม เป็นวิธีการดำเนินชีวิตที่สังคมเชื่อถือเป็นสิ่งดีงามและยอมรับมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมดำเนินและมีพัฒนาการไปได้ด้วยดี คนในสังคมเดียวกันจึงต้องยึดถือและปฏิบัติตามวัฒนธรรม เพื่อการอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยวัฒนธรรมเป็นกลุ่มของค่านิยมพื้นฐาน การรับรู้ ความต้องการ พฤติกรรมรู้จักการเป็นสมาชิกของสังคมในครอบครัว ชุมชน และสังคม

ซึ่งเป็นรูปแบบหรือวิถีทางในการดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ประกอบด้วย ค่านิยม การแสดงออก ค่านิยมการใช้วัตถุหรือสิ่งของหรือแม้กระทั่งวิถีคิดวัฒนธรรมด้วย

2.5) ตัวกระตุ้นทางการตลาด โอกาสที่ผู้บริโภคจะได้พบเห็นรู้จักและคุ้นเคยกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยใช้เครื่องมือทางการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคมีความไว้วางใจและมีความยินดีที่จะใช้สินค้านั้น ดังนั้นธุรกิจจึงควรเน้นในเรื่องของการทำให้เกิดการพบเห็นในตราสินค้า นำสินค้าเข้าไปให้ผู้บริโภคได้พบเห็น ได้รู้จักสัมผัส ได้ยิน ได้ฟังด้วยความถี่สูงการจะทำให้บุคคลเกิดการเปิดรับมากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ได้ประโยชน์มากขึ้นเท่านั้นตามหลักจิตวิทยาที่มีอยู่ว่า “ความคุ้นเคยก่อให้เกิดความรัก”

2.6) สภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น ความแปรปรวนของสภาพอากาศ การขาดแคลนน้ำ หรือเชื้อเพลิงผลกระทบต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันของสภาพอากาศทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศได้เร็วและง่ายขึ้น ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคใช้รถยนต์น้อยลง เป็นต้น

ดังนั้นจากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึงพฤติกรรมเป็นปัจจัยสาเหตุในการก่อการหนีสินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดหา การตัดสินใจ และการประเมิน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของตนเอง โดยมีสิ่งเร้าทั้งมาจากปัจจัยภายใน เช่น ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ เป็นต้น และจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเข้ามากระตุ้นและมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก ส่งผลให้ข้าราชการครูเกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป

2.2 แนวคิดด้านการเกิดภาระหนีสิน

ในการศึกษาแนวคิดการเกิดภาระหนีสิน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายต่าง ๆ ไว้ ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของหนีสิน

ภูมิชัย สุวรรณดี และคณะ (2549, น. 91) ได้อธิบายว่า หนี คือ ความผูกพันทางกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี ซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ของอีกฝ่ายซึ่งเรียกว่าลูกหนี้ เช่นเดียวกับทวิเกียรติ มีนະกนิษฐ (2549, น. 63) ได้ให้ความหมายว่าหนี้ คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ลูกหนี้” มีหน้าที่ต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “เจ้าหนี้” หน้าที่ดังกล่าวนี้ได้แก่ 1) กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด 2) กระทำการละเว้นกระทำการ และ 3) กระทำการส่งมอบทรัพย์สิน คำว่าหนี้บางครั้งก็เรียกว่า “สิทธิเรียกร้อง” ลักษณะสำคัญของหนี้ต้องประกอบด้วย 1) มีนิติสัมพันธ์ 2) มีเจ้าหนี้และลูกหนี้ 3) มีวัตถุแห่งหนี้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พิเศษไพโรจน์ วายุภาพ (2559, น. 8) ได้อธิบายว่า หนี้ เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์ที่จะได้รับชำระหนี้ เป็นความผูกพันเพียงชั่วคราวในอันที่จะได้รับชำระหนี้ นั้น เมื่อมีการชำระหนี้ก็สิ้นความผูกพัน โดยหนี้มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เป็นความผูกพันที่มีผลตามกฎหมายลักษณะหนี้
- 2) เป็นความผูกพันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นลูกหนี้
- 3) มีวัตถุแห่งหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้เป็นการกระทำ ละเว้นกระทำการหรือโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

สุขใจ น้ำซุค (2551, น. 19) ได้อธิบายว่า หนี้ หมายถึง เงินที่ได้กู้ยืมผู้อื่นมา และมีพันธะต้องชำระคืนในอนาคต อาจจะเป็นหนี้สินส่วนตัวหรือหนี้สินของครอบครัว เช่น หนี้ค้ำชำระค่าสินค้าจากร้านค้า หนี้ค้ำชำระของบัตรเครดิต หนี้ค้ำชำระในการซื้อของผ่อนส่ง หนี้เงินกู้ธนาคาร หนี้ซื้อที่ดินผ่อนบ้าน เป็นต้น หนี้บางประเภทมีพันธะที่จะต้องหาเงินมาใช้คืนอย่างรวดเร็ว แต่บางประเภทเจ้าหนี้ก็ยอมให้ผ่อนใช้เป็นระยะเวลาานานได้

โสภณ รัตนกร (2556, น. 20) ได้อธิบายว่า หนี้สิน หมายถึง “ภาระ หน้าที่” หรือความเป็นหนี้ ซึ่งเป็นการมองจากทางด้านลูกหนี้ผู้มีความผูกพันจะต้องชำระหนี้ มองทางด้านเจ้าหนี้ “หนี้” ถือเป็น “สินทรัพย์” อันเป็นส่วนหนึ่งของกองทรัพย์สินของเจ้าหนี้ แต่เมื่อมองทางด้านลูกหนี้ “หนี้” เป็นความรับผิดชอบด้านการเงินของลูกหนี้ อย่างไรก็ตามตามความเป็นจริงหนี้ที่เกิดจากสัญญา มักจะไม่ได้มีหนี้เดียว มักจะมีหลายอย่างและคู่สัญญาอาจมิได้เป็นเฉพาะเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ แต่มักจะเป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ด้วย

จากความหมายของหนี้สินที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หนี้ หมายถึง ภาระผูกพันทางกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ มีการกระทำระหว่างกันเพื่อกู้ยืมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เงิน ทรัพย์สิน เป็นต้น และมีการทำข้อตกลงระหว่างกันตามเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น โดยมีทั้งที่ก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย โดยฝ่ายเจ้าหนี้จะได้รับ

ประโยชน์จากการกระทำกรจากฝ่ายลูกหนี้ในการชำระคืนหรือส่งมอบทรัพย์สิน ลักษณะสำคัญของหนี้ประกอบด้วย หนี้ต้องมีความผูกพันที่มีผลตามกฎหมาย มีเจ้าหนี้และลูกหนี้ และมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้ โดยหนี้จะเป็นความผูกพันเพียงชั่วคราวในการผูกพันในภะระหนึ้นนั้น เมื่อมีการชำระหนี้ก็สิ้นความผูกพัน

2.2.2 ประเภทหนี้สิน

เขาวเรศ ทับพันธุ์ (อ้างถึงใน สุกานดา กลิ่นขจร และนรรรัฐ รื่นกวี, 2555, น. 19) ได้อธิบายว่าหนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ หนี้ในระบบกับหนี้นอกระบบ หนี้ในระบบเป็นหนี้ที่ลูกหนี้ทำกับสถาบันการเงินหรือธนาคารที่มีกฎหมายรับรองและควบคุมอยู่ ส่วนหนี้นอกระบบเป็นหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้ไม่สามารถกู้กับสถาบันการเงินหรือธนาคารได้ จึงไปใช้บริการหนี้นอกระบบ ความแตกต่างระหว่างหนี้ในระบบกับหนี้นอกระบบ มีดังนี้

1) หนี้ในระบบ จะมีกฎหมายควบคุมอยู่ ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ค้ำประกัน ฯลฯ จะต้องปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างยุติธรรม กฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข และข้อบังคับต่าง ๆ ของหนี้ในระบบจะมีความยุติธรรม ไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาหนี้สิน เช่น ปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ก็มีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการตามกฎหมายที่ชัดเจนแบบตรงไปตรงมา หนี้ในระบบหากฟ้องร้องแล้วก็จะมีการบังคับจำนองหรือขายทอดตลาดสินทรัพย์หรือหลักประกันไปตามขั้นตอน ทั้งฝ่ายลูกหนี้และเจ้าหนี้ก็ได้รับโอกาสที่จะต่อสู้กันในศาลได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำ และอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน

2) หนี้นอกระบบ ลูกหนี้ที่เป็นหนี้นอกระบบส่วนมากเป็นคนที่ไม่มีความรู้และไม่สามารถกู้หนี้ในระบบได้ จึงต้องหันไปใช้บริการของหนี้นอกระบบที่เจ้าหนี้นอกระบบจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ ตามความพอใจ การเอาเปรียบจากเจ้าหนี้นอกระบบ เริ่มตั้งแต่การปล่อยกู้ ซึ่งมักจะปล่อยกู้โดยไม่มีสัญญาหรือหลักฐานใด ๆ แล้วเก็บเงินค่าพ่อนชำระรายวัน ดอกเบี้ยที่คิดจากลูกหนี้ก็แพงกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้ในระบบ

ไพโรจน์ วายุภาพ (2555, น. 10) ได้อธิบายว่าหนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) หนี้ในระบบ หมายถึง หนี้ันเกิดจากการปล่อยสินเชื่อกจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร สินเชื่อส่วนบุคคล การกู้ยืมจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังทำหน้าที่ควบคุมดอกเบี้ยขั้นสูงสุดหรือที่เรียกว่า “เพดานดอกเบี้ย” ยกตัวอย่างเช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อบัตรเครดิต แต่ถ้าผิดนัดแต่สูงสุดไม่ และสามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัดเกินกว่าประกาศของธนาคารตนเองหรือเกินกว่า

ประกาศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ถ้าคิดสูงกว่านั้น การคิดดอกเบี้ยจะเป็น โหมะ เพราะฝ่าฝืนกฎหมายและสถาบันการเงินอาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้

2) หนี้นอกระบบ หมายถึง การคิดอัตราดอกเบี้ยสูงผิดปกติ หรือการให้กู้ยืมโดยมีดอกเบี้ยสูงมาก เป็นการกู้ยืมที่มีนัยของการหลอกลวงให้กู้ยืมแล้วคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าปกติ โดยเป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นตามความจำเป็นและสภาพแวดล้อม ไม่มีกฎหมาย ไม่มีกฎเกณฑ์ ไม่มีการควบคุมจากทางราชการ เนื่องจากเงื่อนไขในการกู้และข้อตกลงต่างๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้ขอกู้และผู้ให้กู้ ซึ่งผู้ให้กู้ยืมไม่ใช่สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้กฎหมาย

รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553, น. 177) ได้อธิบายว่า หนี้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) หนี้นในระบบ หมายถึง หนี้ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ โดยมีธุรกรรมทางการเงินผ่านสถาบันการเงินหรือธนาคารที่มีกฎหมายรับรองและควบคุม ซึ่งสามารถแบ่งได้หลายประเภท เช่น บัตรเครดิต การซื้อสินค้าเงินผ่อน การนำสินทรัพย์ไปจำนำ สินเชื่อ เป็นต้น

2) หนี้นอกระบบ หมายถึง หนี้ที่ไม่ผ่านระบบสถาบันการเงิน การก่อหนี้นอกระบบเกิดขึ้นเนื่องจากการก่อหนี้ในระบบมีความยุ่งยากเพราะต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์สินเชื่อ ทำให้คนบางกลุ่มที่ไม่ผ่านการวิเคราะห์สินเชื่อในระบบ หันมาระดมเงินทุนจากการก่อหนี้นอกระบบ เช่น การเล่นแชร์ การกู้ยืมระหว่างบุคคล เป็นต้น ซึ่งการก่อหนี้นอกระบบจะไม่มีกฎกติกา มารยาทที่เป็นมาตรฐาน เจ้าหนี้นอกระบบจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ ตามความพอใจ

จากนิยามของประเภทหนี้นั้นที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หนี้นั้นแบ่งเป็น หนี้นั้นในระบบ เป็นการก่อหนี้ที่มีภาระผู้พันทางกฎหมายกับสถาบันการเงินทั้งรัฐบาลและเอกชน เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการปล่อยให้กู้ยืม โดยมีเงื่อนไข กฎเกณฑ์ ในการชำระคืนหนี้นั้นอย่างชัดเจน และหนี้นอกระบบ เป็นการก่อหนี้ที่มีภาระผูกพันระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้โดยไม่ขึ้นกับกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ในการกู้ยืมและชำระคืนหนี้นั้นจะเป็นไปตามผู้ให้กู้เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้หนี้นอกระบบมักจะมีความเสี่ยงเนื่องจากขั้นตอนและหลักฐานที่ใช้ดำเนินการขอกู้มักไม่มีความชัดเจนและไม่สามารถเชื่อถือได้

2.2.3 ปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้สิน

จิต เศรษฐบุตร (2554, น. 22) ได้อธิบายว่า หนี้เกิดขึ้นเพราะนิติกรรม และนิติเหตุ ทั้ง 2 ประการนี้เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ หรือเรียกว่า มูลหนี้

1) นิติกรรม คือ การที่บุคคลกระทำลงด้วยใจสมัครและโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อก่อความสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้น ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ฝ่ายเดียว เช่น ให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินให้ ผู้ให้คำมั่นก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำมั่น คำมั่นจึงเป็นมูลแห่งหนี้ของเขา หรืออาจเป็นความสัมพันธ์หลายฝ่าย เช่น หลายคนตกลงทำสัญญากัน คู่สัญญาก็มีหน้าที่ต่อกันตามสัญญา สัญญาจึงถือว่าเป็นมูลแห่งหนี้ของคู่สัญญาเหล่านั้น

2) นิติเหตุ คือ เหตุที่ทำให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้นอันเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่ว่าเขาจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม เหตุเช่นนี้แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ละเมิด, จัดการงานนอกสั่ง, ลาภมิควรได้และบุคคลสถานะ เช่น หน้าที่ของบิดามารดาต่อบุตร เป็นต้นว่า แพรวคุยโทรศัพท์กับเพื่อนขณะขับรถชนคนหลวง จึงชนรถโดยสารสาธารณะเข้าอย่างจังมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตหลายคน แพรวพรานับว่าทำละเมิดต่อผู้เสียหาย และต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ ไม่ใช่เพราะความสมัครใจ การละเมิดของแพรวเป็นนิติเหตุซึ่งก่อให้เกิดแพรวพรามีหนี้ คือ ความผูกพันที่จะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทน

วารกรณ์ สามโกเศศ (2559) ได้กล่าวว่า การเป็น “หนี้” เป็นเรื่องธรรมดาในยุคบริโภคนิยม โดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีมรดกตกทอดให้ใช้จ่ายได้อย่างสุขสบาย เพราะคงต้องใช้เวลาหากจะรอกเก็บเงินสดให้ได้สักก้อนพอจะนำไปซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์หรือซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน การสะสมทรัพย์ที่เริ่มต้นด้วยการก่อหนี้หรือการใช้จ่ายก่อนผ่อนทีหลัง จึงเป็นทางเลือกหรือโอกาสที่สำคัญหากแต่ไม่ธรรมดามากขึ้นทุกวัน คือการเป็นหนี้โดยไม่จำเป็นและปัญหาความเดือดร้อนจากการเป็นหนี้ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลกและในสังคมไทย โดยมีปัจจัยมาจากแรงผลักดันที่ชัดเจน 3 ประการ

แรงผลักดันแรก คือ กระแสบริโภคนิยมผสมผสานกับสื่อสมัยใหม่ โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเรียกร้องความต้องการจากภายในจิตใจของผู้บริโภคให้เกิดความต้องการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นหรือมีได้ต้องการอย่างแท้จริงมากขึ้น

แรงผลักดันต่อมา คือ ความรู้สึกจากภายในจิตใจของปัจเจกบุคคลเองว่า หากไม่ได้สิ่งนั้นหรือไม่มีสิ่งนี้แล้วจะกลายเป็นคนตกกระเตงไม่ทันสมัย ไร้ระดับ

แรงผลักดันสุดท้าย คือ ความสามารถในการกู้เงินมีมากขึ้น เนื่องจากการปล่อยกู้ง่ายและสะดวก โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีทั้งสินเชื่อในระบบผ่านธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (Non-bank) และสหกรณ์ออมทรัพย์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีแหล่งกู้เงินนอกระบบอยู่อีกหลายต้น

รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553, น. 173) ได้อธิบายว่า การก่อหนี้ทำให้บุคคลสามารถดึงเงินในอนาคตมาใช้ในปัจจุบันได้โดยสถาบันการเงินเล็งเห็นความต้องการของคนกลุ่มนี้จึงพัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการใช้จ่ายของบุคคลโดยวงเงินสินเชื่อจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการผ่อนชำระซึ่งสถาบันการเงินจะต้องพิจารณาคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ประกอบ เช่น เงินเดือน เสถียรภาพรายได้ ความมั่นคงในอาชีพการงาน หลักประกัน และประวัติเครดิตของบุคคลนั้น ๆ เป็นต้น ทุกคนควรจะก่อหนี้เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ซึ่งเหตุผลและความจำเป็นในการก่อหนี้ของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไปพอสรุปได้ ดังนี้

1) การบริโภค บางครั้งบุคคลมีความจำเป็นในการก่อหนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคในปัจจุบัน เนื่องจากหากเราบริโภคในอนาคตราคาสินค้าหรือบริการที่ต้องการอาจเพิ่มสูงขึ้นเพราะอัตราเงินเฟ้อหรือเงินออมที่มีอยู่ยังมีจำนวนไม่มากพอที่จะซื้อสินค้าและบริการ หรือการก่อหนี้ที่มีการชำระคืนเป็นงวด ๆ จะช่วยให้บุคคลสามารถซื้อสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอนาน หรือในกรณีของผู้ที่มีรายได้ยังไม่มากนักแต่มีรายจ่ายที่จำเป็นในการครองชีพต่าง ๆ เช่น ซื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย การซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้น การก่อหนี้จะช่วยทำให้สามารถซื้อสิ่งจำเป็นดังกล่าวได้เร็วขึ้น เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น

2) ความสะดวก หลายครั้งที่บุคคลก่อหนี้เพื่อความสะดวกและให้ประโยชน์อื่นเพิ่มเติมมากกว่าการใช้จ่ายเงินสด เช่น หนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในการจ่ายชำระสินค้าและบริการจะมีความสะดวกและปลอดภัยกว่าการใช้จ่ายเงินสด ทำให้บุคคลไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดติดตัวจำนวนมากซึ่งอาจไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการสูญหายได้ หรือใช้บัตรเครดิต อำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเงินสดไม่สามารถซื้อได้ นอกจากนี้การใช้บัตรเครดิตยังอำนวยความสะดวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เพราะในแต่ละเดือนธนาคารจะแจ้งยอดการใช้ผ่านบัตร โดยกำหนดวันชำระที่แน่นอน และจำนวนเงินขั้นต่ำที่จะต้องชำระทำให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้บัตรในการบริหารเงินรายเดือน

3) แหล่งเงินสำรองยามฉุกเฉิน ความสามารถที่จะกู้ยืมได้ง่ายหรือทันที ทำให้บุคคลมีเงินสำรองยามเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งอาจเกิดจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย ซึ่งทำให้บ้านเรือนเสียหาย บุคคลที่เป็นเกษตรกรไม่สามารถประกอบอาชีพได้ หรือเกิดจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น

อุบัติเหตุปัญหาสุขภาพว่างานส่งผลให้ขาดรายได้ เป็นต้น เหตุการณ์ฉุกเฉินข้างต้น ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ ดังนั้นการก่อหนี้จึงเป็นแหล่งเงินสำรองที่มาบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นได้

4) เพื่อการลงทุน การก่อหนี้เพื่อการลงทุนเป็นหนี้สินที่ก่อให้เกิดรายได้ โดยนำเงินจากการก่อหนี้ไปลงทุนในสินทรัพย์ลงทุนที่มีโอกาสเพิ่มมูลค่าในอนาคต เช่น การทำธุรกิจการซื้อที่ดินไว้เก็งกำไร การซื้อคอนโดให้เช่า หรือคนที่รับความเสี่ยงสูงอาจลงทุนซื้อหุ้นโดยใช้สินเชื่อเพื่อการซื้อหุ้น (margin loan) ซึ่งการลงทุนเหล่านี้มีโอกาสได้รับรายได้จากการลงทุนและกำไรจากการขายสินทรัพย์ลงทุนที่มีมูลค่าสูงขึ้น ภายใต้การบริหารหนี้ การบริหารสินทรัพย์ลงทุน และความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

เพชรคำ ธนุศรี (2545, น. 39) ได้อธิบายว่า ยังมีสาเหตุอีกหลายประการที่ข้าราชการครูต้องเข้าสู่ภาวะหนี้สิน ดังนี้

1) เป็นหนี้ตั้งแต่เรียนหนังสือ (ผู้ปกครองกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษา) เมื่อได้เป็นครูจึงต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้หนี้ในระบบที่ผู้ปกครองกู้มา

2) กู้เพื่อซื้อยานพาหนะเพื่อใช้ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือติดต่อกานที่อำเภอ เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีบ้านพักอยู่ห่างจากที่ทำงานเพราะโรงเรียนมีบ้านพักครูไม่เพียงพอหรือมีความทรุดโทรมมากแล้ว ไม่สามารถอยู่อาศัยได้

3) กู้เพื่อสร้าง ซ่อมแซม และต่อเติมที่อยู่อาศัย เนื่องจากบ้านพักมีไม่เพียงพอ ถึงมีก็คับแคบ ยิ่งเมื่อครูแต่งงานมีครอบครัวก็ยิ่งลำบาก สวัสดิการค่าเช่าบ้านก็ไม่สามารถช่วยเหลือครูได้เท่าที่ควร เนื่องจากกำหนดว่า การบรรจุครั้งแรก และการย้ายตามคำร้องของของตัวเองไม่มีสิทธิ์เบิกค่าเช่าบ้าน กอปรกับสถาบันการเงินเปิดโอกาสให้กู้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ก็ยังเป็นเหตุจูงใจให้ครูอยากมีบ้านเป็นของตัวเองมากขึ้น

4) กู้เพื่อเป็นเงินส่งเสริมบุตรหลานเล่าเรียน และใช้ในการศึกษาของตนเอง

5) กู้เพื่อซื้อเทคโนโลยี หรือเครื่องมือสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุมือถือ โทรศัพท์ เป็นต้น

6) นำไปเป็นทุนสร้างอาชีพเสริมแต่มีล้มเหลว เนื่องจากไม่มีเวลาดูแล ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตหรือขาดประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจ

7) ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ เนื่องจากครูส่วนใหญ่อยู่ในชนบท การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต้องซื้อจากร้านค้าย่อยหรือรถบริการซึ่งมีราคาค่อนข้างแพงกว่าตลาดใหญ่ในตัวเมือง นอกจากค่าใช้จ่ายในชุมชนแล้ว ความใกล้ชิดกับประชาชนที่ข้าราชการครูมีมากกว่าข้าราชการประเภทอื่น ๆ ประกอบกับข้าราชการครูยังเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากด้วย จึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เมื่อมีงานสำคัญในชุมชน ครู

จึงเป็นเป้าหมายแรกของกลุ่มผู้แจกซองขาว การ์ดเชิญ และครูก็ต้องไปร่วม แม้มันไม่ไปซองขาวก็ต้องไป มิฉะนั้นจะถูกตำหนิว่าขาดความเมตตากรุณา หยิ่ง ถือตัว เข้ากับชุมชนหรือคนอื่นไม่ได้

8) ครูบางคนมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม หวังรวยทางลัด เช่น เล่นหวย เล่นการพนัน ชอบพบปะสังสรรค์ ไม่มีการวางแผนในชีวิต

9) สาเหตุอื่น ๆ เช่น ประสบอุบัติเหตุร้ายแรง ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย เป็นต้น

นอกจากนี้ วรากรณ์ สามโกเศศ (2559) กล่าวว่า หนี้สินครูเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขมาอย่างต่อเนื่อง เพราะเกรงว่าจะกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของเด็ก ข้อเท็จจริงหนึ่งที่กำลังเกิดขึ้นก็คือในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ครูไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นกว่าเดิมอย่างเห็นได้ชัด

ครู (ภาครัฐ) มีหนี้สินเท่าใดไม่มีตัวเลขแน่ชัดเพราะหาความจริงได้ยาก เนื่องจากมีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ มีจำนวนครูเกือบ 4 แสนคน และถ้านับบุคลากรทางการศึกษา เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่มีได้สอนหนังสือแล้ว ตัวเลขอาจถึงกว่า 6.5 แสนคน เมื่อ 4 ปีที่แล้วสามารถสำรวจได้ก็คือครูมีหนี้สินเฉลี่ยคนละ 800,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของครูในขณะนั้นซึ่งเท่ากับประมาณ 15,000 คนต่อเดือนแล้วก็นับว่าเป็นหนี้สินที่สูงมาก

เหตุใดครูจึงมีหนี้สินมากเช่นนี้ ผู้เขียนเชื่อว่ามีสาเหตุ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ครูเป็นสมาชิกของสังคมไทยเช่นเดียวกับกลุ่มอื่นที่อยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยมอย่างรุนแรงต้องการบริโภคสินค้าและบริการที่เชื่อว่าคนในระดับรายได้เดียวกันหรือสูงกว่าบริโภค (ถ้าไม่บริโภคเช่นนั้นก็จะเป็น “คนไม่มีระดับ” และคนที่สามารถกู้เงินได้จึงจะเป็น “คนมีระดับ”) แต่เมื่อรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภคในปัจจุบัน ก็จำเป็นต้องกู้ยืม ซึ่งก็คือการเอาเงินในอนาคตมาใช้อย่างไม่ต่างไปจากคนในอาชีพอื่น

2) ครูเป็นข้าราชการ สามารถกู้ยืมจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูซึ่งมีอยู่ทั่วทุกพื้นที่ครูทำงานไม่ว่าจะเป็นการกู้แบบฉุกเฉิน มีหลักทรัพย์หรือไม่มีหลักทรัพย์โดยใช้การค้ำประกันของสมาชิกกันไปมา กู้จากสถาบันการเงินอื่น ๆ และการกู้นอกระบบอย่างไม่ยาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ซึ่งส่วนหนึ่งของราชการไทยก็ส่งเสริมให้กู้โดยสรรพัตจะสรรหาวิธีการเงินกู้มาให้เป็นสวัสดิการของครูและบุคลากรทางการศึกษา (คงเข้าใจว่าสวัสดิการคือการกู้ยืมเงินเท่านั้น) ประเด็นสำคัญก็คือการหักเงินผ่อนชำระหนี้เงินกู้ก่อนได้รับเงินเดือนให้โดยเขตพื้นที่การศึกษา โครงการเงินกู้ต่าง ๆ ก็กล้าให้ครูกู้ตราบใดที่มีคนหักเงินคืนในลักษณะเช่นนี้ให้เพราะแน่ใจว่าหนี้ไม่สูญ เมื่อก่อนบริษัทเอกชนขายของชอบร่วมโครงการให้กู้แก่ครูเช่นนี้โดยอาศัยมือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นคนหักเงินให้กระทรวงศึกษาธิการเคยห้ามปรามแต่ก็ยังมีบางเขตที่หักเงินให้ จึงทำให้ธุรกิจผ่อนส่งครูของเอกชนเคยเจริญรุ่งเรือง

3) ครุณั้นมีหน้าซึ่งจะต้องรักษา สังคมคือพัฒนาคาดหวังว่าครุจะต้อง “มีระดับ” ดังนั้นครุก็ต้องตอบสนองด้วยความเป็นหนี้ เมื่อแหล่งเงินกู้มีมาก การเป็นหนี้จึงเป็นเรื่องธรรมดา บัณฑิตคิดนั้นหรือถ้าเป็นครุแล้วสบายมาก ถ้าประวัติดีจะเอาสักก็ไปได้ ยิ่งบริษัทผ่อนส่งทั้งหลายแล้ว บางครั้งขอแค่ใบเสร็จเงินเดือนก็ยอมให้ชำระผ่อนเป็นงวดได้ง่าย

4) ครุจำนวนหนึ่งมีความเชื่ออย่างผิด ๆ ว่าถ้าไปเถอะอย่างไรเสียภาครัฐก็ต้องโอดลงมาช่วยแก้ปัญหาหนี้สินครุอย่างแน่นอน เพราะมีฉะนั้นเด็กจะถูกกระทบ แนวคิด “จับนักเรียนเป็นตัวประกัน” เช่นนี้มีอยู่จริงในครุบางกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อ “อ่าน” สัญญาจากภาครัฐว่าจะมีการผ่อนหนี้ครุ มีการคิดจะตั้งกองทุนช่วยเหลือหนี้สินครุ ฯลฯ ครุกลุ่มนี้ก็จะกุม่ากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปก็คือหนี้สินครุมีสาเหตุจากการ “กินอยู่เกินฐานะ” เพราะต้องรักษาหน้า ต้องการเป็น “คนมีระดับ” มีตัวช่วยหาเงินให้กู้ยืมตลอดเวลา มีแนวคิด “จับนักเรียนเป็นตัวประกัน” มีการหักเงินผ่อนชำระก่อนได้รับเงินเดือนที่เป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

จากแนวคิดด้านการเกิดภาระหนี้สินที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการเกิดหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ถึงภาวะหนี้สินที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ในด้านประเภทหนี้สิน แหล่งกู้ยืมเงิน ตลอดจนปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้สินทั้งในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการก่อหนี้มีทั้งสาเหตุมาจากความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ในด้านการก่อหนี้ในเรื่องการบริโภคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในชีวิตประจำวัน การก่อหนี้เพื่อที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ และด้านสภาพทางสังคมในขณะนั้นที่ส่งผลให้เกิดการก่อหนี้ เช่น กระแสบริโภคนิยมจากการโฆษณาหรือการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคให้เกิดความต้องการมากขึ้น การอำนวยความสะดวกหรือการสนับสนุนการขอสินเชื่อของสถาบันการเงิน เป็นต้น

2.3 แนวคิดทางด้านพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู

ในการศึกษาพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายต่าง ๆ ไว้ ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายพฤติกรรม

Goldenson (1984 อ้างถึงใน จิราพร เพชรดำ และไพบุลย์ แยมกสิกร, 2554, น. 6) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรือตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำที่เป็นไปอย่างมีจุดหมาย สังเกตเห็นได้หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้ตัว

เรียม ศรีทอง (2542, น. 5) ได้อธิบายว่า พฤติกรรม เป็นผลมาจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่าง ๆ การกระทำของมนุษย์ดังกล่าว อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การกระทำทางกาย เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน การทำงาน และการติดต่อกัน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด สนทนา การทักทาย และการสั่งสอน หรือการใช้ภาษาอื่น ๆ เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการกระทำที่ซับซ้อนมากขึ้น ขาดความเข้าใจ ต้องติดตามสังเกต วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่า เป็นการกระทำทางใจ เช่น การคิด การจำ การลืม การเรียนรู้ แรงจูงใจ เจตคติ ความเศร้า ความแค้น ความพยายาม ความเมตตา หรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม” พฤติกรรมของมนุษย์ทั้ง 3 ลักษณะ มิได้อยู่แยกจากกัน แต่มักจะเกิดขึ้นร่วมกันเสมอ โดยพฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

- 1) มีเป้าหมายหรือความต้องการ
- 2) มีความพร้อม เป็นระดับความสามารถที่จำเป็นในการกระทำเพื่อสนองความต้องการของตน
- 3) สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสในการกระทำกิจการใดๆ
- 4) การตีความ เป็นการพิจารณาเพื่อหาวิธีการตอบสนองความต้องการ
- 5) การตอบสนอง เป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่พิจารณาตัดสินใจ
- 6) ผลที่เกิดขึ้น สิ่งที่ประจักษ์อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับการคาดหวังได้
- 7) ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง เป็นกิริยาที่เกิดขึ้นหลังจากไม่สอดคล้องกับความประสงค์ จึงต้องกลับไปตีความใหม่ เพื่อเลือกวิธีการตอบสนองความต้องการให้ประสบความสำเร็จ อาจยอมรับผลที่เกิด หรืออาจเลิกล้ม หรือเปลี่ยนความต้องการเดิมไป

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และคณะ (2545, น. 3) ได้อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและยังแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมมนุษย์บางอย่างที่สังเกตได้โดยตรง เพราะมีการกระทำปรากฏให้เห็นชัดเจน อาจแยกออกเป็นพฤติกรรมย่อย เช่น การเอื้อมมือ แกว่งแขน หรือการนอน เป็นต้น หรือเป็นการกระทำที่เป็นกลุ่มของพฤติกรรม

เช่น การเล่นหรือการทำงานต่าง ๆ เป็นต้น และพฤติกรรมมนุษย์บางอย่างไม่อาจสังเกตเห็นได้โดยตรงเพราะซับซ้อนอยู่ภายใน เช่น ความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจ เป็นต้น พฤติกรรมสามารถวัดได้ โดยสามารถวัดความถี่ของพฤติกรรม ช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรม และความเข้มข้นหรือรุนแรงของพฤติกรรมได้ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งกายภาพและสังคม ที่จะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมที่พฤติกรรมนั้นปรากฏขึ้น เช่นเดียวกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550, น. 9) ได้อธิบายว่า พฤติกรรม เป็นสิ่งที่ต้องสังเกตเห็นได้ และวัดได้ตรงกัน เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออกตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ นับได้ ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกก็ตาม นอกจากนี้พฤติกรรมจะเน้นที่สภาพและเวลาในปัจจุบันเท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ปกติหรือผิดปกติก็ตามย่อมเกิดจากการเรียนรู้ในอดีตทั้งสิ้น และพฤติกรรมเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อที่จะทำให้พฤติกรรมดังกล่าวนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

จากความหมายพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ที่สามารถสังเกตเห็นและวัดได้ เพื่อทราบถึงการแสดงออกของพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้น เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย บุคลิกภาพ เป็นต้น ตลอดจนเป็นการกระทำที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ เป็นต้น พฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยขึ้นกับกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตที่จะส่งผลต่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสิ่งแวดล้อมของบุคคลและตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่อยู่ภายในตนเอง เช่น ทักษะคิด ค่านิยม การรับรู้ แรงจูงใจ เป็นต้น ซึ่งการที่บุคคลแสดงการกระทำดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับแรงผลักดันของตนเองที่ส่งผลให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน

2.3.2 ประเภทพฤติกรรม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, น. 5) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมมนุษย์เป็น 2 ประเภท คือ

1) พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตเห็นได้โดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมือ พฤติกรรมภายนอกยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) พฤติกรรมภายนอก ที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขนขา การเต้นของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่าพฤติกรรมโมลาร์

1.2) พฤติกรรมภายนอก ที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือ พฤติกรรมที่ไม่สามารถเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองจะต้องใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล

2) พฤติกรรมภายใน ได้แก่ พฤติกรรมที่เข้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึก หิว ซึ่งพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมภายในมี 4 ลักษณะ คือ

2.1) พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกรู้สึกจากการสัมผัส เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัส และการมีความสุขเป็นต้น

2.2) พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจหรือตีความ เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3) พฤติกรรมที่เป็นความจำ เช่น เมื่อมีโทรศัพท์เรียกเข้ามา เราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

2.4) พฤติกรรมที่เป็นความคิด การคิดมีหลายชนิด อาจเป็นการคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้

ซึ่งเช่นเดียวกับซูซีย์ สมิททิง (2554, น. 9) ที่ได้จำแนกพฤติกรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1) พฤติกรรมภายนอก คือ การกระทำที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้และวัดได้ และอาจแสดงออกได้ทั้งในรูปแบบวัจนภาษา และแบบอวัจนภาษา เช่น การพูด การหัวเราะ การร้องไห้ การเดิน การซื้อสินค้า

2) พฤติกรรมภายใน คือ การกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อ การรับรู้ การคิด สามารถวัดพฤติกรรมแบบนี้ได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา เช่น แบบวัด แบบทดสอบ เป็นต้น

สุภัททา ปินทะแพทย์ และคณะ (2545, น. 4) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษาโดยละเอียด แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษาออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์การจำแนก 5 เกณฑ์ ดังนี้

1) เกณฑ์การใช้การสังเกต เป็นเกณฑ์ในพฤติกรรมภายนอกที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน เช่น การหัวเราะ ยิ้ม ร้องไห้ เป็นต้น และพฤติกรรมภายในซึ่งไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน เช่น ความคิด ความรู้สึก เป็นต้น

2) เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม โดยจำแนกจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดตามเผ่าพันธุ์และวงจรของชีวิต เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน ของมนุษย์ เป็นต้น และพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกอบรม

3) เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคล ซึ่งเป็นทั้งพฤติกรรมที่กระทำโดยผู้ตัวที่อยู่ในระดับจิตสำนึก เช่น วิ่ง เดิน เป็นต้น และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัวที่อยู่ในระดับไร้จิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก เช่น ผื่น ตะเมอ เป็นต้น

4) เกณฑ์ด้านการแสดงออกของอินทรีย์ เป็นพฤติกรรมทางกายที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหวแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกาย เป็นต้น และพฤติกรรมทางจิตที่อยู่ภายใน เช่น ความคิด ความเข้าใจ หรือการเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5) การทำงานของระบบประสาท ในด้านพฤติกรรมที่อยู่ในความควบคุมและสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่ต้องการ เช่น การพูดคุย การแกว่งแขน ขา เป็นต้น และพฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น กิริยาสะท้อน สัญชาติญาณ และการทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น

จากนิยามของประเภทพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ประเภทพฤติกรรมนั้นสามารถแบ่งออกเป็น พฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก โดยพฤติกรรมภายในเป็นกระบวนการทำงานที่ภายใต้การควบคุมและสั่งการของสมอง ที่บุคคลภายนอกไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น และสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือตรวจสอบทางจิตวิทยา ซึ่งพฤติกรรมภายในส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกในการแสดงการกระทำออกมาทางกายภาพที่เกิดจากธรรมชาติ โดยบุคคลภายนอกสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย อารมณ์ที่แสดงออกทางสีหน้า เป็นต้น นำไปสู่ความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลรวมถึงกลุ่มสังคม

2.3.3 สิ่งกำหนดพฤติกรรม

ชูดา จิตพิทักษ์ (2525 อ้างถึงใน สุขชัยวัฒน์ โชติพันธ์, 2552, น. 41) ได้กล่าวว่าสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์มีหลายประการ ซึ่งอาจแยกได้ 2 ประการ คือ

1) ลักษณะนิสัยส่วนตัว ได้แก่

1.1) ความเชื่อ หมายถึง สิ่งที่บุคคลคิดถึงอะไรก็ได้ในแง่ของข้อเท็จจริงซึ่งไม่จำเป็นจะต้องถูกหรือผิดเสมอไป ความเชื่ออาจมาจากการเห็น การบอกเล่าการอ่าน รวมทั้งการเกิดขึ้นมาเอง

1.2) ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่นิยมยึดถือประจำใจ ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก

1.3) ทศนคติหรือเจตคติ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ กล่าวคือ ทศนคติเป็นแนวโน้มหรือขั้นเตรียมพร้อมของพฤติกรรม และถือว่าทศนคติมีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมในสังคม

1.4) บุคลิกภาพ เป็นสิ่งกำหนดว่า บุคคลหนึ่งจะทำอะไร ถ้าเขาคงอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง เป็นสิ่งที่บอกว่าคุณจะปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

2) กระบวนการต่างๆ ทางสังคม ได้แก่

2.1) สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมและความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้นพฤติกรรมลักษณะนิสัยของบุคคล คือ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ บุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็จริง แต่พฤติกรรมจะเกิดขึ้นยังไม่ได้ถ้าไม่มีสิ่งกระตุ้นพฤติกรรมซึ่งเป็นปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การสะสมความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่เคยได้รับหรืออาจรับจากภายนอก อาทิ จากข่าวสาร คำบอกเล่าของบุคคล เป็นต้น

2.2) สถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลและไม่ใช่มนุษย์ ซึ่งอยู่ในสภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม

ประสิทธิ์ ทองอ่อน (2542, น. 23) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์สามารถเกิดได้ดังต่อไปนี้

1) การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในเป็นการเรียนรู้ โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเรียนรู้ ต้องมีลักษณะค่อนข้างถาวรหรือถาวร เนื่องจากความเหมาะสมทางกายภาพแต่ละบุคคลและประสบการณ์ ที่ได้เห็นว่าควรเป็นไปในทางใดที่มีผลต่อพฤติกรรมให้เปลี่ยนแปลงไปได้ในช่วงเวลาระยะหนึ่ง เมื่อเกิดการเรียนรู้บุคคลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ การรู้คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้และความเข้าใจ ความรู้สึกเป็นการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และทักษะเป็นการเปลี่ยนแปลงความชำนาญในการเคลื่อนไหวเพื่อประกอบกิจกรรม

2) ปัญญาและความคิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1) ปัญญาหรือเชาวน์ปัญญา เป็นความสามารถพื้นฐานของแต่ละบุคคลและเป็นความสามารถเฉพาะของบุคคล ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจภาษาพูด ความคล่องแคล่วในการใช้คำ มิติสัมพันธ์ ความจำ ความรวดเร็วในการรับรู้ การคิดหาเหตุผล และเป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ การแก้ปัญหา

2.2) ความคิด เป็นผลที่เกิดจากการคิดที่เป็นกระบวนการทำงานของสมอง การคิดเป็นการปรุงแต่งต่อจากการรับรู้ มีความแตกต่างกันไป เนื่องจากอิทธิพลของวัย เชาวน์ปัญญา ความจำ ประสบการณ์เรียนรู้ การคิดสามารถเชื่อมโยงความรู้สึก ความคิดที่ซับซ้อน ตลอดจนเป็นภาพสะท้อนความปรารถนาของมนุษย์ รวมถึงทบทวนเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด โดยจากการสรุปจากผลการสังเกตเพียงบางส่วน และการคิดเพื่อการแก้ปัญหา เมื่อสภาพการคิดแตกต่างซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

3) ค่านิยม มีลักษณะเป็นความเชื่อที่เข้ามามีอิทธิพลหรือวิธีปฏิบัติบางอย่าง เป็นสิ่งที่ตนและสังคมเห็นว่าดี มีคุณค่า จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินชีวิต โดยใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ ถูก-ผิด หรือ ดี-เลว โดยเกณฑ์การตัดสินนั้น มนุษย์เรียนรู้จากสังคมที่ตนเองอยู่ จึงถือได้ว่าได้มาจากกระบวนการสังคม เมื่อมนุษย์คนใดอยู่ในสังคมหนึ่งนานๆ ค่านิยมของสังคมนั้น จึงฝังอยู่ในบุคลิกภาพของเขาด้วย โดยค่านิยมสามารถแบ่งออกเป็น ด้านความคิดทฤษฎี ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านศาสนา ด้านสุนทรีย์ ด้านเศรษฐกิจ

4) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกและปฏิกิริยาความพร้อมที่จะกระทำในเชิงบวกหรือเชิงลบที่มีต่อวัตถุเป้าหมาย คือ บุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ โดยมีหน้าที่ในการปรับตัวให้บรรลุเป้าหมาย ปกป้องตนเอง แสดงค่านิยมของตนเอง และให้และรับรู้ข้อมูล เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

5) อารมณ์ คือสภาพจิตใจที่หวนไหว บั่นบ่วน หรือตื่นเต้น เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นทำให้เกิดอารมณ์ มีทั้งสิ่งเร้าภายนอกที่มากระทบประสาทสัมผัส และสิ่งเร้าภายใน เช่น แรงจูงใจ ความต้องการ ความจำและประสบการณ์ สิ่งเร้าเดียวกันทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดอารมณ์แตกต่างกันได้ แม้กระทั่งบุคคลเดียวกัน และในสภาวะที่ต่างกันการได้รับสิ่งเร้าเดียวกันก็เกิดอารมณ์ต่างกันได้ โดยคงอารมณ์อยู่ในช่วงทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยสามารถสังเกตอารมณ์ได้จากพฤติกรรม การแสดงออกทางความคิดและการตัดสินใจ หรือตัดสินใจตามสภาพอารมณ์

6) แรงจูงใจ คือ สิ่งที่บุคคลคาดหวังอันเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยสิ่งที่คาดหวังนั้น บุคคลอาจจะพอใจหรือไม่ก็ได้ โดยกระบวนการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเรียกว่าจูงใจ ประกอบด้วย พลังกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เช่น ความต้องการ แรงขับ ทิศทาง และเป้าหมายของพฤติกรรม ระดับความพยายาม ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ เช่น ความหิว ความกระหาย ความรัก ความอบอุ่น สิ่งเร้าในสังคมกระตุ้น (การรับรู้สิ่งล่อใจ ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการเพื่อนฝูง ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการอิสระ)

ถวิล ธาราโกษณ์ และศรีธัญญ์ คำวิสุข (2543, น. 6) กล่าวว่า พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมในทางบวก หรือในทางลบย่อมจะเกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นและขณะนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการ ดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านสรีระวิทยา เป็นปัจจัยพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม นับตั้งแต่พฤติกรรมอย่างง่าย เช่น เมื่อรู้สึกหิวก็จะไปหาอาหารรับประทาน รู้สึกง่วงนอนก็ไปหาที่นอนเพื่อให้ร่างกายพักผ่อน ตลอดจนพฤติกรรมที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวันล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับระบบทางสรีระของมนุษย์ทั้งสิ้น

2) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันมนุษย์ต้องเรียนรู้และพบสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมใดที่ปรากฏเด่นชัดกับบุคคล สิ่งแวดล้อมนั้นจะทำหน้าที่เป็นสิ่งแวดล้อมกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรม และพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่างที่มักกล่าวถึงเสมอ เช่น ถิ่นที่อยู่อาศัย ลักษณะของดินฟ้าอากาศ ทำให้พฤติกรรมของคนแตกต่างกัน

3) ปัจจัยทางด้านสังคม เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องติดต่อเกี่ยวข้องกัน มนุษย์จึงต้องมาอยู่รวมกันกลายเป็นชุมชนหรือที่เราเรียกว่าสังคมและเมื่อมีสังคมเกิดขึ้น คนในสังคมก็จะตั้งข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า โครงสร้างของสังคม ตัวอย่างเช่น สังคมของโรงเรียน หมายถึง กลุ่มคนทุกคนที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งเป็นครู อาจารย์ นักเรียน เจ้าหน้าที่ประจำฝ่าย และแผนกต่าง ๆ นักการภารโรง เป็นต้น และเพื่อให้การอยู่รวมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์แก่สังคม จึงต้องมีข้อกำหนดต่างๆ ขึ้นให้แต่ละคนมีสิทธิส่วนบุคคลเคารพในสิทธิของผู้อื่น ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือโครงสร้างของสังคม ซึ่งเป็นเหมือนสิ่งบังคับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม การมีข้อกำหนดให้เป็นโครงสร้างของสังคมจะทำให้มนุษย์แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมนั้น ๆ เห็นพ้อง เป็นลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นแผนพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งข้อกำหนดที่เป็นหลักในโครงสร้างของสังคมก็คือ ปทัสถาน สถานภาพ บทบาท และค่านิยม

ดังนั้น จากการศึกษาแนวคิดทางด้านพฤติกรรม ผู้วิจัยได้นำหลักการที่กล่าวข้างต้นมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาปัจจัยสาเหตุ องค์ประกอบ ตลอดจนสิ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีส่งผลให้เกิดภาระหนี้สิน ที่ข้าราชการครูได้กระทำและแสดงออกทางด้านกายภาพและด้านจิตวิทยาที่มาจากกระบวนการความคิดที่อยู่ภายในส่งผลมายังภายนอก ซึ่งการแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนองสิ่งเร้า เช่น ทักษะดี แรงจูงใจ ความต้องการ ความคิด การตัดสินใจ ค่านิยม ประสิทธิภาพ สังคม เป็นต้น โดยสามารถสังเกตเห็นและวัดได้นำไปสู่ความรู้และเข้าใจในความแตกต่างของพฤติกรรมในแต่ละบุคคลและกลุ่มสังคม

2.3.4 ปัจจัยพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู โดยศึกษาปัจจัยภายนอกทางด้านสังคมเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่ส่งผลถึง

รูปแบบการดำรงชีวิต ทักษะคติ และค่านิยมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีในการนำแนวคิดทฤษฎีไปใช้เป็นแนวทางเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาถึงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สิน โดยทำการศึกษาแนวคิดค่านิยมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.3.4.1 ความหมายค่านิยม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (อ้างถึงใน ชูชัย สมมติไกร, 2554, น. 264) ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยมเป็นมาตรฐานในการรับรู้ การประเมิน การเลือก และการตัดสินใจของบุคคล ค่านิยมเป็นเสมือนแกนกลางบุคลิกภาพของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความสนใจ ความตั้งใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งมุ่งไปสู่การกระทำเพื่อให้ได้สิ่งที่นิยมนั้น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550, น. 192) ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม (Value) หมายถึง ความนิยมในสิ่งของหรือบุคคลหรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งค่านิยมอาจจะจัดประเภทตามลักษณะของค่านิยมเป็น 3 กลุ่ม คือ ค่านิยมในจุดหมายปลายทางของชีวิต และค่านิยมเกี่ยวกับเครื่องมือช่วยให้เกิดพฤติกรรม หรือหมายถึงสิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง หรือหมายถึง ความเชื่อพื้นฐานซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลหรือสังคม หรือความรู้สึกนิยมชมชอบหรือเห็นค่าในบุคคล สิ่งของ หรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ค่านิยมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกหมายถึงสิ่งที่ดีและต้องการ ส่วนด้านลบหมายถึงสิ่งที่ไม่ดีและไม่ต้องการ ค่านิยมช่วยให้เกิดความรักและความสัมพันธ์กันในสังคมค่านิยมของบุคคล เช่น ค่านิยมด้านความมีอิสระเสรี ความพอใจ การเคารพตนเอง ความซื่อสัตย์ การเชื่อฟัง เป็นต้น ค่านิยมของสังคม เช่น ระบบความร่วมมือ สันติภาพ ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้นนักการตลาดจำเป็นต้องคำนึงถึงค่านิยมของลูกค้านั้นๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มของลูกค้านั้นจะมีค่านิยมที่แตกต่างกัน แล้วปรับกลยุทธ์การตลาดเพื่อตอบสนองค่านิยมที่ลูกค้าต้องการนั้น นอกจากนี้ ปณิศา มีจินดา (2553, น. 286) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ค่านิยม เป็นความรู้สึกนิยมชมชอบหรือเห็นคุณค่าในบุคคล สิ่งของ หรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ค่านิยมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ และค่านิยมประกอบด้วย 1) ค่านิยมของบุคคล เช่น ความมีอิสระเสรี ความพอใจ การเคารพตนเอง ความซื่อสัตย์ การเชื่อฟัง เป็นต้น 2) ค่านิยมของสังคม เช่น ระบบความร่วมมือ สันติภาพ ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น จากการที่เราทราบว่าค่านิยมของผู้บริโภคจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้น ๆ

จากความหมายของค่านิยมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า ค่านิยมเป็น ความเชื่อพื้นฐาน ความรู้สึกนิยมชมชอบหรือเห็นค่าในบุคคล สิ่งของ หรือความคิดในเรื่องใดเรื่อง หนึ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือ นำไปสู่การตัดสินใจและกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ในสังคม ซึ่งสามารถตัดสินว่าค่านิยมนั้นพอใจเป็นค่านิยมที่ดีหรือไม่ ซึ่งค่านิยมที่ดี คือ สิ่งที่บุคคล ในสังคมนั้นพอใจและต้องการ ส่วนค่านิยมที่ไม่ดี หมายถึง สิ่งที่บุคคลในสังคมนั้นเห็นว่าสิ่งนั้นผิด

2.3.4.2 ที่มาของค่านิยม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550, น. 192) ได้อธิบายว่า ค่านิยมของคนเรานั้นได้รับอิทธิพล จาก 1) บิดามารดา 2) ครู 3) กลุ่มเพื่อน 4) กลุ่มสังคม บุคคลจะได้รับการปลูกฝังว่าสิ่งใด ถูกสิ่งใด ผิด อะไรดี อะไรไม่ดี มาตั้งแต่ยังเยาว์ไวกจากบิดามารดา ครู กลุ่มเพื่อน และกลุ่มสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็น ที่มาของค่านิยม จะเห็นได้ว่าค่านิยมของคนเรานั้นเกิดจากการเรียนรู้ซึ่งสั่งสมมาตั้งแต่ในอดีต ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเรียนรู้และการมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันย่อมทำให้บุคคล มีค่านิยมที่แตกต่างกันด้วย นักการตลาดจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมแหล่งที่มาและ กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน เพื่อใช้กลยุทธ์การตลาดให้การกระตุ้นให้เกิด ความต้องการและค่านิยมของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง เช่นเดียวกับ ปณิศา มีจินดา (2553, น. 286) ได้อธิบายที่มาของค่านิยมว่า ค่านิยมมีที่มาจาก 1) บิดามารดา (ครอบครัว) 2) ครู (สถาบันการศึกษา) 3) กลุ่มเพื่อน 4) กลุ่มสังคม ค่านิยมของบุคคลจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะได้รับการ ปลูกฝังค่านิยมมาตั้งแต่เด็ก จากพ่อแม่ ครู กลุ่มเพื่อน และกลุ่มสังคมต่างๆ ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เช่น ความเกียจคร้านเป็นสิ่งไม่ดี การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งดี ค่านิยมเป็นผลมาจากการ เรียนรู้และประสบการณ์ที่สั่งสอนมาในอดีต จึงเป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลง

จากค่านิยมของที่มาของค่านิยมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ที่มาของ ค่านิยมมาจากสภาพแวดล้อมของบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน และกลุ่มคนในสังคมนั้น ซึ่งรวมถึง การเรียนรู้และประสบการณ์ที่พบเจอมาในอดีตมีอิทธิพลต่อบุคคลให้มีความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่งว่าถูกหรือผิด ซึ่งค่านิยมของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ยาก นำไปสู่การแสดงออกของ พฤติกรรมในด้านค่านิยมในสังคมที่ตนเองอยู่

2.3.4.3 ความสำคัญของค่านิยม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550, น. 192) ได้อธิบายว่า ค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลการใช้เครื่องมือการตลาดใดก็ตามที่สอดคล้องกับค่านิยมจะเป็นสิ่งง่ายที่จะประสบความสำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าใช้เครื่องมือการตลาดที่ขัดแย้งกับค่านิยมของบุคคลจะเป็นการยากที่จะประสบความสำเร็จ ดังนั้นค่านิยมจะนำไปสู่การเกิดความต้องการซื้อและเกิดการตัดสินใจซื้อ และเมื่อซื้อสินค้าแล้วสอดคล้องกับค่านิยมผู้บริโภคก็จะเกิดความพึงพอใจ

ปณิศา มีจินดา (2553, น. 286) ได้อธิบายว่า ค่านิยมมีความสำคัญต่อการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเพราะค่านิยมเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจ ทัศนคติ การรับรู้ และการเคลื่อนไหวของผู้บริโภค

สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ (อ้างถึงใน ชูชัย สมितिไกร, 2554, น. 265) ได้อธิบายว่า ค่านิยมมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมหลายประการดังต่อไปนี้

1) ค่านิยมที่ทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ หรือมาตรฐาน ที่นำมาพฤติกรรมในหลายทาง เช่น

1.1) เป็นเกณฑ์การประเมิน ตัดสิน ชื่นชม ยกย่อง หรือติเตียนตนเองและการกระทำของผู้อื่น

1.2) เป็นตัวกำหนดให้บุคคลเลือกนิยามอุดมการณ์ทางการเมือง

1.3) จูงใจให้บุคคลแสดงจุดยืนของตนเองในสิ่งต่าง ๆ

1.4) เป็นบรรทัดฐานที่ช่วยในการชักชวน คัดค้าน และถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ

1.5) เป็นบรรทัดฐานสำหรับกระบวนการให้เหตุผลต่อความคิดและการกระทำของตน

2) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์

3) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจหรือผลักดันของบุคคล ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีค่านิยมในการมีอายุยาวนานหรือสุขภาพดี ก็จะมีแรงผลักดันให้อยากออกกำลังกาย

จากค่านิยมของความสำเร็จของค่านิยมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมจะทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจ ทัศนคติ การรับรู้ การเรียนรู้ ต่อความเชื่อหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากค่านิยมมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล เพื่อจูงใจให้บุคคลแสดงความต้องการ กระตุ้นกระบวนการทางความคิดและการกระทำของบุคคล นำไปสู่การประเมินและเกิดการตัดสินใจ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองให้เกิดความพึงพอใจ

2.3.4.4 ประเภทของค่านิยม

ชนิดของค่านิยม นักวิชาการหลายท่านได้จัดประเภทของค่านิยม ซึ่งแต่ละท่านก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1) ค่านิยมของ Rokeach (Rokeach Value Survey) (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น. 193) ได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยม (RVS) ซึ่งแบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับค่านิยม 2 ชุดแต่ละชุดประกอบด้วยค่านิยมส่วนบุคคล 18 รายการ

ชุดที่ 1 ค่านิยมปลายทาง หมายถึง เป้าหมายซึ่งบุคคลต้องการที่จะประสบความสำเร็จระหว่างช่วงเวลาของชีวิต เช่น ตามวงจรชีวิตครอบครัว [Family Life Cycle (FLC)] เริ่มตั้งแต่เป็นโสด คู่สมรสใหม่ ครอบครัวที่มีบุตรชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3, ครอบครัวที่มีบุตรแยกครอบครัว ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2, คนที่อยู่คนเดียวเนื่องจากฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตหรือหย่าขาดจากกัน และยังทำงานอยู่หรือออกจากงานแล้ว ซึ่งในแต่ละขั้นตอนเหล่านี้จะมีความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการตลาดจะต้องศึกษาค่านิยมปลายทางของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจัดตั้งกระตุ้นและกลยุทธ์การตลาดให้สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ อนึ่งในแต่ละขั้นตอนของทฤษฎีมาสโลว์ เราต้องการการยอมรับ การยกย่อง และประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิตซึ่งความต้องการเหล่านี้จะนำไปสู่ความต้องการซื้อสินค้า เช่น รถยนต์ การศึกษาเสื้อผ้า เครื่องประดับ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการตลาดต้องศึกษาค่านิยมปลายทางของมนุษย์โดยอาศัยทฤษฎีการจูงใจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎี ERG ทฤษฎี Herzberg

ชุดที่ 2 ค่านิยมที่ใช้เป็นเครื่องมือ หมายถึง วิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือค่านิยมปลายทางของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจากค่านิยมปลายทางในชุดที่ 1 นั้น บุคคลจะต้องมีวิธีการที่จะบรรลุค่านิยมที่เป็นปลายทางนั้น เช่น เมื่อต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต(ค่านิยมปลายทาง) ก็จำเป็นจะต้องมีการควบคุมตัวเอง มีวินัย ความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถ และความทะเยอทะยาน เป็นต้น ในประเด็นนี้นักการตลาดจะต้องศึกษาว่าสินค้าและบริการของตนนั้นจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองค่านิยมที่เป็นเครื่องมือได้ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงการสำรวจค่านิยมของ Rokeach โดยแบ่งเป็นค่านิยมปลายทางและค่านิยมที่ใช้เครื่องมือ

ค่านิยมปลายทาง (Terminal Values)	ค่านิยมที่ใช้เป็นเครื่องมือ (Instrumental values)
1) ต้องการความสุข	1) มีความสามารถ
2) มีสติปัญญา	2) มีความทะเยอทะยาน
3) มีชีวิตที่ตื่นเต้น	3) มีความสะอาด ประณีต
4) มีชีวิตที่ปลอดภัย	4) มีความรับผิดชอบ
5) ความเป็นอิสระและเสรีภาพ	5) รู้จักการขอโทษผู้อื่น
6) ความเสมอภาค	6) มีความรักและอ่อนโยน
7) มีชีวิตที่มีความสุข	7) รู้จักการควบคุมตัวเอง มีวินัย
8) มีชีวิตที่สะดวกสบาย	8) เชื่อฟัง
9) ประเทศชาติมีความมั่นคง	9) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
10) ครอบครัวมีความมั่นคง	10) มีความร่าเริง
11) มีวุฒิภาวะด้านความรัก	11) มีความสุภาพ
12) ต้องการมิตรภาพที่แท้จริง	12) มีความซื่อสัตย์
13) การยกย่องนับถือในตนเอง	13) ใจกว้าง
14) ต้องการให้โลกมีความสงบสุข	14) มีเหตุผล
15) มีอิสระจากความขัดแย้งภายใน	15) มีความกล้าหาญ
16) ต้องการให้โลกมีความสวยงาม	16) รู้จักให้ความช่วยเหลือ
17) ต้องการประสบความสำเร็จ	17) ใช้สติปัญญา
18) ต้องการให้สังคมยกย่อง นับถือ ชื่นชม	18) ไม่พึ่งพาผู้อื่น

ที่มา: อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น. 194

จะเห็นว่าค่านิยมทั้งสองแบบจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มและแต่ละบุคคลเช่นกลุ่มผู้บริหารกลุ่มสมาชิกสภาแรงงานกลุ่มกิจกรรมซึ่งคนในอาชีพเดียวกันหรือในสายงานที่ใกล้เคียงกันมีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน

2) Maglino et al. (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น. 194) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 4 ชนิด คือ

2.1) ความสำเร็จ คือ การทำงานให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยยึดหลักว่าแม้เป็นสิ่งที่ยากลำบากในชีวิตก็ต้องทำให้ได้มีผลิตภัณฑ์หลายชนิดที่ตอบสนองค่านิยมด้านความสำเร็จ เช่น โรงเรียนกวดวิชา โรงเรียนนานาชาติสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ในการสื่อสารการตลาดต้อง

ให้ข่าวสารว่าสถาบันการศึกษาของตนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในเรื่องไหนอย่างไรตลอดจนต้องมีหลักฐานว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันนั้น ๆ ประสบความสำเร็จจริงหรือไม่เพียงใด

2.2) การช่วยเหลือและห่วงใยผู้อื่น คือ การให้ความสำคัญต่อผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอเมื่อเขาต้องการ ธุรกิจที่เป็นผู้นำ หรือบริษัทมหาชน หรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก จะต้องสร้างภาพพจน์ให้กับองค์กรเป็นบรรษัทภิบาล โดยเป็นบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร ได้แก่ กลุ่มลูกค้ากลุ่มพนักงาน กลุ่มผู้ถือหุ้น กลุ่มผู้ขายปัจจัยการผลิต กลุ่มคนกลาง รัฐบาล เจ้าหนี้ คู่แข่งขัน ชุมชนในท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธุรกิจในระยะยาว

2.3) ความซื่อสัตย์ คือ การยึดถือข้อเท็จจริง และการกระทำสิ่งที่รู้สึกว่าคุณต้อง ในประเด็นนี้ธุรกิจต้องทำการตลาดผลิตภัณฑ์โดยยึดถือหลักความซื่อสัตย์จริงใจให้ข้อเท็จจริงกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นลูกค้า

2.4) ความยุติธรรม คือ การมีความเป็นกลางและกระทำสิ่งที่ยุติธรรมสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้ธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร (Stakeholders) เช่น ถ้าเราให้ความช่วยเหลือกับชุมชนในท้องถิ่นจำนวนมากเราต้องสามารถสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายให้กับพนักงาน เป็นต้น

3) Allport et al. (Allport and Associates) (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, น. 195) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิด คือ

3.1) ค่านิยมทางวิชาการหรือเชิงทฤษฎี เป็นค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเท็จจริง โดยการวิเคราะห์และแสวงหาเหตุผลที่เป็นจริง ในประเด็นนี้การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์จะต้องมุ่งที่การใช้หลักเหตุผล โดยอาศัยการวิเคราะห์และการวิจัยเข้าช่วย

3.2) ค่านิยมทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่คำนึงถึงผลประโยชน์และความคุ้มค่ารวมถึงการสะสมความมั่งคั่ง ในประเด็นนี้การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์จะต้องมุ่งใช้หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพพร้อมกัน กล่าวคือ การส่งมอบ ผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มค่าจากการซื้อผลิตภัณฑ์โดยให้เขาได้รับประโยชน์สูงสุดและใช้เงินซื้อสินค้าต่ำสุด

3.3) ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นค่านิยมที่ให้คุณค่าสูงสุดต่อ การทำให้เกิดความพึงพอใจการผสมกลมกลืนของประสาทสัมผัส เช่น ความสวยงาม ศิลปะดนตรี เป็นต้น ในประเด็นนี้การตลาดสำหรับ ผลิตภัณฑ์จะต้องมุ่งการจูงใจโดยใช้หลักจิตวิทยาเป็นการจูงใจด้านอารมณ์ ด้านความรู้สึก เพื่อให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจซื้อแล้วแต่ความพึงพอใจในที่สุด

3.4) ค่านิยมทางสังคม เป็นค่านิยมที่ให้คุณค่ากับความรักและความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม เช่น บิดามารดาเพื่อน ผู้ร่วมงาน เป็นต้น ในประเด็นนี้การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์จะต้องจูงใจและตอบสนองความต้องการการยอมรับ ความรัก และการยกย่องจากกลุ่มบุคคล

ต่าง ๆ ในสังคมเช่นการทำกรตลาดผลิตภัณฑ์เจาะจงซื้อที่ผู้ซื้อที่มีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าสูง เช่น โรงแรมโอเรียลเต็ล รถเบนซ์ เป็นต้น

3.5) ค่านิยมทางการเมือง เป็นค่านิยมที่เน้นการได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์จะต้องศึกษาถึงค่านิยมที่เป็นอำนาจที่มีอิทธิพลในสังคมนั้น เช่น อำนาจที่เกิดจากวัตถุนิยม อำนาจของบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย อำนาจที่เกิดจากการมีสินทรัพย์มากมาย อำนาจที่เกิดจากการให้ผู้อื่นให้โทษเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักการตลาดต้องศึกษาถึงค่านิยมที่เป็นอำนาจของผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมาย

3.6) ค่านิยมทางศาสนา เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตามคำสั่งสอนในลัทธิศาสนาใดศาสนาอย่างเคร่งครัด แต่ละศาสนาจะมีค่านิยมที่แตกต่างกัน เช่น ค่านิยมของศาสนาอิสลามถือว่าการนำเงินฝากธนาคารโดยได้รับดอกเบี้ยถือว่าผิดหลักศาสนา คนอิสลามไม่บริโภคเนื้อหมู ศาสนาพุทธยึดหลักศีลและธรรม ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ต้องไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ เป็นต้น ในการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมของแต่ละศาสนาจะเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางตรงข้ามถ้าทำการตลาดใดก็ตามที่ขัดแย้งกับค่านิยมในศาสนาเป็นการยากที่จะทำให้การตลาด ผลิตภัณฑ์นั้นประสบความสำเร็จจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่นักการตลาดจะต้องมีความรอบรู้เพื่อจัดตั้งกระตุ้นความต้องการให้เหมาะสม

จากค่านิยมของประเภทของค่านิยมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของค่านิยม เป็นการจำแนกกระบวนการในด้านความคิด ที่สนใจ การรับรู้ ความเชื่อในการศึกษาถึงค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน โดยค่านิยมจะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลและกลุ่มสังคม โดยกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกันมีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลต่อความต้องการและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป จึงต้องใช้ประโยชน์จากการจำแนกประเภทค่านิยมเพื่อใช้จัดตั้งและกลยุทธ์ในการตอบสนองความต้องการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ

2.3.4.5 ค่านิยมของไทย

ชูชัย สมितिไกร (2554, น. 269) ได้อธิบายว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เพราะค่านิยมทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ชี้นำพฤติกรรมการบริโภคของบุคคล ซึ่งสามารถจะยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

1) การที่คนไทยให้ความสำคัญแก่ค่านิยมที่เกี่ยวกับตนเองเช่นการได้รับความยกย่องนับถือ การรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีทำให้คนไทยนิยมใช้สินค้าที่มีชื่อเสียงและราคาแพง หรือเป็นสินค้าจากต่างประเทศ เน้นการแต่งกายดีตั้งแต่ศิระจรดเท้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและเพื่อต้องการให้ผู้อื่นยกย่องนับถือ และขณะเดียวกันก็มองว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศเป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าสินค้าจากต่างประเทศ ดังนั้นสินค้าที่คนไทยนิยมบริโภคจึงได้แก่ สินค้าที่มีแบรนด์เนมไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า เสื้อผ้า เครื่องประดับ หรือสินค้าอื่น ๆ ที่นำเข้าจากต่างประเทศ

2) การที่คนไทยให้ความสำคัญแก่ความกตัญญูต่อบุพการีหรือผู้มีพระคุณ ส่งผลให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆจากคำนึ่งถึงบุพการีหรือผู้มีพระคุณด้วย กล่าวคือ จะคำนึงว่าบุคคลเหล่านั้นควรจะมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายมีสุขภาพที่ดีและมีความปลอดภัย ดังนั้นการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของคนไทยจึงมักคำนึงถึงบุพการีหรือผู้มีพระคุณด้วย โดยผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองค่านิยมดังกล่าว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร นมแคลเซียมสูง ยารักษาโรค น้ำผลไม้ และเครื่องสำอางสุขภาพ

3) การให้ความสำคัญแก่ค่านิยมด้านการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ราบรื่นและความสนุกสนาน ทำให้คนไทยมีกิจกรรมสังสรรค์รื่นเริงระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องเป็นประจำ รวมทั้งกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานปีใหม่ สงกรานต์ หรืออื่น ๆ สินค้าที่มีการบริโภคเพื่อตอบสนองค่านิยมนี้จึงมักจะเป็นสินค้าที่ใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์เช่น อาหารกับแกล้มต่าง ๆ เครื่องดื่มต่าง ๆ ขนมขบเคี้ยวสุรา เบียร์ ฯลฯ

นอกจากนี้ พิมพา หิรัญกิตติสุ (อ้างถึงใน เสาวณีย์ ฌ นคร, 2557, น. 30) ได้กล่าวว่า ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของคนไทย หมายถึง ลักษณะทางสังคมซึ่งมีความเชื่อถือกันอย่างกว้างขวาง และเป็นพฤติกรรมที่มีการยอมรับอย่างแพร่หลายจากสมาชิกของสังคมหรือหมายถึงความเชื่อถือของส่วนรวม ในปัจจุบันคนไทยมีพฤติกรรมและค่านิยมใช้ของต่างประเทศ ชอบเลียนแบบชาวต่างประเทศ ด้วยการรับเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้ามา โดยลืมความเสียหายที่จะเกิดขึ้นตามมา อาทิ ค่านิยมความร่ำรวยและนิยมใช้ของที่ผลิตจากต่างประเทศส่วนพฤติกรรมการบริโภคคือชอบใช้ของแพงๆ ทำให้คนอื่นมองว่าตนเป็นผู้ร่ำรวย ต้องการให้คนอื่นยกย่องนับถือ

สินค้าบริโภคที่นิยม ได้แก่ บ้านหรืออาคารราคาแพง เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้านราคาแพง รถยนต์นำเข้าจากต่างประเทศ เสื้อผ้าที่ห่อหุ้มจากต่างประเทศ บัตรเครดิตหลายใบ ทานอาหารนอกบ้านในภัตตาคารหรู ฯลฯ

ดังนั้น จากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคและแนวคิดทางด้านพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายใน เช่น ความคิด ทัศนคติ การรับรู้ การเรียนรู้ และจากปัจจัยภายนอก เช่น สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ที่เป็นตัวกำหนดการกระทำของบุคคล ซึ่งรวมถึงข้าราชการครูที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยดังกล่าวต่อพฤติกรรมของตน โดยเฉพาะในด้านสังคม ตลอดจนค่านิยม เนื่องจากค่านิยมมีอิทธิพลต่อทัศนคติ การรับรู้ การสร้างความเข้าใจ ทัศนคติ อีกทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสภาพสังคมของบุคคลเป็นสิ่งที่สามารถตัดสินว่าค่านิยมนั้นเป็นค่านิยมที่ดีหรือไม่ นำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั้น เพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับจากบุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็นนักเรียน เพื่อนครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เช่น การยกระดับฐานะของตนเอง การมีบทบาทสำคัญในงานสังคม เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ สิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาปัจจัยทางด้านค่านิยม 3 ด้าน คือ ค่านิยมทางด้านวิชาการ ค่านิยมทางด้านสังคม และค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อนำไปกำหนดเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อต้องการทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของข้าราชการครู จังหวัดปทุมธานี

ปัญหาภาระหนี้สินเป็นปัญหาที่ในทุกกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ต้องเผชิญ ซึ่งข้าราชการครูเป็นอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งที่ประสบปัญหาทางการเงินที่นำไปสู่การมีภาระหนี้สินเช่นกัน ซึ่งอาจเพราะรายรับที่ได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายจึงมีความต้องการที่จะจัดสรรเงินมาหมุนเวียนเพื่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทำให้มีการหาช่องทางต่าง ๆ นอกเหนือจากรายได้หรือเงินเดือนที่ตนเองได้รับ นั่นคือการกู้ยืมเงินจนนำไปสู่การเกิดภาระหนี้สิน ซึ่งปัญหาภาระหนี้สินของข้าราชการครูเป็นปัญหาที่สำคัญและมีมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องเข้ามาช่วยเหลือในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาภาระหนี้สินข้าราชการครูสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

เนื่องจากปัญหาภาระหนี้ของข้าราชการครูเป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาาน รวมถึงข้อมูลเชิงสำรวจของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสำรวจจำนวนหนี้สินของข้าราชการครู

สามารถทำได้ยาก ผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมข้อมูลจำนวนภาระหนี้สินของข้าราชการครูจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2540 จากผลการสำรวจภาระหนี้สินของข้าราชการครูทุกกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ครูเป็นหนี้ 507,607 ราย จำนวนหนี้ประมาณ 81,162 ล้านบาท จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคาร สถาบันทางการเงินรวมทั้งสวัสดิการของหน่วยงานการสำรวจดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ในปี พ.ศ. 2542 พบว่า ข้าราชการครูจากที่สำรวจจำนวนทั้งสิ้น 498,740 ราย มีหนี้จำนวน 378,058 ราย มูลหนี้รวมทั้งสิ้น 138,616 ล้านบาท แยกเป็นหนี้ในระบบ 132,019 ล้านบาท และหนี้นอกระบบ 6,597 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ในปี พ.ศ. 2546 ผลการสำรวจภาระหนี้สินข้าราชการครูทั่วประเทศ พบว่า ครูเป็นหนี้จำนวน 396,818 คน และพบมูลหนี้รวม 274,556 ล้านบาท เฉลี่ยครูมีหนี้คนละ 691,896 บาท โดยข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนครูที่เป็นหนี้และปริมาณการเป็นหนี้ต่อคนมากที่สุด ในขณะที่มีข้าราชการครูแจ้งข้อมูลเรื่อง หนี้สินกลับมาจำนวน 302,790 ราย ในจำนวนนี้เป็นลูกหนี้จากแหล่งเงินกู้ของธนาคารสถาบันทางการเงิน 109,957 ราย สหกรณ์ 108,142 ราย ญาติพี่น้องบุคคลภายนอก 51,829 ราย และอื่นๆ 32,862 ราย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ในปี พ.ศ. 2554 ผลการสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) พบว่าข้าราชการครูมีหนี้สินรวมกันมากกว่า 1 ล้านล้านบาท โดยมีแหล่งเงินกู้สำคัญที่เป็นหนี้สินของครู ดังนี้

1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ 87 แห่ง มีสมาชิก 647,053 ราย และสมาชิกที่เป็นหนี้ สหกรณ์ 467,143 ราย มีวงเงินกู้ยืม 766,081 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นไปตามที่คณะกรรมการดำเนินงานของแต่ละสหกรณ์กำหนด ซึ่งสูงสุดร้อยละ 8.20 ต่อปี ต่ำสุดร้อยละ 2.20 ต่อปี วัตถุประสงค์การกู้เงิน ได้แก่ กู้เพื่อลงทุนทำธุรกิจ ทำไร่/นา/สวน กู้เพื่อซื้อ/ซ่อม/ขยายที่อยู่อาศัย กู้เพื่อสวัสดิการ การศึกษาต่อ กู้เพื่อซื้อสินค้า เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์ ปีน และการกู้ฉุกเฉินเพื่อใช้จ่ายกรณีจำเป็น อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกที่มีปัญหาในการส่งชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยจำนวน 27,557 คน คิดเป็นร้อยละ 5.89 ของผู้กู้ยืมสหกรณ์ทั้งหมด 467,143 ราย

2) สิ้นเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับธนาคารออมสิน และกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู มีสมาชิก จำนวน 1,571 กลุ่มใหญ่ มีสมาชิก 93,140 คน ยอดเงินกู้ที่อนุมัติแล้ว 111,315 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 0.25 อยู่ระหว่างขอปรับอัตราดอกเบี้ยกับธนาคารออมสินให้เป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50

3) สิ้นเชื่อโครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) และโครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกรณีคู่สมรสถึงแก่กรรม (ช.พ.ส.) ของ คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) มีสมาชิก ช.พ.ค.จำนวน 837,165 คน และมีสมาชิก ช.พ.ส. 382,812 คน อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.50 แบ่งเป็น

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.1 จำนวนเงินกู้รวม 7,511 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 37,556 คน

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.2 จำนวนเงินกู้รวม 15,727 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 78,635 คน

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.3 จำนวนเงินกู้รวม 21,340 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 106,701 คน

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.4 จำนวนเงินกู้รวม 9,657 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 48,288 คน

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.5 จำนวนเงินกู้รวม 107,293 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 178,822 คน

โครงการเงินกู้ ช.พ.ค.6 จำนวนเงินกู้รวม 275,218 ล้านบาท จำนวนผู้กู้ 263,934 คน

4) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู บริหารโครงการโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มีทุนดำเนินการ 1,200 ล้านบาท ยอดเงินกู้ที่อนุมัติแล้ว 272 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.1

5) แหล่งเงินกู้อื่นที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ เช่น บัตรเครดิต เงินกู้ธนาวิญ เงินกู้บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ เงินกู้จากสินค้าเงินผ่อน เงินกู้นอกระบบ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

และในปี 2558 ได้ดำเนินการสำรวจแหล่งเงินกู้ที่สำคัญในการเป็นหนี้สินของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาพบว่า มีแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของการเป็นหนี้ จำนวน 5 แหล่ง คือ

1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หนี้สินที่กู้ยืม จำนวน 663,152.64 ล้านบาท

2) สิ้นเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู จำนวนเงินกู้ 27,317.49 ล้านบาท

3) สิ้นเชื่อ ช.พ.ค./ช.พ.ส. ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพและสวัสดิการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) จำนวนเงินกู้รวม 488,428 ล้านบาท

4) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู บริหารโครงการโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) จำนวนเงินกู้รวม 829.68 ล้านบาท

5) เป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ เช่น บัตรเครดิต เงินกู้ธนาวิญ เงินกู้บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ เงินกู้จากสินค้าเงินผ่อน เงินกู้นอกระบบ เป็นต้น

นอกจากนี้จากข้อมูลที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในปีงบประมาณ 2558 กระทรวงศึกษาธิการต้องใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2557 ถึง 322 ล้านบาท หรือ จาก 239 ล้านบาท สำหรับการจ่ายเงินกู้ยืมให้กับข้าราชการครูจำนวน 1,390 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 561 ล้านบาท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

จากข้อมูลภาระหนี้สินข้าราชการครูที่เกิดขึ้นข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยข้าราชการครูได้ทำการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการจัดหาเงินเพื่อการกู้ยืม โดยข้าราชการครูมีแหล่งเงินกู้ที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู
- 2) สินเชื่อ โครงการพัฒนาชีวิตครู ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับธนาคารออมสินและกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู
- 3) สินเชื่อ โครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) และโครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีคู่สมรสถึงแก่กรรม (ช.พ.ส.) ของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.)
- 4) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู บริหารโครงการโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)
- 5) สถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ
- 6) แหล่งเงินกู้อื่นๆ เช่น บัตรเครดิต เงินกู้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เงินกู้จากสินเชื่อเงินผ่อนเงินกู้นอกระบบ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับภาระหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย ดังนี้

ยุพา กิตติคุณภิธรรม (2549) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1” ศึกษากลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครูซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการเป็นหนี้สินของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่ารายจ่าย โดย รายการรายจ่ายมากที่สุด คือ ผ่อนชำระหนี้ค่าบ้าน/ที่ดิน ส่วนแหล่งที่มาของหนี้สินมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ซึ่งมีจำนวนหนี้สินอยู่ในระดับมาก ตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้สินของครู พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้สินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ อายุ อันดับเงินเดือน ระยะเวลาที่รับราชการ สถานภาพสมรส และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้สินอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เพศระดับการศึกษาอาชีพของกลุ่มสมรสจำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้ยังไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความต้องการช่วยเหลือจากทางราชการในการแก้ไขสภาพการเป็นหนี้สินของครู พบว่า ต้องการให้ภาครัฐปรับปรุงอัตราเงินเดือนให้สูงขึ้นจัดให้มีเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำผ่อนระยะยาวและส่งเสริมความก้าวหน้า โดยให้ทำผลงานเพื่อเลื่อนระดับ

นิโลบล นวลอินทร์ (2550) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับหนี้สินของเกษตรกรตำบลห้วยพระอำเภอคอนคาญม จังหวัดนครปฐม” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่เป็นหนี้สินจำนวน 191 ราย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 51 ปี และมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ซึ่สิ่งอำนวยความสะดวกในปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 1 ชนิด มีการแลกเปลี่ยนความรู้เฉลี่ย 7 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่มีกิจกรรมการผลิต 1 กิจกรรม จำนวนไร่ การถือครองที่ดินเฉลี่ย 8 ไร่ รายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่างน้อยกว่า 10,000 และมากกว่า 40,000 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 39,608 บาทต่อปี ซึ่เครื่องมือทางการเกษตรในปี 2547 เฉลี่ย 2 ชนิด รายจ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ย 35,003 บาทต่อปี รายจ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 89,123 บาท เกษตรกรจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย 31 บาทต่อปี เกษตรกรมีจำนวนแหล่งสินเชื่อทาง

การเกษตรเฉลี่ย 2 แห่ง เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน และเกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 184,586 บาท และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับหนี้สินของเกษตรกร คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการผลิตทางเกษตร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การถือครองที่ดิน รายจ่ายในภาคเกษตรกร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และจำนวนแหล่งสินเชื่อ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โครงการของรัฐ

วีณรัตน์ ศรีกุลเรื่องโรจน์ (2550) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาหนี้สินและวิธีการแก้ไขของเกษตรกร ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 452 ตัวอย่าง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพจากชุมชนจำนวน 8 ตัวอย่าง

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีหนี้สินปัจจุบันเฉลี่ย 20,112 บาท สาเหตุในการกู้ยืมเงินส่วนใหญ่มาจากใช้จ่าย ในการลงทุนประกอบกิจกรรมการเกษตร โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ปัญหาหนี้สินในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2540) โดยการกู้ยืมนอกระบบ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจโดยการลดต้นทุนการผลิต และในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจยังคงใช้วิธีการลดต้นทุนการผลิตเป็นหลัก และวิธีแก้ไขปัญหาหนี้สินที่เกษตรกรคิดว่าดีที่สุดคือการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่างๆ และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร สามารถจำแนกวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้สินแบ่งเป็น 3 วิธี คือ การแก้ไขในภาคเกษตร การแก้ไขนอกภาคเกษตร และกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น พบว่า อายุของหัวหน้า ครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนแรงงานที่ออกนอกภาคเกษตร และการใช้เทคโนโลยีในการผลิต มีความสัมพันธ์กับวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

วันเพ็ญ พรินทรากุล (2551) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาหนี้สินและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของ ครอบครัวเกษตรกรบ้านอุดมพัฒนา หมู่ที่ 12 ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน” โดยคัดเลือกจาก เกษตรกรที่เป็นหนี้โดยเกณฑ์นำชุมชนจำนวน 42 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการจัดเวทีเสวนาและการสนทนากลุ่มย่อย และตั้งประเด็นคำถาม ประกอบด้วย สภาพความเป็นอยู่ในอดีตและปัจจุบัน ปัญหาหนี้สิน ค่าใช้จ่าย การกู้ยืมเงิน แนวทางการแก้ไขปัญหา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรเกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ค่าใช้จ่าย สำหรับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภคและอุปโภค ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของบุตร และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ราคาผลผลิตทางการเกษตร นโยบายของรัฐ และนโยบายของธนาคาร สภาพแวดล้อม ภัยธรรมชาติ แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ได้แก่ การลดค่าใช้จ่าย การหารายได้เพิ่ม การออมทรัพย์ และการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างความตระหนักให้กับตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืนของเกษตรกร

กนต์ อินทวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูสายผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง 10 จังหวัด จำนวน 398 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ข้าราชการครูมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป และสมรสแล้ว มีตำแหน่งงานปัจจุบัน ครู คศ. 2 มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ มีอาชีพเสริมทำการเกษตรและค้าขายโดยคู่สมรสมีอาชีพรับราชการ และส่วนใหญ่มีสินทรัพย์ที่มาจากกู้ยืมเงินและเช่าซื้อ โดยแบ่งเป็นสินทรัพย์ประเภทยานพาหนะ ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ สินทรัพย์ประเภทเครื่องใช้ภายในบ้านและเครื่องอำนวยความสะดวก ได้แก่ โทรทัศน์ โทรศัพทมือถือ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า วิทยุ เทป เครื่องเล่น เครื่องปรับอากาศ และสินทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ บ้าน ที่ดิน ส่วนของมูลเหตุและสภาวะหนี้สิน พบว่า ข้าราชการครูเริ่มมีหนี้สินหลังจากเข้ารับราชการ เนื่องจากการซื้อหรือผ่อนรถยนต์หรือจักรยานยนต์ การนำไปใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพในชีวิตประจำวัน และซื้อหรือสร้างที่อยู่อาศัย มีแหล่งหนี้สิน ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารของรัฐ และสวัสดิการครูสภา โดยส่วนใหญ่มีสภาวะหนี้สินอยู่ในระดับปกติ รองลงมาคือ ระดับวิกฤต โดยมีภาระหนี้สินรวมอยู่ระหว่าง 100,000-1,000,000 บาท ระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ 16-20 ปีขึ้นไป และกรณีมีหนี้สินค้างชำระมีสาเหตุมาจากมีหนี้สินอื่นหลายทาง ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงเกินไป และรายได้ต่อเดือนลดลง มีภาระหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่ 1-10 ปี และพบว่าด้านความต้องการในการแก้ไขหนี้สินของข้าราชการครูมีความคิดเห็นเฉลี่ยในระดับ “ต้องการมาก” คือ ด้านพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ด้านการจัดหารายได้เสริม ด้านการลดภาระหนี้สิน และสุดท้าย ด้านการส่งเสริมสวัสดิการ ส่วนความต้องการในการแก้ไขหนี้สินของข้าราชการครูที่อยู่ในระดับ “ต้องการมากที่สุด” คือ ด้านความต้องการการส่งเสริมการพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบการเลื่อนตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น และด้านความต้องการเพิ่มอัตราเงินเดือนให้เหมาะสมกับภาวะค่าครองชีพ

นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ศึกษาเรื่อง “ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 247 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ข้าราชการครูมีหนี้สินมากกว่า 1,000,000 บาท กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท แต่ข้าราชการครูส่วนใหญ่ยังคงมีรายรับเพียงพอกับรายจ่าย ในด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน คือ ด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน ได้แก่ การเล่นพนันในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา การผ่อนชำระบ้านพัก จำนวนเงินในการผ่อนชำระยานพาหนะ การศึกษาเพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้น และด้านวงเงินในการผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน ได้แก่ รายจ่ายในการรักษาพยาบาลของครอบครัว การสูบบุหรี่ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา การซื้อสินค้าเงินผ่อนในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา การผ่อนชำระยานพาหนะ จำนวนเงินในการผ่อนชำระยานพาหนะ และพบว่าภาวะหนี้สินที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากการมีภาวะหนี้สิน คือ ด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านวงเงินในการผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ และผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีภาวะหนี้สิน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล การทำประกันชีวิต ยานพาหนะ การมีรายได้เสริม การศึกษาเพิ่มเติม ค่านิยมทางเศรษฐกิจ การเล่นเกมพนัน และการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน และพบว่าภาวะหนี้สินได้ส่งผลกระทบต่อข้าราชการครู 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ก็ครูจะมีอาการนอนไม่หลับ ด้านจิตใจ ข้าราชการครูมีอาการเครียดและเหนื่อยใจ ด้านสังคม ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของราชการครูลดลง และด้านเศรษฐกิจ หลังจากชำระหนี้สินแล้ว ข้าราชการครูส่วนใหญ่จะมีเงินเดือนเหลือไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวันหรือมีเงินเหลือพอใช้แต่ไม่มีเหลือเก็บ

ศิริวรรณ คงศิลา (2552) ศึกษาเรื่อง “ภาวะหนี้สินของข้าราชการกรุงเทพมหานคร กรมศึกษาราชการกรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน ทวีวัฒนา และบางกอกน้อย” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการในกรุงเทพมหานครจำนวน 410 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ข้าราชการกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตตลิ่งชัน 133 คน สำนักงานเขตทวีวัฒนา 145 คน และสำนักงานเขตบางกอกน้อย 132 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงิน โดยเสียดอกเบี้ยมากที่สุด รองลงมา คือ ชื่อของสินเชื่อ สภาพหนี้สิน แหล่งวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมของข้าราชการ พบว่า ส่วนใหญ่ข้าราชการทั้ง 3 เขต มีหนี้ซึ่งเป็นหนี้ในระบบ และมีหนี้มากกว่า 150,000 บาท โดยเป็นหนี้เพื่อซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยมากที่สุด รองลงมาเป็นหนี้เพื่อซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง 3 เขต ได้แก่ รายได้รวมหลังหักภาษีของข้าราชการและคู่สมรส รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของข้าราชการเฉลี่ยต่อเดือน สถานะความเป็นเจ้าของที่พัก และ สถานภาพสมรส ส่วนระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนาและบางกอกน้อย แต่มีผลต่อ

ปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน นอกจากนั้นปัจจัยอายุไม่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย แต่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชันและสำนักงานเขตทวีวัฒนา และในด้านภาระหนี้สินของข้าราชการทั้ง 3 เขต ส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่กู้มาเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย

นฤมล อินท โฉม (2554) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาผลกระทบต่อภาระหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9 จำนวน 240 นาย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ทหารชั้นประทวนมีอายุระหว่าง 26-35 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/อนุปริญญา/ปวส. มีอายุราชการตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีรายได้ต่อเดือน 8,001-12,000 บาท สถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน ไม่มีบุตร และคู่สมรสไม่มีรายได้ ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาระหนี้สิน คือ ด้านสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ ชั้นยศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด อายุราชการ รายได้รวมต่อเดือน สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และรายได้คู่สมรส ด้านความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการสวัสดิภาพ ด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมการเที่ยว และพบว่าผลกระทบต่อภาระหนี้สินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามด้านผลกระทบต่อภาระหนี้สิน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร พ.ศ. 2554” ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2554 โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2552 และ พ.ศ.2554

จากผลการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2554 ประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนครัวเรือน ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอยู่นอกเขตเทศบาล หัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีอายุเฉลี่ยประมาณ 53-54 ปี ครัวเรือนเกษตรมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยประมาณ 3-4 คนต่อครัวเรือน ในจำนวนนี้มีเด็กและผู้สูงอายุไม่เกิน 1 คน มีผู้ที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานและมีผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไปทำงานหารายได้ประมาณ 2 คนต่อครัวเรือน ประมาณ 2 ใน 3 ของครัวเรือนเกษตรเป็นหนี้และมีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้ลดลง แต่มูลค่าหนี้สินของครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล และอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนการเป็นหนี้ค่อนข้างสูง ส่วนมูลค่าหนี้สินของครัวเรือนสูงขึ้นตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยกำลังแรงงาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียนหนังสือ ระดับรายได้ และระดับค่าใช้จ่ายของ

ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ในระบบและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และนำเงินกู้มาใช้ในการทำการเกษตร ส่วนเงินกู้ที่เหลือนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน ใช้ทำธุรกิจ และมีเพียงประมาณร้อยละ 1 - 2 ของมูลค่าหนี้สินมาใช้ในการศึกษา เมื่อพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้ดีขึ้น โดยครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาหนี้สิน คือ กลุ่มครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้น้อย โดยมีความเป็นไปได้สูงที่จะแบกรับภาระหนี้สินไว้เกินความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบในวงกว้างท้ายที่สุดแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ และปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า มีเพียง 5 ตัวแปร ได้แก่ ภาค เขตการปกครอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียนหนังสือ จำนวนสมาชิกที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปทำงานหารายได้ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

โสภณิศ หนูทิส (2554) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน กรณีศึกษา : จังหวัดชัยภูมิ” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินกู้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนของจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 113 ราย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.58 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3 คน ประกอบด้วย อาชีพการเกษตร ส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเองทั้งถือครองที่ดินที่เป็นที่ดินของตนเอง ที่ดินเช่า และที่ดินของญาติ/ผู้อื่นให้ใช้ประโยชน์ และส่วนใหญ่มีขนาดของการถือครองที่ดินและใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตรขนาดเล็ก (1 – 10 ไร่) มีรายได้ในภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคเกษตร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการค้างชำระหนี้ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายภาคเกษตร และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนทั้งหมด จำนวน 113 คนพบว่า ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการค้างชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้กองทุนหมุนเวียนได้ (ซึ่งบางคนมีปัญหามากกว่า 1 ปัญหา) ส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่าย มาก มีปัญหาหนี้สินจากแหล่งอื่น มีค่าใช้จ่ายการผลิตภาคการเกษตรสูงเป็นจำนวนเท่ากัน ขาดแคลนแรงงานทำการเกษตร และไม่มีเงินทุนทำการเกษตร นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ เช่น ไม่มีทุนทำการเกษตร ไม่มีอาชีพอื่นเสริมรายได้ของครัวเรือน ขาดแคลนแหล่งน้ำ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ประสบกัยน้ำท่วม/ภัยแล้ง คิดว่ากองทุนฟื้นฟูเกษตรกรรับจะซื้อหนี้ และไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

สุกานดา กลิ่นขจร และนรรรัฐ รื่นกวี (2555) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร จังหวัดนครราชสีมา กรณีศึกษา อำเภอด่านขุนทดและอำเภอโนนสูง” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในเขตอำเภอด่านขุนทดและอำเภอโนนสูงจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 436 ราย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินรวม 120,001 บาทขึ้นไป มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระคืนโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินมากที่สุดคือ ในด้านของปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารจัดการ รองลงมาคือปัจจัยด้านนโยบายทางการเมือง และปัจจัยด้านความสามารถในการปรับตัว ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของเกษตรกร คือ ปัจจัยด้านนโยบายการเมืองและปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายจ่ายของเกษตรกร คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านความสามารถในการปรับตัว และปัจจัยด้านความสามารถในการบริหารจัดการ

ฐานิตา มีลา (2556) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ในระบบของชาวนา ในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวนา ในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรีจำนวน 400 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวนาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 41-50 ปี มีสถานภาพอยู่ด้วยกัน มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน มีรายได้ต่อเดือน 10,001-30,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำนาต่อรอบการผลิต 30,000-472,500 บาท มีค่าใช้จ่ายในการทำนาต่อรอบการผลิต 10,200 - 235,250 บาท มีมูลค่าทรัพย์สินรวม 40,000 - 2,255,000 บาท มีรายได้จากการทำนาเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในการทำนาโดยรวมพอกัน มีรายได้รวมทั้งหมดเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในดำรงชีวิตพอกัน ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมกรรมการกู้เงินของชาวนา ส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินกู้จากนายทุน มีจำนวนเงินกู้้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อใช้ลงทุนประกอบอาชีพ มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้้นอกกระบวนน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 5 ต่อปี มีระยะเวลาในการกู้เงินและการผ่อนชำระคืน 3-6 เดือน การเป็นหนี้ในระบบของชาวนาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ชาวนาให้ความคิดเห็นมากที่สุดในด้านหนี้จากการประกอบอาชีพ รองลงมาคือด้านหนี้จากเหตุสุฉวิสัย และให้ความคิดเห็น ในด้านหนี้จากการไม่มีวินัยในการใช้เงินน้อยที่สุด

พรภัทร อินทรวรพัฒน์ (2557) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้สินของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญา

ตรีในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 5 แห่ง รวม 1,601 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพในการค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าว

จากผลการวิจัยพบว่า กรณีหนี้สิน กยศ. ในภาพรวมนักศึกษาที่ก่อหนี้สินมาจากอิทธิพลของความคาดหวังในอรรถประโยชน์จากการศึกษาระดับปริญญาตรี ค่าครองชีพต่อเดือน พฤติกรรมแบบบริโภคนิยม ทักษะคิดต่อการก่อหนี้ รายได้คาดการณ์หลังสำเร็จการศึกษา ความกดดันทางการเงิน อำนาจซื้อของนักศึกษา ทั้งรายได้เสริมบุคคลต่อเดือนมูลค่าของทรัพย์สินที่มีค่า และปริมาณเงินออมโดยรวม ขณะที่นักศึกษาก่อหนี้สินลดลงมาจากอิทธิพลของสมรรถนะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว รายได้ครอบครัว การเรียนรู้ทางการเงิน ความตระหนักต่อการออม ความรู้ทางการเงิน จำนวนเงินออมต่อเดือน และการบริหารจัดการทางการเงินของนักศึกษา โดยปัจจัยเหล่านี้อธิบายปริมาณการก่อหนี้สินของนักศึกษา กรณีหนี้สินนอกเหนือ กยศ. ในภาพรวมนักศึกษาก่อนหนี้สินจากอิทธิพลของรายได้คาดการณ์การศึกษา ค่าครองชีพต่อเดือน ความคาดหวังในอรรถประโยชน์จากการศึกษาระดับปริญญาตรี พฤติกรรมแบบบริโภคนิยม ทักษะคิดต่อภาวะเศรษฐกิจ ความกดดันทางการเงินของนักศึกษา รายได้ครอบครัว ทักษะคิดเชิงบวกต่อการก่อหนี้สิน อำนาจซื้อของนักศึกษาทั้งทรัพย์สินปริมาณเงินออมโดยรวม และรายได้ต่อเดือน ขณะที่นักศึกษาก่อหนี้สินลดลงจากอิทธิพลของสมรรถนะตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนรู้ทางการเงิน จำนวนเงินออมต่อเดือน ความตระหนักต่อการออมเงิน และการบริหารจัดการทางการเงินของนักศึกษา โดยปัจจัยเหล่านี้อธิบายปริมาณการก่อหนี้สินของนักศึกษา นอกจากนี้ได้พบวัฏจักรของพฤติกรรมแบบบริโภคนิยมที่นำไปสู่การก่อหนี้สินของนักศึกษา

เสาวณีย์ ฌ นคร (2557) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการบริโภค การเป็นหนี้ และคุณภาพชีวิตของชาวประมงทะเล ในตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือครัวเรือนชาวประมงทะเลที่อาศัยอยู่ใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านนาลิก บ้านท้องโหนด และบ้านคอเขา ตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 300 ตัวอย่าง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของชาวประมงทะเลที่สำคัญได้แก่ ชาวประมงทะเลยึดเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าที่ถูกย้อมเยามากที่สุด สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามากที่สุด คือ ความต้องการของตนเอง และประเภทและค่าใช้จ่ายในการบริโภครายเดือนที่พบมากที่สุด คือ หมวคอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป ซึ่งมีค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง 4,001 – 8,000 บาท กว่าครึ่งหนึ่งของชาวประมงทะเลไม่เคยกู้เงิน และไม่มีหนี้สินของครัวเรือนในช่วงที่ศึกษา และระดับคุณภาพชีวิตของชาวประมงทะเล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ พบว่า ส่วนใหญ่ชาวประมงทะเลใน

ตำบลลือชด มีคุณภาพชีวิตปานกลาง รองลงมาคือคุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนที่มีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของชาวประมงทะเล คือ ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ อายุ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การศึกษา การประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการประมง รายได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพประมง พฤติกรรมการบริโภค ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในหมวดอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดเวชภัณฑ์ และค่ารักษาพยาบาล หมวดการเดินทางและการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิงและนันทนาการ หมวดการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ หมวดค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค หมวดค่าใช้จ่ายเพื่อผลตอบแทนในอนาคต หมวดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และการเป็นหนี้ ได้แก่ ภาระหนี้สินในปัจจุบัน และความสามารถในการชำระหนี้

กรวิวี นันทชัยพฤษ (2558) ศึกษาเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 (สพฐ.) จำนวน 12 เขต 24 โรงเรียน และเขต 2 (สพฐ.) จำนวน 9 เขต 11 โรงเรียน รวมตัวอย่างข้อมูลข้าราชการครูทั้งสิ้นจำนวน 400 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของข้าราชการครูด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย (ค่าใช้จ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ค่าเดินทาง/ค่าน้ำมันรถ ค่าที่พักอาศัย และค่าสาธารณูปโภค) จำนวนเงินออมต่อเดือน ขนาดโรงเรียน ตำแหน่งงาน หน้าที่ด้านการสอน/บริหาร และหนี้สิน มีผลต่อพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครู โดยข้าราชการครูส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินมีสาเหตุมาจาก ที่อยู่อาศัย/บ้าน รถยนต์ และการบริโภคเพื่อยังชีพ และแหล่งกู้ยืม ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์, ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลในระบบ และอื่นๆ เช่น จำนำ, นำของไปขาย, แร่ รวมถึง ใช้บัตรเครดิตซื้อของ/กดเงินสดแทน, ขอยืมจากครอบครัวหรือเพื่อน และ กู้ยืมเงินจากเงินกู้นอกระบบ และพบว่าผู้ที่มีภาระหนี้จะมีพฤติกรรมการเงินในระดับน้อยและระดับปานกลางเมื่อเทียบกับพฤติกรรมของผู้ที่ไม่มีภาระหนี้สิน ในส่วนของข้าราชการครูที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่มีสาเหตุจากปัจจัยค่านิยมต่อการดำรงชีวิต ในด้านการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกและการใช้ของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ไม่ได้มีการวางแผนรวมถึงไม่มีการบริหารจัดการทางการเงินที่ดี มีแนวโน้มส่งผลให้มีพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูแย่งเกิดการกู้ยืมมากขึ้น ทั้งนี้ภาระหนี้สินจะส่งผลกระทบต่อถึงภาวะทางจิตใจ ความเครียด ส่งผลถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมถึงคุณภาพการเรียนการสอนลดลงส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการพัฒนาเยาวชน

วนิดา วิศิษฐ์วรกร (2558) ศึกษาเรื่อง “ภาระหนี้สินของข้าราชการหลังนโยบายเงินเดือน พ.ศ. 2556: กรณีศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” โดยใช้กลุ่ม

ตัวอย่าง คือ ข้าราชการสำนักงานปลัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 400 ตัวอย่าง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินก่อนและหลังนโยบายเงินเดือน พ.ศ. 2556 โดยภาระหนี้สินของข้าราชการหลังนโยบายเงินเดือน พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น สาเหตุในการก่อหนี้แบ่งออกเป็น หนี้สินเพื่อการบริโภค หนี้สินเพื่อเหตุผลฉุกเฉิน หนี้สินเพื่อความสะดวก และหนี้สินเพื่อการลงทุน และปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินของข้าราชการหลังนโยบายเงินเดือน พ.ศ.2556 คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทข้าราชการ ปัจจัยด้านครัวเรือน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินของข้าราชการ

อัจฉริยาพร พวงประทุม (2558) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพหนี้สินของข้าราชการทหาร ง สังกัดโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการทหาร สังกัดโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ จำนวน 240 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารชั้นยศ จ่าสิบตรี-จ่าสิบเอก (พิเศษ) มีอายุ 36-55 ปี มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี และอายุราชการ 31 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สถานภาพสมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน พักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ มีรายได้ 15,000-30,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่าย ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าของใช้ในบ้าน ค่าสาธารณูปโภค การเดินทาง และการศึกษา มีบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด ชอบซื้อสินค้าเงินผ่อน ชอบดื่มแอลกอฮอล์ และชอบท่องเที่ยว มีหนี้สินจำนวน 500,001-1,000,000 บาท แหล่งที่มาของหนี้สิน 3 อันดับแรก ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์การทหารราบ ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบก และธนาคารออมสิน สาเหตุของการเป็นหนี้สิน 3 อันดับแรก ได้แก่ ซื้อบ้าน/ที่ดิน ซื้อรถยนต์/รถจักรยานยนต์ และค่าใช้จ่ายในครอบครัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพหนี้สิน คือ ชั้นยศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร รายได้ของข้าราชการทหาร รายได้ของกลุ่มสมรส การมีบัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด และการซื้อสินค้าเงินผ่อน

Baeck (2005) ศึกษาเกี่ยวกับ “พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งทำการสำรวจข้อมูลทางการเงินจากครัวเรือนในสหรัฐอเมริกาจำนวน 4,449 ครัวเรือน” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่มีอายุมากกว่าอายุ 65 จำนวน 875 คน ทำการศึกษารูปแบบของพฤติกรรมและความเสี่ยงด้านเครดิต ทรัพยากรทางการเงินในปัจจุบัน ความต้องการบริโภคในครัวเรือน ความสามารถในการกู้ยืมในอนาคต ปัจจัยทางจิตวิทยา และรูปแบบการชำระหนี้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภครุ่นที่อายุน้อยกว่ามีหนี้สินสูงกว่าสินทรัพย์ที่มีในปัจจุบัน และมีการใช้บัตรเครดิตมากขึ้น มีประสบการณ์การล้มละลาย และมีทัศนคติที่ติดต่อการมีสินเชื่อ ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาในการชำระหนี้ นอกจากนี้อายุของผู้บริโภคที่มากขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้ ซึ่งผลการศึกษามีความสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้บริโภค เพื่อสามารถนำแต่ละปัจจัยไปใช้ในการปรับปรุงความสามารถในการทำนายการชำระหนี้ของผู้บริโภค และสามารถตรวจสอบการกำหนดเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภคโดยใช้ปัจจัย เช่น อายุ ประวัติล้มละลาย อัตราส่วนหนี้สิน และบัตรเครดิต เป็นต้น ในการทำการศึกษาที่สามารถพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับผู้บริโภคในกลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุ

Wang, Lu, and Malhotra (2011) ศึกษาเกี่ยวกับ “ลักษณะทางประชากรศาสตร์, ทัศนคติ, บุคลิกภาพ และบัตรเครดิต ในการศึกษาคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อกับบัตรเครดิต” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ถือบัตรเครดิตที่มีการใช้บัตรเครดิตในปัจจุบันหรือเคยใช้ในอดีตและต้องมีการใช้สินเชื่อหมุนเวียนหรือบัตรเครดิตมากกว่าหนึ่งครั้งในประเทศจีนที่เลือกจากฐานข้อมูลของธนาคารพาณิชย์จีนในเชิงยศาสตร์ด้วยวิธีการใช้อีเมลล์ในแบบสอบถามส่งไปยังผู้ถือบัตรเครดิต

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ด้านทัศนคติ ด้านบุคลิกภาพ และด้านเครดิตที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะการถือบัตรเครดิตและการใช้งานต่องวด และปัจจัยดังกล่าวที่แตกต่างกันยังมีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อหมุนเวียนและการใช้งานต่องวดที่แตกต่างกัน ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ในระดับขั้นทางสังคมและอาชีพมีอิทธิพลต่อการหมุนเวียนการใช้บัตรเครดิต แต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ในการใช้งานต่องวด ปัจจัยทัศนคติด้านการเงิน ด้านบัตรเครดิต และทัศนคติของการมีหนี้สินมีอิทธิพลต่อการใช้บัตรเครดิตและการใช้งานต่องวดในการผ่อนชำระหนี้ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในส่วนของการควบคุมตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ความสามารถตนเอง และการควบคุมตนเองมีผลกระทบต่อการใช้บัตรเครดิตและมีความสัมพันธ์กับการใช้สินเชื่อหมุนเวียน นอกจากนี้ยังพบว่าบางคุณลักษณะของบัตรเครดิตที่เข้าถึงได้ง่ายนำไปสู่การสร้าง “ภาพลวงตาของรายได้” ที่อำนวยความสะดวกในการสร้างพฤติกรรมการก่อหนี้บัตรเครดิตของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

Dikko (2015) ศึกษาเกี่ยวกับ “สาเหตุและผลกระทบของหนี้สินครัวเรือนในกลุ่มประเทศเอเชีย” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ทำการศึกษาประชากรในกลุ่มประเทศมาเลเซีย ไทย เกาหลีและสิงคโปร์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการก่อหนี้สินของภาคครัวเรือนในประเทศอาเซียน ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การกำกับดูแลสถาบันทางสังคม ปัจจัยทางสังคมและประชากรศาสตร์ ความรู้

ทางการเงิน อิทธิพลทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา ผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคและสังคม การก่อหนี้สินในมุมมองอิสลาม

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ในด้านอายุและระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์กับการมีภาระหนี้เพิ่มสูงขึ้น โดยการเพิ่มขึ้นของหนี้ภาคครัวเรือนมีสาเหตุมาการกู้ยืมเงิน การใช้จ่ายและการจ้างงาน มีแนวโน้มการล้มละลายมากขึ้นในกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ที่มีการเข้าถึงสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ง่าย แต่มีสาเหตุหลักมาจากการเป็นหนี้บัตรเครดิต นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่สำคัญคือ ทัศนคติในการจัดการหนี้ของครัวเรือน อีกทั้งในหลักการทางการเงินของอิสลามในประเทศอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชาวมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลามมีบรรทัดฐานและค่านิยมที่ไม่สนับสนุนการเป็นหนี้ ซึ่งหนี้ควรจะเป็นที่พึ่งสุดท้ายในการใช้เป็นเงินทุนสำหรับสิ่งจำเป็นพื้นฐาน โดยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าหนี้จากการใช้บัตรเครดิตถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงในศาสนาอิสลาม และนำมาประกอบกับความหลากหลายของปัจจัยตั้งแต่เศรษฐกิจมหภาค ความรู้ทางการเงินของครัวเรือน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดขึ้นของความล้มเหลวทางการเงินส่วนบุคคลและเพื่อปกป้องความมั่นคงของระบบการเงิน

Azman (2015) ศึกษาเกี่ยวกับ “พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตในประเทศมาเลเซียตะวันออก” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในประเทศมาเลเซีย จำนวน 300 ครัวเรือน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 มาจากโกตาคินาบาลู (Sabah) และ 150 มาจากกูชิง (Sarawak) เพื่อศึกษาการใช้บัตรเครดิตที่ใช้ในครัวเรือน โดยใช้ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยนโยบายของธนาคาร และปัจจัยทางสังคมและประชากร

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจิตวิทยาที่ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้ในครัวเรือน ได้แก่ ความเชื่อในการครอบครองบัตรเครดิตและทัศนคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบัตรเครดิตเป็นสัญลักษณ์ของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งกำหนดตามจำนวนวงเงินสูงสุดในบัตร ทำให้บุคคลต้องการเป็นเจ้าของบัตรเครดิตมากกว่าในการใช้บริโภค โดยมีจุดประสงค์ของการเพิ่มผลตอบแทนที่ได้รับแต่ไม่ได้ชำระหนี้ของบัตรเครดิต อีกทั้งนโยบายธนาคารส่งผลต่อการเกิดหนี้สินในการให้ผลประโยชน์กับผู้บัตรเครดิต โดยเปิดบัตรเครดิตมากขึ้นยังมีข้อจำกัดที่ลดลง และลูกค้าจะได้รับการบริการที่หลากหลาย ปัจจัยทางเศรษฐกิจในด้านรายได้ที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดหนี้ โดยผู้ที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีการค้างชำระที่สูงขึ้น นำไปสู่การเกิดหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน และการเพิ่มรายได้เป็นวิธีเดียวในการแก้ปัญหานี้สิน ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับการเกิดหนี้สิน ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลที่มีแนวโน้มที่จะกู้ยืมเงินในรูปของบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกในการจัดหาเงินทุน นอกจากนี้ในปัจจัยด้านวัฒนธรรมมีบทบาท

สำคัญในการกำหนดทัศนคติของบุคคล โดยมีผลต่อพฤติกรรมในด้านความเชื่อต่อการใช้บัตรเครดิตในชีวิตประจำวัน

Meng, Siriwardana, and McNeill (2015) ศึกษาเกี่ยวกับ “สาเหตุการเพิ่มขึ้นของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศออสเตรเลีย” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในประเทศออสเตรเลีย ในการศึกษาคุณสมบัติของหนี้ภาคครัวเรือน และสาเหตุรวมถึงผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของหนี้ภาคครัวเรือน โดยใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจและข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน

จากผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศออสเตรเลียสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท คือ ด้านความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นในภาคครัวเรือน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของเงินกู้หรือสินเชื่อที่สามารถหาแหล่งกู้ยืมได้ง่าย และด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำจึงนำไปสู่การกู้ยืมที่เพิ่มขึ้นและกลายเป็นหนี้สินของครัวเรือน ด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของภาคครัวเรือนที่มีต่อการกู้ยืมเงินมาจากการกระแสนิยมของการบริโภค เนื่องด้วยวงจรชีวิตและสมมุติฐานด้านรายได้ ซึ่งบุคคลที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะกู้ยืมเงินในอนาคตสูงขึ้นเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน ดังนั้นการบริโภคและการจัดหาเงินทุนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของการกู้ยืมเงินในภาคครัวเรือน ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค มีอิทธิพลอย่างมากและไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดกับหนี้ภาคครัวเรือน ซึ่งเป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่บ่งชี้ถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำช่วยลดต้นทุนในการกู้ยืมของภาคครัวเรือนนำไปสู่การมีหนี้สินที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งอัตราการว่างงานต่ำมีความสำคัญต่อการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนโดยถ้าอัตราการว่างงานสูงหมายถึงไม่มีรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในอนาคตนำไปสู่การกู้ยืมเงิน และด้านนโยบายของรัฐบาลมีบทบาทสำคัญ เช่น นโยบายการผ่อนคลายการควบคุมการปล่อยสินเชื่อที่กระตุ้นการให้กู้ยืมและเงินกู้ยืม นโยบายบ้านานู ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นเงินทุนสำหรับการเป็นหนี้ครัวเรือน

Bahovec, Barbic, and Palic (2015) ศึกษาเกี่ยวกับ “การทดสอบผลกระทบของความรู้ทางการเงินเกี่ยวกับพฤติกรรมหนี้ของผู้บริโภค” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในประเทศโครเอเชีย ในเมืองซาเกร็บและมณฑลซาเกร็บระหว่าง อายุ 20-79 ปี จำนวน 30 คน

จากผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษา 3 แนวทาง คือ แนวทางแรก จำแนกและตรวจสอบความรู้ทางการเงิน และวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมทางการเงินที่แตกต่างกันในลักษณะทางประชากรศาสตร์ แนวทางที่สอง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาพฤติกรรมหนี้ของผู้ตอบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้ทางการเงินของพวกเขาและเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของพฤติกรรมหนี้ที่แตกต่างกันในความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเงิน โดยใช้เพศและระดับของรายได้ในการจัดหมวดหมู่ความรู้ทางการเงินของผู้ตอบ และแนวทางที่สาม ตรวจสอบแหล่งที่มาของความแตกต่างใน

พฤติกรรมหนี้ขึ้นอยู่กับระดับที่แตกต่างของความรู้ทางการเงิน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะการเกิดหนี้สินที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับต่ำแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของหนี้ที่ไม่ดี นั่นคือ มีหนี้สินมากกว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับสูงและระดับปานกลาง นอกจากนี้ระดับของรายได้ของสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ไม่มีความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกัน นอกจากนี้เพศที่ต่างกันมีผลต่อระดับของความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2559 จากการรวบรวมข้อมูล พบว่ามีจำนวนข้าราชการครูทั้งสิ้น 9,392 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดปทุมธานี ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน (คน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1	3,164
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2	2,876
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี เขต 4	3,352
รวม	9,392

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1, 2559; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2, 2559; สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี เขต 4, 2559

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ในเขตจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากในเขตพื้นที่ดังกล่าวเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาและมีขนาดของโรงเรียนและมีที่ตั้งของโรงเรียนกระจายอยู่ในทุกอำเภอ อีกทั้งมีจำนวนข้าราชการครูที่เพียงพอต่อการเก็บตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) กำหนดขนาดเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนประชากรที่ศึกษา
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดเท่ากับ 0.05

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยค่า $e = 0.05$ สามารถแทนค่าได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n)} &= \frac{9,392}{1 + 9,392(0.05)^2} \\ &= 383.7 \\ &\approx 384 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากรที่สามารถเชื่อถือได้ คือ 384 คน และผู้วิจัยได้สำรวจแบบสอบถามเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล อีกจำนวน 36 ตัวอย่าง ดังนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 420 ตัวอย่าง

3.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ในจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการจับฉลาก โดยทำการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ในจังหวัดปทุมธานี แบบไม่ใส่กลับคืน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการจับฉลากทั้งหมด 15 โรงเรียน จาก 21 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2 โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 โรงเรียน จากนั้นทำการจัดเก็บโดยคำนวณสัดส่วนให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557, น. 13) เพื่อให้ได้จำนวนข้าราชการครูจากแต่ละ โรงเรียนอย่างเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละ โรงเรียน} = \frac{\text{จำนวนประชากรในกลุ่ม} \times \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ดังนั้น จากการคำนวณสัดส่วนของข้าราชการครูในแต่ละ โรงเรียน จำนวน 15 โรงเรียน ได้ผลการคำนวณดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	รวมจำนวนครู (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ปทุมวิไล	153	42
2	ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม	153	42
3	สวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต	136	37
4	ชัยรัตน์	135	37
5	ชัยบุรี	130	35
6	คณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี	111	30
7	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปทุมธานี	98	27
8	ทีปังกรวิทยาพัฒน์ฯ	93	25
9	สายปัญญารังสิต	92	25
10	สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี	91	25
11	หอวัง ปทุมธานี	78	21
12	จุฬารัตนราชวิทยาลัย	77	21
13	หนองเสือวิทยาคม	70	19
14	วราชาทินัดดามาตุวิทยา	68	18
15	เทพศิรินทร์คลองสิบสามปทุมธานี	61	16
	รวม	1,546	420

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 4, 2559

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู แนวคิดด้านหนี้สิน แนวคิดด้านพฤติกรรม และทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคร จากหนังสือและเอกสารเชิงวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) กำหนดขอบเขตของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โดยทำการศึกษาจากข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น

- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม
- 4) นำแบบสอบถามฉบับที่ร่างได้ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม
- 5) ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.2 การออกแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือหรือแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและเป็นลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย

ข้อที่ 1 เพศ คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 2 อายุ คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 3 ระดับการศึกษา คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 4 รายได้ คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 5 สถานภาพ คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 6 จำนวนบุตร คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 7 อายุการทำงาน คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาระหนี้สิน เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและเป็นลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ โดยดัดแปลงจากงานวิจัยของ เสาวณีย์ ณ นคร (2557) ประกอบด้วย

ข้อที่ 1 ประเภทหนี้สิน คำถามมีลักษณะปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 2 สาเหตุของการเป็นหนี้สิน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 3 จำนวนหนี้สินคงเหลือในปัจจุบัน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 4 แหล่งหนี้สิน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครู เป็นแบบสอบถามปลายปิดและเป็นลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ โดยดัดแปลงจากงานวิจัยของ นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ประกอบด้วย

ส่วนที่ 3.1 พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน

ข้อที่ 1 ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 2 สินค้าประเภทไหนที่ท่านซื้อด้วยระบบเงินผ่อน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 3 ท่านมีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยเดือนละเท่าไร คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 4 สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ส่วนที่ 3.2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

ข้อที่ 1 ท่านเคยเล่นเสี่ยงโชคประเภทใดมากที่สุด คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 2 ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค (เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน ฯลฯ) ต่อครั้งประมาณเท่าไร คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 3 ในระยะเวลา 6 เดือน ท่านดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่หรือไม่ คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 4 สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 5 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ส่วนที่ 3.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง

ข้อที่ 1 ท่านนิยมท่องเที่ยวในสถานที่ประเภทใดมากที่สุด คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ข้อที่ 2 เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงคำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ข้อที่ 3 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง คำถามมีลักษณะปลายปิดแบบหลายตัวเลือก เป็นการวัดข้อมูลแบบมาตราเรียงลำดับ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมของข้าราชการครู ประกอบด้วย ค่านิยมทางวิชาการ จำนวน 4 ข้อ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ จำนวน 4 ข้อ และค่านิยมทางสังคม จำนวน 4 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การวัดระดับและการแปลความหมายคะแนนด้วยวิธี Linkert Scale โดยคัดแปลงจากงานวิจัยของ นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) และนฤมล อินทโหม (2554)

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ในการแปลผลจะใช้ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของคะแนน เพื่อใช้ในการแปลความหมายของคะแนนที่ได้ โดยพิจารณาเป็นช่วงและใช้ค่าพิสัยของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2540, น. 86)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ในการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โดยแยกเป็นรายข้อ เกี่ยวกับการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การวัดระดับและการแปลความหมายคะแนนด้วยวิธี Linkert Scale โดยดัดแปลงจากงานวิจัยของ พรภักดิ์ อินทรวรพัฒน์ (2557), เสาวณีย์ ณ นคร (2557), และกรวีร์ นันท์ชัยพฤกษ์ (2558)

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ในการแปลผลจะใช้ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของคะแนน เพื่อใช้ในการแปลความหมายของคะแนนที่ได้ โดยพิจารณาเป็นช่วงและใช้ค่าพิสัยของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2540, น. 86)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ในการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
ที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อคิดเห็นแก่ผู้วิจัย

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

หลังจากทำการออกแบบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบความเที่ยงตรงและ
ความเชื่อมั่น เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้คะแนนราย
ข้อตามดุลยพินิจ เพื่อทำการตรวจหาความสอดคล้องของแบบสอบถามในการพิจารณาความ
เที่ยงตรง (Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งผลที่ได้จากการคำนวณนั้น มีค่าความสอดคล้อง
รายข้อมากกว่า 0.5 ผู้วิจัยจึงสามารถนำข้อคำถามมาใช้ได้ จากนั้นนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขเพื่อความเหมาะสมก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จริง

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่
มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ จำนวน 30 ชุด เพื่อเป็นการนำมาทดสอบความเข้าใจที่ตรงกันในข้อคำถาม
จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach' Alpha) โดยใช้
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งมีเกณฑ์ยอมรับโดยมีค่ามากกว่า 0.8 ในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

ข้อคำถาม	จำนวนข้อ	Cronbach' Alpha
ค่านิยม	12	.853
ด้านค่านิยมทางวิชาการ	4	.837
ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ	4	.809
ด้านค่านิยมทางสังคม	4	.858
การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู	6	.865

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ได้มีการเก็บรวบรวมแล้วจากหนังสือและเอกสารเชิงวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เป้าหมาย คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ในจังหวัดปทุมธานี โดยทำการสุ่มตัวอย่างมา 15 โรงเรียน จำนวน 420 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะหนี้สิน เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อหาผลสรุปในการศึกษาและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์จากสถิติดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจะใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ภาวะหนี้สิน และรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจะใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม และการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

3) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

เพศของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample: t – test

อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ จำนวนบุตร อายุการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance (ANOVA: F-test)

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance (ANOVA: F-test)

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สินข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1) การหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามในการพิจารณาความเที่ยงตรง (Item Objective Congruence : IOC) (อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2551, น. 220) โดยผลที่ได้จากการคำนวณความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.67 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

$IOC \leq 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ดังนั้น นำผลที่ได้จากการคำนวณมาทำการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรงเพื่อทำการแปลผล ดังนี้

+1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

1.2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach' Alpha) (วรรณิ แกมเกตุ, 2551, น. 233) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งมีเกณฑ์ยอมรับโดยมีค่ามากกว่า 0.8 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α คือ สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K คือ จำนวนข้อ

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบทดสอบ

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา มีสถิติที่ใช้ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ภาวะหนี้สิน รูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครู ปัจจัยทางด้านค่านิยม และการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

2.1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 38)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P คือ ค่าร้อยละ

f คือ ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นค่าร้อยละ

n คือ จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 39)

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{n}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 X_i คือ คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X_i$ คือ ผลรวมของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด
 n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 48)

$$SD = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ SD คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 X_i คือ คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X_i^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 $\sum \bar{X}^2$ คือ ผลรวมของค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน มีสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล รูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครู และปัจจัยด้านค่านิยม โดยใช้สถิติ ดังนี้

3.1) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองประชากร โดยใช้ค่าสถิติ Independent Sample: t-test ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 135)

กรณีที่ 1 ความแปรปรวนของสองประชากรเท่ากัน $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$ ใช้สูตร

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - d_0}{S_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$$

โดยที่ $S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$ และ t มีองศาอิสระ โดยที่ $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t

\bar{X}_1, \bar{X}_2 คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_p^2 คือ ความแปรปรวนร่วม

n_1, n_2 คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

df คือ ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

กรณีที่ 2 ความแปรปรวนของสองประชากรไม่เท่ากัน $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$ ใช้สูตร

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - d_0}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

โดย t มีองศาอิสระ v โดยที่ $v = \frac{[S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2]^2}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t

\bar{X}_1, \bar{X}_2 คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2, s_2^2 คือ ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

df คือ ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

3.2) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance (ANOVA: F-test) ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 145)

$$F = \frac{MSTrt}{MSE}$$

โดยที่ F มีองศาอิสระ $k - 1, n - k$

- เมื่อ F คือ ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
 MSTrt คือ ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MSE คือ ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม
 K คือ จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
 n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ถ้าหากผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของประชากรแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างรายคู่โดยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน ในกรณีค่าความแปรปรวนจากการทดสอบเท่ากันด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 161)

$$LSD = t_{\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)} \quad \text{โดยที่ } n = \sum_{i=1}^k n_i$$

- เมื่อ LSD คือ ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบการทดสอบรายคู่
 MSE คือ ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม
 n_i คือ จำนวนข้อมูลของกลุ่ม i
 n_j คือ จำนวนข้อมูลของกลุ่ม j
 K คือ จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
 α คือ ระดับนัยสำคัญ

การทดสอบกลุ่มตัวอย่างรายคู่โดยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน ในกรณีค่าความแปรปรวนจากการทดสอบไม่เท่ากัน ใช้วิธี Dunnett's T3 ใช้สูตรดังนี้ (Keppel, 1982)

$$\bar{d}_D = \frac{q_D \sqrt{2(MS_{S/A})}}{\sqrt{S}}$$

- เมื่อ \bar{d}_D คือ สถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง
 q_D คือ ค่าจากตาราง Critical Values of the Dunnett Test
 $MS_{S/A}$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนจากความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
 S คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

3.3) การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) อธิบายได้ดังสมการต่อไปนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557, น. 293)

โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จะเขียนสมการในรูปคะแนนดิบ ได้สมการดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + \dots + b_k X_k$$

- เมื่อ \hat{Y} คือ ค่าพยากรณ์ของตัวแปรตาม
 a คือ ค่าคงที่
 X_1, X_2, \dots, X_k คือ ค่าตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k
 b_1, b_2, \dots, b_k คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในการพยากรณ์ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k ในรูปคะแนนดิบ

และเขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ได้สมการดังนี้ (สุวิมล ตีรภานันท์, 2546, น. 122)

$$Z_Y = \beta_1 Z_{X1} + \beta_2 Z_{X2} + \dots + \beta_k Z_{Xk}$$

- เมื่อ Z_Y คือ ค่าพยากรณ์ของตัวแปรตามในรูปคะแนนมาตรฐาน
 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยในการพยากรณ์ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k ในรูปคะแนนมาตรฐาน
 $Z_{X1}, Z_{X2}, \dots, Z_{Xk}$ คือ ค่าของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k
 k คือ จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล รูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครู ปัจจัยทางด้านค่านิยม ที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ภาระหนี้สิน
- 4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านค่านิยม
- 4.5 ผลการวิเคราะห์การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี
- 4.6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- 4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน
- 4.8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	157	37.38
หญิง	263	62.62
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 263 คน (ร้อยละ 62.62) และเพศชาย จำนวน 157 คน (ร้อยละ 37.38)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	35	8.33
26-35 ปี	183	43.57
36-45 ปี	125	29.76
46-55 ปี	51	12.14
มากกว่า 55 ปี ขึ้นไป	26	6.19
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปี จำนวน 183 คน (ร้อยละ 43.57) รองลงมา คือ อายุ 36-45 ปี จำนวน 125 คน (ร้อยละ 29.76) และน้อยที่สุด คือ มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน (ร้อยละ 6.19)

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	4.52
ปริญญาตรี	261	62.14
ปริญญาโท	138	32.86
ปริญญาเอก	2	0.48
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 261 คน (ร้อยละ 62.14) รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 138 คน (ร้อยละ 32.86) และน้อยที่สุด คือ ปริญญาเอก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.48)

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	32	7.62
15,001-25,000 บาท	245	58.33
25,001- 35,000 บาท	77	18.33
35,001-45,000 บาท	31	7.38
มากกว่า 45,000 บาทขึ้นไป	35	8.33
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท จำนวน 245 คน (ร้อยละ 58.33) รองลงมา คือ รายได้ต่อเดือน 25,001- 35,000 บาท จำนวน 77 คน (ร้อยละ 18.33) และน้อยที่สุด คือ รายได้ต่อเดือน 35,001-45,000 บาท จำนวน 31 คน (ร้อยละ 7.38)

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	153	36.43
สมรส	237	56.43
หย่าร้าง	17	4.05
แยกกันอยู่	9	2.14
สามี/ภรรยาเสียชีวิต	4	0.95
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพ พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 237 คน (ร้อยละ 56.43) รองลงมา คือ โสด จำนวน 153 คน (ร้อยละ 36.43) และน้อยที่สุด คือ สามี/ภรรยาเสียชีวิต จำนวน 4 คน (ร้อยละ 0.95)

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	153	36.43
1 คน	101	24.05
2 คน	159	37.86
มากกว่า 2 คน ขึ้นไป	7	1.67
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านจำนวนบุตร พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 2 คน จำนวน 159 คน (ร้อยละ 37.86) รองลงมา คือ ไม่มีบุตร จำนวน 153 คน (ร้อยละ 36.43) และน้อยที่สุด คือ มีบุตรมากกว่า 2 คนขึ้นไป จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.67)

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุการทำงาน

อายุการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	163	38.81
6-10 ปี	158	37.62
11-15 ปี	34	8.10
16-20 ปี	18	4.29
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	47	11.19
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุการทำงาน พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีอายุการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 163 คน (ร้อยละ 38.81) รองลงมา คือ มีอายุการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 158 คน (ร้อยละ 37.62) และน้อยที่สุด คือ มีอายุการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.29)

4.2 ผลการศึกษาภาระหนี้สิน

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านประเภทการมีหนี้สิน

ประเภทหนี้สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนี้สินในระบบ	312	74.29
หนี้สินนอกระบบ	15	3.57
ทั้งหนี้สินในระบบและหนี้สินนอกระบบ	93	22.14
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาระหนี้สินด้านประเภทการมีหนี้สิน พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินประเภทหนี้สินในระบบ จำนวน 312 คน (ร้อยละ 74.29) รองลงมาคือ ประเภททั้งหนี้สินในระบบและหนี้สินนอกระบบ จำนวน 93 คน (ร้อยละ 22.14) และน้อยที่สุดคือ ประเภทหนี้สินนอกระบบ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 3.57)

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านสาเหตุของการเป็นหนี้สิน

สาเหตุของการเป็นหนี้สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
ซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	138	32.86	1
ซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ	58	13.81	4
การศึกษาของตนเอง	66	15.71	3
การศึกษานบุตรหรือคนในครอบครัว	20	4.76	6
การรักษาพยาบาล	10	2.38	7
กู้ยืมเพื่อลงทุน เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว ฯลฯ	5	1.19	8
ใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม	73	17.38	2
ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	50	11.90	5
รวม	420	100	

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาระหนี้สินด้านสาเหตุของการเป็นหนี้ โดยเหตุผลที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีเป็นหนี้ ตอบเป็นลำดับที่ 1 คือ การซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จำนวน 138 คน (ร้อยละ 32.86) ลำดับที่ 2 คือ ใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม จำนวน 73 คน (ร้อยละ 17.38) ลำดับที่ 3 คือ การศึกษาของตนเอง จำนวน 66 คน (ร้อยละ 15.71)

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน

จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	48	11.43
100,001-500,000 บาท	146	34.76
500,001-1,000,000 บาท	75	17.86
มากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป	151	35.95
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาระหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันมากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป จำนวน 151 คน (ร้อยละ 35.95) รองลงมา คือ 100,001-500,000 บาท จำนวน 146 คน (ร้อยละ 34.76) และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท จำนวน 48 คน (ร้อยละ 11.43)

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภาระหนี้สินด้านแหล่งกู้ยืมเงิน (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

แหล่งกู้ยืมเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครู	189	21.19
บัตรเครดิต	173	19.40
สินเชื่อ (ไฟแนนซ์)	87	9.75
ธนาคารออมสิน	125	14.01
ธนาคารกรุงไทย	166	18.61
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	26	2.91
ธนาคารอาคารสงเคราะห์	65	7.30
ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ	34	3.81
โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู	16	1.79
อื่น ๆ เช่น โรงรับจำนำ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	11	1.23
รวม	892	100.00

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาระหนี้สินด้านแหล่งกู้ยืมเงิน พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีแหล่งกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจำนวน 189 คน (ร้อยละ 21.19) รองลงมา คือ บัตรเครดิต จำนวน 173 คน (ร้อยละ 19.40) และน้อยที่สุด คือ แหล่งกู้ยืมอื่น ๆ เช่น โรงรับจำนำ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.23)

4.3 ผลการศึกษารูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน

4.3.1 พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	10	2.38
1-2 ครั้ง/เดือน	254	60.48
3-4 ครั้ง/เดือน	62	14.76
5-6 ครั้ง/เดือน	44	10.48
มากกว่า 6 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	50	11.90
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน 1-2 ครั้ง/เดือน จำนวน 254 คน (ร้อยละ 60.48) รองลงมา คือ ซื้อสินค้าเงินผ่อนจำนวน 3-4 ครั้ง/เดือน จำนวน 62 คน (ร้อยละ 14.76) และน้อยที่สุด คือ ซื้อสินค้าเงินผ่อนจำนวน 5-6 ครั้ง/เดือน จำนวน 44 คน (ร้อยละ 10.48)

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน

ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
ไม่เคยซื้อสินค้าเงินผ่อน	10	2.38	-
บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด	142	33.81	1
รถยนต์/จักรยานยนต์	117	27.86	2
โทรศัพท์มือถือ	83	19.76	3
โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต	55	13.10	4
โทรทัศน์/เครื่องเล่นวีดีโอ/สเตอริโอ/ เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า	13	3.10	5
รวม	420	100.00	

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน โดยข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนในประเภทต่าง ๆ ทำการเลือกซื้อสินค้าเป็นลำดับที่ 1 คือ บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด จำนวน 142 คน (ร้อยละ 33.81) ลำดับที่ 2 คือ รถยนต์/จักรยานยนต์ จำนวน 117 คน (ร้อยละ 27.86) และลำดับที่ 3 คือ โทรศัพท์มือถือ จำนวน 83 คน (ร้อยละ 19.76)

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน

รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	10	2.38
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	39	9.29
5,001-6,000 บาท	33	7.86
6,001-7,000 บาท	49	11.67
7,001-8,000 บาท	24	5.71
8,001-9,000 บาท	79	18.81
มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป	186	44.29
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป จำนวน 186 คน (ร้อยละ 44.29) รองลงมา คือ 8,001-9,000 บาท จำนวน 79 คน (ร้อยละ 18.81) และน้อยที่สุด คือ 7,001-8,000 บาท จำนวน 24 คน (ร้อยละ 5.71)

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
ไม่เคย	10	2.38	-
มีความจำเป็นต้องใช้	266	63.33	1
สะดวกในการหมุนเวียนเงิน	71	16.90	2
ไม่มีข้อจำกัดในการผ่อน	43	10.24	3
ซื้อสินค้าตามสมัย	7	1.67	5
โปรโมชั่นกับบัตรเครดิต	23	5.48	4
รวม	420	100	

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนด้านสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน โดยเหตุผลที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนที่เลือกตอบเป็นลำดับที่ 1 คือ มีความจำเป็นต้องใช้ จำนวน 266 คน (ร้อยละ 63.33) ลำดับที่ 2 คือ สะดวกในการหมุนเวียนเงิน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 16.90) และลำดับที่ 3 คือ โปรโมชั่นกับบัตรเครดิต จำนวน 43 คน (ร้อยละ 10.24)

4.3.2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านประเภทการเล่นเสียงไซค

ประเภทการเล่นเสียงไซค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	28	6.67
สลากกินแบ่งรัฐบาล	252	60.00
หวยใต้ดิน	126	30.00
การพนัน เช่น ไพ่ พนันบอล	14	3.33
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านประเภทการเล่นเสียงไซค พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการเล่นเสียงไซคประเภทสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน 252 คน (ร้อยละ 60.00) รองลงมา คือ หวยใต้ดิน จำนวน 126 คน (ร้อยละ 30.00) และน้อยที่สุด คือ การพนัน เช่น ไพ่ พนันบอล จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.33)

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค

ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยเล่นเสียงไซค	28	6.67
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	188	44.76
501-1,000 บาท	75	17.86
1,001-1,500 บาท	34	8.10
1,501-2,000 บาท	18	4.29
มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	77	18.33
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.17 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาทจำนวน 188 คน (ร้อยละ 44.76) รองลงมา คือ มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป จำนวน 77 คน (ร้อยละ 18.33) และน้อยที่สุด คือ 1,501-2,000 บาท จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.29)

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา

การดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ ในระยะเวลา 6 เดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	139	33.10
เคย	281	66.90
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่เคยมีการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 281 คน (ร้อยละ 66.90) และไม่เคยมีการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 139 คน (ร้อยละ 33.10)

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านสาเหตุในการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่

สาเหตุในการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
ไม่เคย	139	33.10	-
ดัดเป็นประจำ	12	2.86	4
เพื่อการสังสรรค์	151	35.95	1
เพื่อมารยาทสังคม	70	16.67	2
คลายเครียด	48	11.43	3
รวม	420	100.00	

จากตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านสาเหตุในการดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ โดยเหตุผลที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีดัดเครื่องดัดมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ที่เลือกตอบเป็นลำดับที่ 1 คือ เพื่อการสังสรรค์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 35.95) ลำดับที่ 2 คือ เพื่อมารยาทสังคม จำนวน 70 คน (ร้อยละ 16.67) และลำดับที่ 3 คือ คลายเครียด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 11.43)

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อ
เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	139	33.10
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	68	16.19
501-1,000 บาท	37	8.81
1,001-1,500 บาท	25	5.95
1,501-2,000 บาท	59	14.05
มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	92	21.90
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้านค่าใช้จ่าย
ในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ พบว่า ประชากรครุส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อ
เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป จำนวน 92 คน
(ร้อยละ 21.90) รองลงมา คือ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท จำนวน 68 คน (ร้อยละ 16.19) และน้อย
ที่สุด คือ 1,001-1,500 บาท จำนวน 25 คน (ร้อยละ 5.95)

4.3.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านประเภท
สถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว

ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่องเที่ยวต่างประเทศ	58	13.81
ท่องเที่ยวในประเทศ	291	69.29
ร้านอาหาร/คาราโอเกะ	63	15.00
ผับ/ไนต์คลับ/บาร์	8	1.90
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้าน
ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว พบว่า ประชากรครุส่วนใหญ่มีประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว

ท่องเที่ยวในประเทศ จำนวน 291 คน (ร้อยละ 69.29) รองลงมา คือ ร้านอาหาร/คาราโอเกะ จำนวน 63 คน (ร้อยละ 15.00) และน้อยที่สุด คือ ผับ/ไนต์คลับ/บาร์ จำนวน 8 (ร้อยละ 1.90)

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง

เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
เพื่อพักผ่อน	196	46.67	1
สังสรรค์กับเพื่อน	110	26.19	2
อยากรู้จักผู้คนมากขึ้น	24	5.71	4
ใช้เวลากับครอบครัว	90	21.43	3
รวม	420	100.00	

จากตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง โดยเหตุผลที่ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ท่องเที่ยวที่เลือกตอบเป็นลำดับที่ 1 คือ เพื่อพักผ่อน จำนวน 196 คน (ร้อยละ 46.67) ลำดับที่ 2 คือ สังสรรค์กับเพื่อน จำนวน 110 คน (ร้อยละ 26.19) และลำดับที่ 3 คือ ใช้เวลากับครอบครัว จำนวน 90 คน (ร้อยละ 21.43)

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง

ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	56	13.33
1,001-2,000 บาท	42	10.00
2,001-3,000 บาท	99	23.57
3,001-4,000 บาท	63	15.00
4,001-5,000 บาท	66	15.71
มากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป	94	22.38
รวม	420	100.00

จากตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง พบว่า ประชากรครูส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 2,001-3,000 บาท จำนวน 99 คน (ร้อยละ 23.57) รองลงมา คือ มากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป จำนวน 94 คน (ร้อยละ 22.38) และน้อยที่สุด คือ 1,001-2,000 บาท จำนวน 42 คน (ร้อยละ 10.00)

4.4 ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านค่านิยม

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยม

ด้านค่านิยม	\bar{X}	SD	ระดับ
ค่านิยมทางวิชาการ	4.15	0.52	มาก
ค่านิยมทางเศรษฐกิจ	4.58	0.43	มากที่สุด
ค่านิยมทางสังคม	3.93	0.71	ปานกลาง
รวม	4.22	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านค่านิยม โดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชากรครูในจังหวัดปทุมธานีมีความเห็นในด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.43$) รองลงมา คือ ค่านิยมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.52$) และค่านิยมทางสังคม ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.71$)

4.4.1 ปัจจัยด้านค่านิยมทางวิชาการ

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางวิชาการ

ค่านิยมทางวิชาการ	\bar{X}	SD	ระดับ
1) ความเชี่ยวชาญในอาชีพของตนเองทำให้รู้สึกมีเกียรติ	4.01	0.73	มาก
2) การศึกษาทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ	4.36	0.60	มากที่สุด
3) การศึกษาทำให้ได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม	4.13	0.75	มาก
4) มีความยินดีใช้จ่ายในการศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (เช่น การศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ฯลฯ) เพื่อพัฒนาตนเองในอาชีพ	4.09	0.88	มาก
รวม	4.15	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยค่านิยมด้านวิชาการ พบว่า โดยรวมข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการศึกษาทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือ มีความเชื่อว่าการศึกษาทำให้ได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเชื่อว่าการศึกษานำมาซึ่งอาชีพของตนเองทำให้รู้สึกมีเกียรติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.73$)

4.4.2 ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ

ค่านิยมทางเศรษฐกิจ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1) การศึกษาทำให้ท่านมีรายได้ที่สูงขึ้น	4.58	0.57	มากที่สุด
2) มีความยินดีมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มา	4.63	0.53	มากที่สุด
3) มีความยินดีกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนหรือหารายได้เสริมเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต	4.52	0.57	มากที่สุด
4) การมีทรัพย์สิน (เช่น บ้าน รถยนต์ ฯลฯ) การใช้สินค้าแบรนด์เนมแสดงถึงการมีฐานะทางสังคมและได้รับการยอมรับจากสังคม	4.58	0.52	มากที่สุด
รวม	4.58	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยค่านิยมด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยรวมข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.53$) รองลงมา คือ มีความเชื่อว่าการศึกษาทำให้มีรายได้ที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.57$) และมีความเชื่อว่าการมีทรัพย์สิน (เช่น บ้าน รถยนต์ ฯลฯ) การใช้สินค้าแบรนด์เนมแสดงถึงการมีฐานะทางสังคมและได้รับการยอมรับจากสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความยินดีกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนหรือหารายได้เสริมเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.57$)

4.4.3 ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางสังคม

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านค่านิยมทางสังคม

ค่านิยมทางสังคม	\bar{X}	SD.	ระดับ
1) มีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูง	4.01	0.84	มาก
2) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างสม่ำเสมอทำให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคม	3.89	0.86	มาก
3) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ) ทำให้มีโอกาสพบปะผู้คนหลายระดับและส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ	3.95	0.83	มาก
4) มีความยินดีที่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	3.86	0.88	มาก
รวม	3.93	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.27 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยค่านิยมด้านสังคม พบว่า โดยรวมข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูที่ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ามีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.84$) รองลงมาคือ มีความเชื่อว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ) ทำให้มีโอกาสพบปะผู้คนหลายระดับและส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยินดีที่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.88$)

4.5 ผลการศึกษาการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู จังหวัดปทุมธานี

การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี	\bar{X}	SD.	ระดับ
1) ระดับภาระหนี้สินที่ประสบในปัจจุบัน	4.36	0.67	มากที่สุด
2) ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการที่เกิน ความจำเป็นในชีวิตประจำวัน	4.09	0.76	มาก
3) มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อนำไปชำระหนี้สินเดิมหรือเพื่อ การลงทุน (เช่น กิจกรรมสังคม ค่าเล่าเรียน ค่าที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล สร้างธุรกิจ ฯลฯ)	3.52	1.01	มาก
4) มีความจำเป็นในการก่อหนี้สินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการใช้จ่ายในปัจจุบัน	4.04	0.86	มาก
5) มีความกังวลกับภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน	4.30	0.77	มากที่สุด
6) มีความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีในปัจจุบันภายใน ระยะเวลาที่กำหนดได้เพียงใด	3.17	0.80	ปานกลาง
รวม	3.91	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยรวมข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเกิดภาระหนี้สินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีระดับภาระหนี้สินที่ประสบในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ มีความกังวลกับภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีในปัจจุบันภายในระยะเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.80$)

4.6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้สรุปข้อคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามส่วนที่ 6 ในด้านข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็น สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านการกู้ยืมเงิน

1.1) มีความต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือภาระหนี้สินเงินกู้โดยปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำลงและเป็นการลดอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก

1.2) รวมจำนวนหนี้สินไว้ที่จุดเดียวกันหรือสถาบันการเงินเดียวและลดวงเงินกู้ส่วนบุคคลให้ลดลง เพื่อที่จะสามารถชำระหนี้ได้ในระยะยาว

2) ด้านหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ

2.1) ควรมีการตรวจสอบจำนวนข้าราชการครูทั้งเก่าและใหม่ที่มีภาระหนี้สินและระบบการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบทุกปี

2.2) ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สสค.) โครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) ควรลงมาให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งออกมาตรการในการปล่อยกู้และรับชำระหนี้อย่างจริงจัง แลออกมาตรการป้องกันการเป็นหนี้นอกระบบ

3) ด้านความสามารถในการชำระหนี้

3.1) ควรวางมาตรการสำหรับข้าราชการบรรจุใหม่ที่มีรายได้น้อย เกี่ยวกับการซื้อบ้าน การผ่อนรถยนต์ เพื่อป้องกันการเป็นหนี้สะสม

3.2) ให้ธนาคารเปิดการลงทะเบียนและนำเงินที่ให้กู้ยืมมาชำระหนี้ทั้งหมด โดยให้ชำระหนี้สินแบบรัฐรีไฟแนนซ์

3.3) สถาบันการเงินอนุมัติเงินกู้ตามความจำเป็นและความสามารถในการผ่อนชำระ ไม่อนุมัติเพียงเพราะวัดจากเกณฑ์รายได้ประจำ เนื่องจากข้าราชการครูบางคนมีความสามารถในการผ่อนชำระไม่เพียงพอจึงต้องกู้จากหลายแหล่งมาจ่ายทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น

4) ด้านการปฏิบัติตน

4.1) ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2) แนะนำให้ข้าราชการครูรู้จักตนเอง รู้จักพอเพียง รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักประหยัด

4.3) แนะนำวิธีการใช้เงินให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง มีการออม

4.4) นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตพอเพียงของข้าราชการครูที่เป็นคนดีเป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการครูตลอดจนบุคคลทั่วไป

4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.7.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

ในการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent Sample: t-test และด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ จำนวนบุตร และอายุการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance (ANOVA: F-test) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 สามารถนำเสนอตัวแปรที่ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1.1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน ไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	157	3.92	0.46	0.389	0.698
หญิง	263	3.90	0.60		

จากตารางที่ 4.29 ผลการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 16.046$, Sig. = 0.000) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน ($t = 0.389$, sig. [2-tailed] = 0.698) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า เพศของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	35	3.82	0.64		
26-35 ปี	183	3.86	0.47		
36-45 ปี	125	4.04	0.61	2.692	0.031*
46-55 ปี	51	3.92	0.47		
มากกว่า 55 ปี ขึ้นไป	26	3.91	0.79		

จากตารางที่ 4.30 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.031) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าระดับอายุของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 8.766, Sig. = 0.000) แสดงว่า มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุ

อายุ	ต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 25 ปี	26-35 ปี	36-45 ปี	46-55 ปี	มากกว่า 55 ปี ขึ้นไป
ต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 25 ปี	-	-0.03 (1.00)	-0.22 (0.55)	-0.09 (0.99)	0.03 (1.00)
26-35 ปี		-	-0.18* (0.04)	-0.06 (0.99)	0.06 (1.00)
36-45 ปี			-	0.12 (0.80)	0.25 (0.76)
46-55 ปี				-	0.12 (0.99)
มากกว่า 55 ปี ขึ้นไป					-

จากตารางที่ 4.31 ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่าข้าราชการครูที่มีอายุ 26-35 ปี มีการเกิดภาวะหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีอายุ 36-45 ปี (Mean Difference = 0.18, Sig. = 0.04) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	3.86	0.42	0.098	0.961
ปริญญาตรี	261	3.91	0.58		
ปริญญาโท	138	3.91	0.52		
ปริญญาเอก	2	3.83	0.71		

จากตารางที่ 4.32 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.961) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าระดับการศึกษาของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านรายได้

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	32	3.78	0.41	2.279	0.060
15,001-25,000 บาท	245	3.95	0.58		
25,001- 35,000 บาท	77	3.96	0.49		
35,001-45,000 บาท	31	3.83	0.52		
มากกว่า 45,000 บาทขึ้นไป	35	3.71	0.59		

จากตารางที่ 4.33 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.060) ซึ่งมีค่ามากกว่า

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าระดับรายได้ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : สถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : สถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
โสด	153	3.81	0.49		
สมรส	237	3.95	0.59		
หย่าร้าง	17	4.17	0.48	4.051	0.003*
แยกกันอยู่	9	3.81	0.39		
สามี/ภรรยาเสียชีวิต	4	4.54	0.34		

จากตารางที่ 4.34 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.003) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าสถานภาพของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 2.335, Sig. = 0.055) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพ

อายุ	โสด	สมรส	หย่าร้าง	แยกกันอยู่	สามี/ภรรยาเสียชีวิต
โสด	-	-0.15*	-0.36*	-0.01	-0.73
		(0.01)	(0.01)	(0.97)	(0.08)
สมรส		-	-0.21	0.14	-0.59*
			(0.12)	(0.46)	(0.03)
หย่าร้าง			-	0.35	0.38
				(0.12)	(0.22)
แยกกันอยู่				-	-0.73*
					(0.03)
สามี/ภรรยาเสียชีวิต					-

จากตารางที่ 4.35 ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

ข้าราชการครูที่มีสถานภาพโสด มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีสถานภาพสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mean Difference = 0.15, Sig. = 0.01) และมีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีสถานภาพหย่าร้าง (Mean Difference = 0.36, Sig. = 0.01) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูที่มีสถานภาพสมรส มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีสถานภาพสามี/ภรรยาเสียชีวิต (Mean Difference = 0.59, Sig. = 0.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีสถานภาพสามี/ภรรยาเสียชีวิต (Mean Difference = 0.73, Sig. = 0.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.6) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนบุตรของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : จำนวนบุตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : จำนวนบุตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.36 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่มี	153	3.83	0.49	1.777	0.151
1 คน	101	3.97	0.56		
2 คน	159	3.95	0.59		
มากกว่า 2 คน ขึ้นไป	7	3.98	0.73		

จากตารางที่ 4.36 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จำนวนบุตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.151) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าจำนวนบุตรของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

1.7) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : อายุการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านอายุการทำงาน

อายุการทำงาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	163	3.91	0.45	3.871	0.004*
6-10 ปี	158	3.80	0.50		
11-15 ปี	34	3.80	0.44		
16-20 ปี	18	4.11	0.33		
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	47	3.81	0.57		

จากตารางที่ 4.37 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.004) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าจำนวนอายุการทำงานของข้าราชการครู

ในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 3.621, Sig. = 0.006) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุการทำงาน

อายุการทำงาน	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	-	0.09 (0.83)	0.18 (0.45)	-0.31* (0.02)	0.21 (0.38)
6-10 ปี		-	0.09 (0.97)	-0.39* (0.02)	0.12 (0.91)
11-15 ปี			-	-0.49* (0.00)	0.03 (1.00)
16-20 ปี				-	0.52* (0.00)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป					-

จากตารางที่ 4.38 ผลการทดสอบเปรียบเทียบเชิงซ้อนด้วยการทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านอายุการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

ข้าราชการครูที่มีอายุการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 16-20 ปี (Mean Difference = 0.31, Sig. = 0.02) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 16-20 ปี (Mean Difference = 0.39, Sig. = 0.02) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 11-15 ปี มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 16-20 ปี (Mean Difference = 0.49, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูที่มีอายุการทำงาน 16-20 ปี มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่มีอายุการทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (Mean Difference = 0.52, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.7.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

ในการทดสอบสมมติฐานด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูประกอบด้วย พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง มีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way analysis of variance (ANOVA: F-test) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน

ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน ประกอบด้วย ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน และสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน โดยทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน
อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.39 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	10	3.67	0.55		
1-2 ครั้ง/เดือน	254	3.09	0.57		
3-4 ครั้ง/เดือน	62	3.62	0.47	11.146	0.000*
5-6 ครั้ง/เดือน	44	4.03	0.36		
มากกว่า 6 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	50	4.26	0.51		

จากตารางที่ 4.39 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อนของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 3.553, Sig. = 0.007) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.40 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	ไม่เคย	1-2 ครั้ง/ เดือน	3-4 ครั้ง/ เดือน	5-6 ครั้ง/ เดือน	มากกว่า 6 ครั้ง/ เดือน ขึ้นไป
ไม่เคย	-	-	-	-	-
1-2 ครั้ง/เดือน		-	0.28* (0.00)	-0.13 (0.36)	-0.35* (0.00)
3-4 ครั้ง/เดือน			-	-0.41* (0.00)	-0.63* (0.00)
5-6 ครั้ง/เดือน				-	-0.22 (0.14)
มากกว่า 6 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป					-

จากตารางที่ 4.40 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยการทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน พบว่า

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน 1-2 ครั้ง/เดือน มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน 3-4 ครั้ง/เดือน (Mean Difference = 0.28, Sig. = 0.00) แต่มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนมากกว่า 6 ครั้ง/เดือนขึ้นไป (Mean Difference = 0.35, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน 3-4 ครั้งต่อเดือน มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน 5-6 ครั้ง/เดือน (Mean Difference = 0.41, Sig. = 0.00) และมีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนมากกว่า 6 ครั้ง/เดือนขึ้นไป (Mean Difference = 0.63, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.41 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน

ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคยซื้อสินค้าเงินผ่อน	10	3.67	0.55		
บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด	142	3.99	0.58		
รถยนต์/จักรยานยนต์	104	3.95	0.57		
โทรศัพท์มือถือ	13	3.72	0.52	3.579	0.004*
โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต	49	3.90	0.43		
โทรทัศน์/เครื่องเล่นวีดีโอ/สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า	4	4.08	0.40		

จากตารางที่ 4.41 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.004) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยเงินผ่อนที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 1.198, Sig. = 0.309) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.42 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพ

ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	ไม่เคย	บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด	รถยนต์/จักรยานยนต์	โทรศัพท์มือถือ	โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต	โทรทัศน์/เครื่องเล่นวีดีโอ/สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า
ไม่เคย	-	-	-	-	-	-
บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด		-	0.03 (0.63)	0.28* (0.00)	0.09 (0.28)	-0.08 (0.59)
รถยนต์/จักรยานยนต์			-	0.24* (0.00)	0.06 (0.50)	0.11 (0.46)
โทรศัพท์มือถือ				-	0.18 (0.05)	0.36* (0.02)
โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต					-	-0.17 (0.29)
โทรทัศน์/เครื่องเล่นวีดีโอ/สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า						-

จากตารางที่ 4.42 ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านสถานภาพของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภทบ้าน/ห้องเช่า คอนโด มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภท โทรศัพท์มือถือ (Mean Difference = 0.28, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภทรถยนต์/จักรยานยนต์ มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภท โทรศัพท์มือถือ (Mean Difference = 0.24, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภท โทรศัพท์มือถือ มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนประเภท โทรศัพท์/เครื่องเล่น วีดีโอ/สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า (Mean Difference = 0.36, Sig. = 0.02) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน
อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.43 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน

รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	10	3.67	0.55		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	39	4.00	0.81		
5,001-6,000 บาท	33	3.83	0.48		
6,001-7,000 บาท	49	3.70	0.35	2.777	0.012*
7,001-8,000 บาท	24	3.79	0.49		
8,001-9,000 บาท	79	3.89	0.49		
มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป	186	3.99	0.55		

จากตารางที่ 4.43 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.012) ซึ่ง

มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีมีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 8.358, Sig. = 0.000) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.44 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน

รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001-6,000 บาท	6,001-7,000 บาท	7,001-8,000 บาท	8,001-9,000 บาท	มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป
ไม่เคย	-	-	-	-	-	-
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	-	1.67 (1.00)	0.29 (0.61)	0.20 (0.98)	0.11 (1.00)	0.00 (1.00)
5,001-6,000 บาท	-	-	0.12 (1.00)	0.03 (1.00)	-0.06 (1.00)	-0.17 (0.98)
6,001-7,000 บาท	-	-	-	-0.09 (1.00)	-0.19 (0.53)	-0.29* (0.00)
7,001-8,000 บาท	-	-	-	-	-0.09 (1.00)	-0.20 (0.28)
8,001-9,000 บาท	-	-	-	-	-	-0.11 (0.89)
มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.44 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยการทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีรายจ่ายการซื้อสินค้าเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน 6,001-7,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูมีรายจ่ายการซื้อสินค้าเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.29, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.45 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านสาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	10	3.67	0.55	1.665	0.142
มีความจำเป็นต้องใช้	266	3.91	0.60		
สะดวกในการหมุนเวียนเงิน	71	3.90	0.43		
ไม่มีข้อจำกัดในการผ่อน	43	3.98	0.39		
ซื้อสินค้าตามสมัย	7	4.33	0.25		
โปรโมชั่นกับบัตรเครดิต	23	3.77	0.55		

จากตารางที่ 4.45 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.142) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ประกอบด้วย ประเภทการเล่นเสี่ยงโชค ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ และค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน โดยทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.5) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านประเภทการเล่นเสียงไซคของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ประเภทการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประเภทการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน
อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.46 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทการเล่นเสียงไซค

ประเภทการเล่นเสียงไซค	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	28	4.05	0.40	1.617	0.185
สลากกินแบ่งรัฐบาล	252	3.94	0.61		
หวยไต้ดิน	126	3.83	0.45		
การพนัน เช่น ไพ่ พนันบอล	14	3.90	0.48		

จากตารางที่ 4.46 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.185) ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าการเลือกเล่นประเภทของการเสียงไซคของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

2.6) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.47 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค

ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	28	4.05	0.40		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	188	3.83	0.61		
501-1,000 บาท	75	3.84	0.52	5.467	0.000*
1,001-1,500 บาท	34	3.75	0.39		
1,501-2,000 บาท	18	4.03	0.45		
มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	77	4.16	0.49		

จากตารางที่ 4.47 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคในแต่ละครั้งของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 4.391, Sig. = 0.001) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.48 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค

ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	501-1,000 บาท	1,001-1,500 บาท	1,501-2,000 บาท	มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป
ไม่เคย	-	-	-	-	-
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	-	-0.00	0.07	-0.20	-0.33*
501-1,000 บาท		(1.00)	(0.99)	(0.69)	(0.00)
1,001-1,500 บาท			0.07	-1.99	-0.32*
1,501-2,000 บาท			(1.00)	(0.79)	(0.02)
มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป				-0.28	-0.40*
				(0.28)	(0.00)
					-0.13
					(1.00)

จากตารางที่ 4.48 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยการทดสอบด้วยวิธี Dunnett's T3 จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคมากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.33, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค 501-1,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคมากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.32, Sig. = 0.02) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค 1,001-1,500 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซคมากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.40, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.7) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ใน ระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ใน ระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.49 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ใน ระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา

การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (2-tailed)
เคย	281	3.92	0.54	1.172	0.863
ไม่เคย	139	3.90	0.57		

จากตารางที่ 4.49 ผลการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 0.299$, Sig. = 0.585) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน ($t = 1.172$, sig. [2-tailed] = 0.863) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

2.8) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านสาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.50 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านสาเหตุในการค้ำเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่

สาเหตุในการค้ำเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	139	3.90	0.57		
ค้ำเป็นประจำ	11	4.13	0.31		
เพื่อการสังสรรค์	151	3.93	0.55	0.627	0.643
เพื่อมารยาทสังคม	71	3.86	0.53		
คล้ายเครียด	48	3.89	0.56		

จากตารางที่ 4.50 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สาเหตุในการค้ำเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.643) ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุในการค้ำเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

2.9) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องค้ำมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.51 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องคัมีมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องคัมีมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เคย	139	3.90	0.57		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	68	4.00	0.60		
501-1,000 บาท	37	3.95	0.49		
1,001-1,500 บาท	25	3.78	0.53	1.147	0.335
1,501-2,000 บาท	59	3.81	0.59		
มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	92	3.93	0.48		

จากตารางที่ 4.51 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องคัมีมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.335) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องคัมีมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง

ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง ประกอบด้วย ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว เหตุผลในการท่องเที่ยว สถานที่หรือสถานบันเทิงและค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง โดยทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.10) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.52 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว

ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ท่องเที่ยวต่างประเทศ	58	4.18	0.54	7.053	0.000*
ท่องเที่ยวในประเทศ	291	3.87	0.55		
ร้านอาหาร/คาราโอเกะ	63	3.81	0.51		
ผับ/ไนต์คลับ/บาร์	8	4.16	0.47		

จากตารางที่ 4.52 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000) ซึ่งมีความน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 0.1147, Sig. = 0.334) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.53 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว

ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวต่างประเทศ	ท่องเที่ยวในประเทศ	ร้านอาหาร/คาราโอเกะ	ผับ/ไนต์คลับ/บาร์
ท่องเที่ยวต่างประเทศ	-	0.31* (0.00)	0.36* (0.00)	0.01 (0.94)
ท่องเที่ยวในประเทศ		-	0.05 (0.47)	-0.29 (0.13)
ร้านอาหาร/คาราโอเกะ			-	-0.35 (0.08)
ผับ/ไนต์คลับ/บาร์				-

จากตารางที่ 4.53 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ข้าราชการครูที่มีการท่องเที่ยวท่องเที่ยวต่างประเทศ มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่มีการท่องเที่ยวในประเทศ (Mean Difference = 0.31, Sig. = 0.00) และมีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าการท่องเที่ยวร้านอาหาร (Mean Difference = 0.36, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.11) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.54 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง

เหตุผลในการท่องเที่ยว สถานที่หรือสถานบันเทิง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
เพื่อพักผ่อน	196	3.89	0.60	1.149	0.329
สังสรรค์กับเพื่อน	110	3.98	0.59		
อยากรู้จักผู้คนมากขึ้น	24	3.79	0.45		
ใช้เวลากับครอบครัว	90	3.89	0.38		

จากตารางที่ 4.54 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านเหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.329) ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

2.12) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน

H_0 : ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.55 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน จำแนกด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง

ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยว สถานที่หรือสถานบันเทิง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	56	3.70	0.50	10.552	0.000*
1,001-2,000 บาท	42	3.94	0.41		
2,001-3,000 บาท	99	3.72	0.51		
3,001-4,000 บาท	63	3.80	0.58		
4,001-5,000 บาท	66	4.16	0.51		
มากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป	94	4.11	0.56		

จากตารางที่ 4.55 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Levene Statistic = 1.280, Sig. = 0.272) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.56 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง

ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการ ท่องเที่ยวสถานที่หรือ สถานบันเทิง	ต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 1,000 บาท	1,001- 2,000- บาท	2,001- 3,000- บาท	3,001- 4,000- บาท	4,001- 5,000- บาท	มากกว่า 5,000 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	-	-0.24* (0.02)	-0.02 (0.78)	-0.10 (0.29)	-0.46* (0.00)	-0.41* (0.00)
1,001-2,000 บาท		-	0.22* (0.03)	0.14 (0.18)	-0.21* (0.04)	-0.17 (0.08)
2,001-3,000 บาท				-0.08 (0.36)	-0.43* (0.00)	-0.39* (0.00)
3,001-4,000 บาท					-0.35* (0.00)	-0.31* (0.00)
4,001-5,000 บาท						0.04 (0.60)
มากกว่า 5,000 บาท ขึ้นไป						-

จากตารางที่ 4.56 แสดงผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยการทดสอบด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) จำแนกด้านค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 1,001-2,000 บาท (Mean Difference = 0.24, Sig. = 0.02) มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 4,001-5,000 บาท (Mean Difference = 0.46, Sig. = 0.00) และมีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงมากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.41, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 1,001-2,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินมากกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 2,001-3,000 บาท (Mean Difference = 0.22, Sig. = 0.03) แต่มีการเกิดภาระ

หนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 4,001-5,000 บาท (Mean Difference = 0.21, Sig. = 0.04) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 2,001-3,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 4,001-5,000 บาท (Mean Difference = 0.43, Sig. = 0.00) และมีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงมากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.39, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 3,001-4,000 บาท มีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 4,001-5,000 บาท (Mean Difference = 0.35, Sig. = 0.00) และมีการเกิดภาระหนี้สินน้อยกว่าข้าราชการครูที่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงมากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป (Mean Difference = 0.31, Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.7.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สินข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม โดยทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 4.57 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สินข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยค่านิยม	b	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
Constant	1.382	0.301		4.599	0.000		
ด้านค่านิยมทางวิชาการ (X_1)	0.172	0.062	0.162	2.787	0.006	0.594	1.683
ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ (X_2)	0.290	0.060	0.224	4.843	0.000	0.939	1.065
ด้านค่านิยมทางสังคม (X_3)	0.124	0.044	0.160	2.810	0.005	0.620	1.612

R = 0.403 R² = 0.162 Adj.R² = 0.156 SEE = 0.509 F = 26.824 Sig. = 0.000
Durbin-Watson = 1.873

จากตารางที่ 4.57 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สินข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านค่านิยมทางวิชาการ ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ และด้านค่านิยมทางสังคม ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับปานกลาง (R = 0.403) มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 15.6 (Adj. R² = 0.156) มีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.509 (SEE = 0.509) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.594 และ VIF มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 1.683 จึงไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) และความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระจากกัน (Durbin-Watson = 1.873)

ด้านที่มีอิทธิพลที่มีต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูมากที่สุด คือ ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในแบบคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.224 ($\beta = 0.224$) รองลงมา คือ ด้านค่านิยมทางวิชาการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในแบบคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.162 ($\beta = 0.162$) และน้อยที่สุด คือ ด้านค่านิยมทางสังคม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในแบบคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.160 ($\beta = 0.160$)

สามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.382 + 0.172 X_1 + 0.290 X_2 + 0.124 X_3$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.162 X_1 + 0.224 X_2 + 0.160 X_3$$

4.8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4.58 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู
ในจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัย	สถิติ	Sig.	ผลการทดสอบ
ข้อมูลส่วนบุคคล			
เพศ	t-test	0.698	ไม่แตกต่าง
อายุ	F-test	0.031*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	F-test	0.961	ไม่แตกต่าง
รายได้ต่อเดือน	F-test	0.060	ไม่แตกต่าง
สถานภาพ	F-test	0.003*	แตกต่าง
จำนวนบุตร	F-test	0.151	ไม่แตกต่าง
อายุการทำงาน	F-test	0.004*	แตกต่าง
พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน			
ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	F-test	0.000*	แตกต่าง
ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยระบบเงินผ่อน	F-test	0.004*	แตกต่าง
รายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือน	F-test	0.012*	แตกต่าง
สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน	F-test	0.142	ไม่แตกต่าง
พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข			
ประเภทการเล่นเสี่ยงโชค	F-test	0.185	ไม่แตกต่าง
ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค	F-test	0.000*	แตกต่าง
การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ใน ระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา	t-test	0.863	ไม่แตกต่าง
สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่	F-test	0.643	ไม่แตกต่าง
ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ย ต่อเดือน	F-test	0.335	ไม่แตกต่าง
พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง			
ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยว	F-test	0.000*	แตกต่าง
เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง	F-test	0.329	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.58 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู
ในจังหวัดปทุมธานี (ต่อ)

ปัจจัย	สถิติ	Sig.	ผลการทดสอบ
พฤติกรรมกรท่งเที้ยวและความบันเทียง (ต่อ)			
ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่งเที้ยวสถานที่หรือสถาน บันเทียง	F-test	0.000*	แตกต่าง
ค่านิยม			
ด้านค่านิยมทางวิชาการ	MRA	0.006*	มีความสัมพันธ์
ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ	MRA	0.000*	มีความสัมพันธ์
ด้านค่านิยมทางสังคม	MRA	0.005*	มีความสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อลดภาระหนี้สิน ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมที่นำไปสู่การก่อหนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 420 ตัวอย่าง ซึ่งตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ จำนวนบุตร และอายุการทำงาน รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน ประกอบด้วย พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง และค่านิยม ประกอบด้วย ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม และตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 263 คน (ร้อยละ 62.62) มีอายุ 26-35 ปี จำนวน 183 คน (ร้อยละ 43.57) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 261 คน (ร้อยละ 62.14) มีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท จำนวน 245 คน (ร้อยละ 58.33) มีสถานภาพสมรส จำนวน 237 คน (ร้อยละ 56.43)

มีจำนวนบุตร 2 คน จำนวน 159 คน (ร้อยละ 37.86) มีอายุการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 163 คน (ร้อยละ 38.81)

5.1.2 ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู

จากการศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินประเภทหนี้สินในระบบ จำนวน 312 คน (ร้อยละ 74.29) โดยเหตุผลในการก่อหนี้สินลำดับที่ 1 คือ การซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จำนวน 138 คน (ร้อยละ 32.86) ลำดับที่ 2 คือ ใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม จำนวน 73 คน (ร้อยละ 17.38) ลำดับที่ 3 คือ การศึกษาของตนเอง จำนวน 66 คน (ร้อยละ 15.71) มีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันมากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป จำนวน 151 คน (ร้อยละ 35.95) มีแหล่งกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจำนวน 189 คน (ร้อยละ 21.19) รองลงมา คือ บัตรเครดิต จำนวน 173 คน (ร้อยละ 19.40) และน้อยที่สุด คือ แหล่งกู้ยืมอื่น ๆ เช่น โรงรับจำนำ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.23)

5.1.3 รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สิน

จากการศึกษารูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง สรุปผลได้ดังนี้

1) พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน 1-2 ครั้ง/เดือน จำนวน 254 คน (ร้อยละ 60.48) มีการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนในประเภทต่าง ๆ โดยลำดับที่ 1 คือ บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด จำนวน 142 คน (ร้อยละ 33.81) ลำดับที่ 2 คือ รถยนต์/จักรยานยนต์ จำนวน 117 คน (ร้อยละ 27.86) และลำดับที่ 3 คือ โทรศัพท์มือถือ จำนวน 83 คน (ร้อยละ 19.76) มีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป จำนวน 186 คน (ร้อยละ 44.29) มีเหตุผลที่ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน ลำดับที่ 1 คือ มีความจำเป็นต้องใช้ จำนวน 266 คน (ร้อยละ 63.33) ลำดับที่ 2 คือ สะดวกในการหมุนเวียนเงิน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 16.90) และลำดับที่ 3 คือ โปรโมชั่นกับบัตรเครดิต จำนวน 43 คน (ร้อยละ 10.24)

2) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบอขายมุขของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการเล่นเสี่ยงโชคประเภทสลากกินแบ่งรัฐบาล จำนวน 252 คน (ร้อยละ 60.00) มีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชคต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท จำนวน 188 คน (ร้อยละ 44.76) ได้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 281 คน (ร้อยละ 66.90) โดยมีเหตุผลลำดับที่ 1 คือ เพื่อการสังสรรค์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 35.95) ลำดับที่ 2 คือ เพื่อมารยาทสังคม จำนวน 70 คน (ร้อยละ 16.67) และลำดับที่ 3 คือ คลายเครียด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 11.43) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป จำนวน 92 คน (ร้อยละ 21.90)

3) พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูส่วนใหญ่นิยมท่องเที่ยวในประเทศ จำนวน 291 คน (ร้อยละ 69.29) มีเหตุผลที่ในการท่องเที่ยวลำดับที่ 1 คือ เพื่อพักผ่อน จำนวน 196 คน (ร้อยละ 46.67) ลำดับที่ 2 คือ สังสรรค์กับเพื่อน จำนวน 110 คน (ร้อยละ 26.19) และลำดับที่ 3 คือ ใช้เวลากับครอบครัว จำนวน 90 คน (ร้อยละ 21.43) มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง 2,001-3,000 บาท จำนวน 99 คน (ร้อยละ 23.57)

5.1.4 ปัจจัยค่านิยม

จากการศึกษาปัจจัยทางด้านค่านิยมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม โดยในภาพรวมข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยค่านิยมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) โดยด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ ค่านิยมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.15$) และค่านิยมทางสังคม ($\bar{X} = 3.93$) สรุปผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ พบว่า โดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความยินดีที่จะมีการค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือ มีความเชื่อว่าการศึกษาทำให้มีรายได้ที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.58$) และมีความเชื่อว่าการมีทรัพย์สิน (เช่น บ้าน รถยนต์ ฯลฯ) การใช้สินค้าแบรนด์เนมแสดงถึงการมีฐานะทางสังคมและได้การยอมรับจากสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความยินดีกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนหรือหารายได้เสริมเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

2) ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางวิชาการ พบว่า โดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเชื่อว่าการศึกษาคำทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ มีความเชื่อว่าการศึกษาคำทำให้ได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเชื่อว่าการศึกษาคำช่วยขยายโอกาสของตนเองทำให้รู้สึกมีเกียรติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$)

3) ปัจจัยทางด้านค่านิยมทางสังคม พบว่า โดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการครูที่ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการศึกษาคำทำให้มีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาคือ มีความเชื่อว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ) ทำให้ท่านมีโอกาสพบปะผู้คนหลายระดับและส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยินดีที่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

5.1.5 ผลการศึกษาการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยรวมข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเกิดภาระหนี้สินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีระดับภาระหนี้สินที่ประสบในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ มีความกังวลกับภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีในปัจจุบันภายในระยะเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

5.1.6 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด สามารถสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่ได้แสดงข้อคิดเห็นในแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถสรุปในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านอัตราดอกเบี้ย มีความต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือภาระหนี้สินเงินกู้โดยปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำลงและเป็นการลดอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก รวมจำนวนหนี้สินไว้ที่จุดเดียวกันหรือสถาบันการเงินเดียวและลดวงเงินกู้ส่วนบุคคลให้ลดลง เพื่อที่จะสามารถชำระหนี้ได้ในระยะยาว

2) ด้านหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ควรมีการตรวจสอบจำนวนข้าราชการครูทั้งเก่าและใหม่ที่มีภาระหนี้สินและระบบการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบทุกปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) โครงการกองทุนการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) ควรลงมาให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง และเพื่อป้องกันการเป็นหนี้ นอกระบบ

3) ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ควรวางมาตรการสำหรับข้าราชการบรรจุใหม่ รายได้น้อย เกี่ยวกับการซื้อบ้าน, การผ่อนรถยนต์ อีกทั้งให้ธนาคารเปิดการลงทะเบียนและนำเงินที่ให้กู้ยืมมาชำระหนี้ทั้งหมด โดยให้ชำระหนี้แบบรัฐรีไฟแนนซ์ ตลอดจนสถาบันการเงินอนุมัติเงินกู้ตามความจำเป็นและความสามารถในการผ่อนชำระ ไม่อนุมัติเพียงเพราะวัดจากเกณฑ์อาชีพที่มั่นคง ในขณะที่บางคนมีความสามารถในการผ่อนชำระ ไม่เพียงพอจึงต้องกู้จากแหล่งมาจ่ายทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น เพื่อไม่ก่อหนี้เพิ่มหรือมีหนี้ผูกพัน อีกทั้งลดภาระค่าใช้จ่ายประจำวันและลดภาระหนี้สินครูที่มีในปัจจุบัน

4) ด้านการปฏิบัติตน ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนะนำให้ข้าราชการครูรู้จักตนเอง แนะนำวิธีการใช้เงินให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง รู้จักพอเพียง มีการออม กินอยู่อย่างพอเพียง รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักประหยัด และนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตพอเพียงของข้าราชการครูที่เป็นคนดีเป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการครู ตลอดจนบุคคลทั่วไป

5.1.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

1) สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตรของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่อายุ สถานภาพ และอายุการทำงานของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

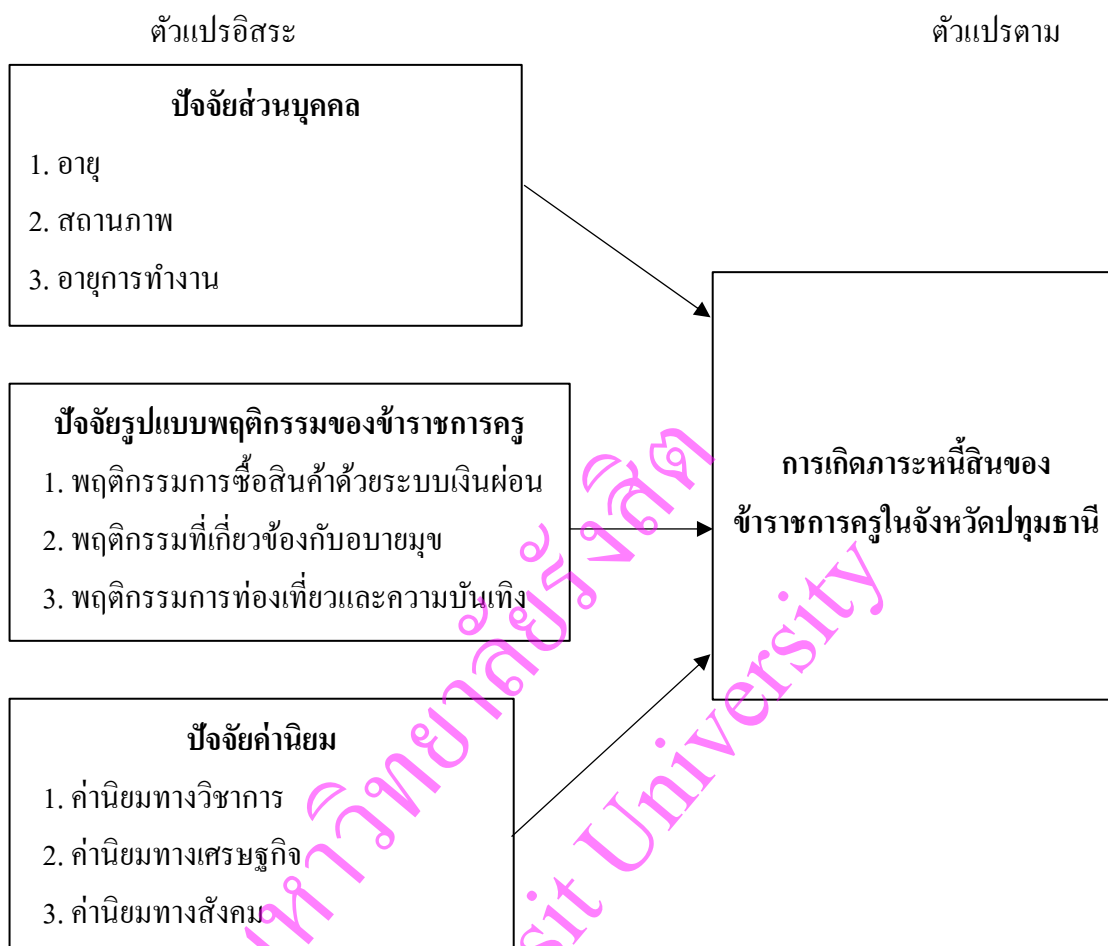
ในด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พบว่า สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน ประเภทสินค้าที่ซื้อด้วยเงินผ่อน และรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข พบว่า ประเภทการเล่นเสี่ยงโชค การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ และค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชคของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง พบว่า สาเหตุในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ประเภทสถานที่ที่นิยมท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยค่านิยมมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านค่านิยมทางวิชาการ ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ และด้านค่านิยมทางสังคม ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านที่มีอิทธิพลที่มีต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูมากที่สุด คือ ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ ($\beta = 0.224$) รองลงมา คือ ด้านค่านิยมทางวิชาการ ($\beta = 0.162$) และน้อยที่สุด คือ ด้านค่านิยมทางสังคม ($\beta = 0.160$)

5.2 กรอบแนวความคิดใหม่

รูปที่ 5.1 กรอบแนวความคิดการวิจัยใหม่

5.3 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี” โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพ จำนวนบุตร และอายุการทำงาน ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครู ประกอบด้วย พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง และปัจจัยค่านิยม ประกอบด้วย ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม ผู้วิจัยสามารถนำผลการศึกษามีอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ สถานภาพ และอายุการทำงานที่มีผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินที่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า เมื่อข้าราชการครูมีอายุและอายุการทำงานที่มากขึ้นมีการกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปชำระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ประกอบกับข้าราชการครูที่มีครอบครัวส่งผลให้มีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องรับผิดชอบส่วนของค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากตนเอง โดยมีการกู้ยืมเพื่อการซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้การก่อหนี้ดังกล่าวเป็นการก่อหนี้เพื่อความจำเป็นเนื่องจากข้าราชการครูต้องการมีที่อยู่อาศัยซึ่งเป็น 1 ในปัจจัย 4 ในความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ อีกทั้งมีความจำเป็นในการผ่อนชำระหนี้สินที่มีอยู่เดิมซึ่งข้าราชการครูบางส่วนมีหนี้สินมาจากหลายแหล่ง ดังนั้นการจะลดจำนวนหนี้สินจึงต้องมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่ามาใช้หนี้สินเดิมที่มีอยู่ ประกอบกับข้าราชการครูบางส่วนมีการสะสมหนี้สินตั้งแต่อายุน้อยและเมื่อมีอายุมากขึ้นและมีการก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นอีกในปัจจุบันในการใช้จ่ายตามความต้องการของคนที่เกินความจำเป็นส่งผลให้มีภาระหนี้สินที่เป็นภาระผูกพันต่อเนื่องอย่างไม่รู้จบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพา กิตติคุณภิธรรม (2549) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ อันดับเงินเดือน ระยะเวลาที่รับราชการ สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้สินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเพศ ระดับการศึกษา อาชีพของกลุ่มสมรส จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะมีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นหนี้สินอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อัจฉริยาพร พวงประทุม (2558) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพหนี้สินของข้าราชการทหาร สังกัดโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ” พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพหนี้สิน คือ ชั้นยศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร รายได้ของข้าราชการทหาร รายได้ของกลุ่มสมรส การมีบัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด และการซื้อสินค้าเงินผ่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Baeck (2005) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งทำการสำรวจข้อมูลทางการเงินจากครัวเรือนในสหรัฐอเมริกา” พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุสูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีหนี้สินสูงกว่าสินทรัพย์ที่มีในปัจจุบัน และมีการใช้บัตรเครดิตมากขึ้น มีประสบการณ์การล้มละลาย และมีทัศนคติที่ดีต่อการมีสินเชื่อ ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาในการชำระหนี้ และยังส่งผลต่อพฤติกรรมชำระหนี้

2) ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมของข้าราชการครูที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1) ในด้านพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อนพบว่า ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สิน ซึ่งข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการผ่อนชำระ บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด รองลงมาคือ รถยนต์ และ โทรศัพท์มือถือ โดยมีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นภาระการผ่อนชำระสินค้าที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันของข้าราชการครู ในการอำนวยความสะดวกในการหมุนเวียนเงินในแต่ละเดือนด้วยช่องทางการผ่อนชำระ เช่น บัตรเครดิต ส่งผลให้ข้าราชการครูผ่อนชำระสินค้าเดิมอย่างต่อเนื่องและมีโอกาสเพิ่มการผ่อนชำระในสินค้าอื่น ๆ ที่เกินความจำเป็นในอนาคตจนกลายเป็นภาระหนี้สินไม่รู้จบ สอดคล้องกับแนวคิดของรัชนีกร วงศ์จันทร์ (2553) ได้อธิบายว่า หลายครั้งที่บุคคลก่อหนี้เพื่อความสะดวก เช่น หนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าและบริการซึ่งเงินสดไม่สามารถซื้อได้ ซึ่งการก่อหนี้ที่มีการชำระเงินคืนเป็นงวด ๆ จะช่วยให้บุคคลสามารถซื้อสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงได้ทันที เป็นการตอบสนองความต้องการใช้จ่ายของบุคคลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคในปัจจุบัน หรือในกรณีของผู้ที่มีรายได้น้อยแต่มีรายจ่ายที่จำเป็นในการครองชีพ เช่น หนี้ที่อยู่อาศัย หนี้รถยนต์ เพื่อใช้ในการเดินทางไปประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา วิศิษฐ์วรการ (2558) ศึกษาเรื่อง “ภาระหนี้สินของข้าราชการหลังนโยบายเงินเดือน พ.ศ. 2556: กรณีศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” พบว่า การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการส่วนหนึ่งเกิดมาจากการก่อหนี้เพื่อการบริโภค โดยเฉพาะการก่อหนี้เพื่อซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ เพื่อซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และการก่อหนี้เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang et al. (2011) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะทางประชากรศาสตร์, ทักษะคิด, บุคลิกภาพ และบัตรเครดิต ในการศึกษาคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อหนี้บัตรเครดิต” พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในส่วนของการควบคุมตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ความสามารถตนเอง และการควบคุมตนเองมีผลกระทบต่อการใช้บัตรเครดิตและมีความสัมพันธ์กับการใช้สินเชื่อหมุนเวียน นอกจากนี้ยังพบว่าบางคุณลักษณะของบัตรเครดิตที่เข้าถึงได้ง่ายนำไปสู่การสร้าง “ภาพลวงตาของรายได้” ที่อำนวยความสะดวกในการสร้างพฤติกรรมการณ์ก่อหนี้บัตรเครดิตของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การก่อหนี้สินดังกล่าวเกิดจากการมีแหล่งในการปล่อยกู้ที่ง่ายและเข้าถึงได้สะดวก มีสถาบันการเงินที่พร้อมให้การสนับสนุนการกู้ยืมตลอดเวลาอย่างเช่น การปล่อยสินเชื่อที่ง่ายต่อการอนุมัติและปราศจากการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ โปรโมชันของบัตรเครดิตที่อำนวยความสะดวก ทำให้ข้าราชการครูเข้าถึงการซื้อสินค้าไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสินค้าอื่น ๆ ที่พร้อมสนับสนุนระบบการผ่อนได้ง่ายขึ้น เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่งผลให้ขาดการระมัดระวังในการใช้จ่ายแต่ละครั้งนำไปสู่การก่อหนี้สินอย่างไม่รู้ตัว

2.2) ในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขพบว่าส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สิน ซึ่งข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการเล่นเสี่ยง โขกประเภทสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน โดยมีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยง โขกแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อมีการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากเท่าไรจะส่งผลให้ข้าราชการครูมีโอกาสก่อหนี้เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทำให้ต้องนำเงินในอนาคตมาใช้ส่งผลให้ไม่มีเงินหมุนเวียนที่เพียงพอในการชำระค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ หากข้าราชการครูยังมีพฤติกรรมใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นเช่นนี้จะส่งผลให้เกิดภาวะหนี้สินอย่างไม่รู้จบต่อเนื่องไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ศึกษาเรื่อง “ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางบาล จังหวัดสงขลา” พบว่า ปัจจัยด้านการเล่นการพนันมีความสัมพันธ์ต่อการมีภาวะหนี้สินเช่นกัน โดยข้าราชการครูบางคนมีการเล่นการพนันจำพวก หวยใต้ดินและสลากกินแบ่งรัฐบาล จนก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน โดยนำเงินที่ติดตัวอยู่ในกระเป๋าซื้อหวยใต้ดินจนหมด ส่งผลให้ไม่มีเงินในการใช้จ่ายอย่างอื่นจึงต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อินทโฉม (2554) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาผลกระทบต่อภาวะหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9” พบว่า ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาวะหนี้สินในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากช่วยผ่อนคลายจากความเครียดจากการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการสังสรรค์ หรือเข้าสังคม อาจจะเป็นครั้งคราวหรือบ่อยครั้ง ซึ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทำให้เกิดการสิ้นเปลืองมาก เพราะมีค่าใช้จ่ายสูง

2.3) ในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิงพบว่าส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สิน เนื่องจากข้าราชการครูนิยมท่องเที่ยวทั้งต่างประเทศและท่องเที่ยวในประเทศ ในการท่องเที่ยวทั้งในสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงร้านอาหาร คาราโอเกะ ผับ ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากภาระงาน โดยการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนหรือครอบครัว แต่ทั้งนี้ถ้าหากมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิงต่อครั้งเป็นจำนวนมากส่งผลให้มีภาวะค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นเพิ่มขึ้น อีกทั้งข้าราชการครูบางส่วนยังมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปท่องเที่ยวในต่างประเทศนำไปสู่การก่อหนี้สินที่เกินความจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อินทโฉม (2554) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาผลกระทบต่อภาวะหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9” พบว่า ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาวะหนี้สินในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการส่งผลกระทบต่อภาวะหนี้สินเพราะทหารชั้นประทวนมีพฤติกรรมท่องเที่ยวในเวลากลางคืนเนื่องจากต้องการผ่อนคลาย จากความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการท่องเที่ยวในเวลากลางคืนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ศึกษาเรื่อง “ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียน

ประถมศึกษา อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา” ที่พบว่า ในด้านพฤติกรรมการเที่ยวไม่มีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูโดยตรง แต่ก็ส่งผลให้ข้าราชการครูที่มีภาระหนี้สินมีรายจ่ายในแต่ละเดือนเพิ่มขึ้น

3) ปัจจัยค่านิยมที่ส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี โดยปัจจัยด้านที่มีอิทธิพลที่มีต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูมากที่สุด คือ ด้านค่านิยมทางเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านค่านิยมทางวิชาการ และด้านค่านิยมทางสังคม อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1) ค่านิยมทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินในระดับมากที่สุด โดยข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากอาชีพข้าราชการครูมีความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคมรอบข้างทั้ง นักเรียน เพื่อนครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองตลอดเวลา ดังนั้นความน่าเชื่อถือจึงเป็นสิ่งสำคัญจึงทำให้ข้าราชการครูมีความต้องการสิ่งต่าง ๆ เช่น รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ สินค้าแบรนด์เนม เพื่อสร้างภาพลักษณ์และบุคลิกภาพที่ดี นานับถือ จึงส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น อีกทั้งยังมีภาระงานทั้งในด้านการสอน งานบริหารการศึกษา ตลอดจนงานธุรการ ซึ่งเป็นภาระที่หนักอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาในการวางแผนการลงทุนหรือหารายได้เสริม ตลอดจนปัจจัยทางการเงินและภาระค่าใช้จ่ายที่มีในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวย สอดคล้องกับแนวคิดของชูชัย สมมติไกร (2554, น. 269) ได้อธิบายว่า การที่คนไทยให้ความสำคัญแก่ค่านิยมที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น การได้รับความยกย่องนับถือ การรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีทำให้คนไทยนิยมใช้สินค้าที่มีชื่อเสียงและราคาแพงหรือเป็นสินค้าจากต่างประเทศ เน้นการแต่งกายดีตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและเพื่อต้องการให้ผู้อื่นยกย่องนับถือ และขณะเดียวกันก็มองว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศเป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าสินค้าจากต่างประเทศ ดังนั้นสินค้าที่คนไทยนิยมบริโภคจึงได้แก่ สินค้าที่มีแบรนด์เนมไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า เสื้อผ้า เครื่องประดับ หรือสินค้าอื่น ๆ ที่นำเข้าจากต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวีร์ นันทชัยพฤษย์ (2558) ศึกษาเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ส่วนของข้าราชการครูที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่มีสาเหตุจากปัจจัยค่านิยมต่อการดำรงชีวิต ในด้านการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกและการใช้ของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ไม่ได้มีการวางแผนรวมถึงไม่มีการบริหารจัดการทางการเงินที่ดี มีแนวโน้มส่งผลให้มีพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูแยลงเกิดการกู้ยืมมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Azman (2015) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตในประเทศมาเลเซียตะวันออก” พบว่า ปัจจัยจิตวิทยาที่ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้ในครัวเรือนได้แก่ ความเชื่อในการครอบครองบัตรเครดิตในปัจจุบันและทัศนคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบัตร

เครดิตเป็นสัญลักษณ์ของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดตามจำนวนวงเงินสูงสุดในบัตร ทำให้บุคคลต้องการเป็นเจ้าของบัตรเครดิตมากกว่าในการใช้บริโภค โดยผู้ที่มียาได้ค่ามีแนวโน้มที่จะมีการค้างชำระที่สูงขึ้น เป็นสาเหตุสำคัญของการก่อหนี้นำไปสู่การเกิดหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน ดังนั้นการมีค่านิยมที่ฟุ่มเฟือยส่งผลให้ข้าราชการครูก่อภาระหนี้สินอย่างไม่รู้จบ เนื่องมาจากความต้องการที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่น ความต้องการใช้สินค้าราคาแพง การใช้รถยนต์หรู การแข่งขันส่งบุตรหลานเรียนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นค่านิยมที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเองดูดีและได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนมีบทบาทในสังคม อย่างไรก็ตามหากข้าราชการครูที่มีรายได้น้อยส่งผลให้ต้องใช้จ่ายเพื่อสร้างตนเองให้สังคมยอมรับจนนำไปสู่การก่อหนี้สินเพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในชีวิตประจำวัน ซึ่งการที่จะหลีกเลี่ยงการก่อภาระหนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นนี้ควรดำเนินชีวิตตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ในการดำเนินชีวิตยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดความพอประมาณให้เหมาะสมกับความสามารถทางการเงินของตนเอง มีเหตุผลโดยปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น นำไปสู่การมีความรู้และคุณธรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยการเก็บออมและการบริหารจัดการรายได้ของตนเองเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางการเงินในอนาคต

3.2) ค่านิยมทางวิชาการส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินในระดับมากที่สุด โดยข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการศึกษามีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อการเลื่อนระดับตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นและได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น อีกทั้งได้รับการยอมรับทั้งในทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานและในด้านความน่าเชื่อถือทางด้านวิชาการ ประกอบกับระดับการศึกษาถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ทำให้ข้าราชการครูมีความจำเป็นเพิ่มระดับการศึกษาของตน อีกทั้งการขอทุนจากหน่วยงานในการเรียนต่อทำได้ยาก จึงต้องใช้จ่ายเงินตนเองซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงจึงนำไปสู่การก่อหนี้ นอกจากนี้ข้าราชการครูบางส่วนยังมีหนี้สินเดิมที่ยังชำระคืนไม่หมดจึงส่งผลให้มีหนี้สินมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อนำมาช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาของตนเองเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว เนื่องจากการสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีความจำเป็นต่อการเข้ารับราชการของตนเองในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของชูชัย สมितिไกร (2554) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยค่านิยมในการเน้นการศึกษาและความสามารถของคนไทย ซึ่งมีความคิดว่าการศึกษาเป็นหนทางที่ช่วยให้บุคคลสามารถเลื่อนสถานภาพทางสังคมเพิ่มเกียรติยศและศักดิ์ศรี หรือเพิ่มระดับเงินเดือน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ทำการศึกษาเรื่อง “ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” พบว่า การศึกษา

เพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน เนื่องจากเมื่อข้าราชการครู เมื่อเข้ารับราชการแล้วจะมีการศึกษาต่อเพิ่มเติมทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก เหตุผลที่ข้าราชการครูเลือกที่จะศึกษานั้นเพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน และสอดคล้องกับ พรภัทร อินทวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้สินของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าการที่นักศึกษาก่อหนี้สิน กยศ. มาจากอิทธิพลของความคาดหวังในผลที่ได้รับจากการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้คาดการณ์หลังสำเร็จการศึกษา การพฤติกรรมแบบบริโภคนิยมที่มากขึ้น การทัศนคติเชิงบวกต่อการก่อหนี้สิน มีความกดดันทางการเงิน ทั้งนี้นักศึกษาส่วนใหญ่กู้ยืม กยศ. อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีระดับสถานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีนัก

3.3) ค่านิยมทางสังคมส่งผลต่อการเกิดภาระหนี้สินในระดับมาก โดยรวมข้าราชการครูที่ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ามีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากข้าราชการครูให้ความสำคัญกับสังคมนอกข้างในการสร้างความสัมพันธ์ไม่ใช่แค่ภายในโรงเรียนของตน ตลอดจนเพื่อนครูต่างโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น การพบปะสังสรรค์เป็นเรื่องสำคัญที่แสดงถึงมิตรภาพระหว่างกัน ในกลุ่มสังคมของข้าราชการครู เช่น การเลี้ยงส่งหรือเลี้ยงต้อนรับผู้บริหารหรือบุคลากรใน โรงเรียน งานแต่งงานและงานบวชของบุตรหลานเพื่อนครูใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งการจัดงานเหล่านี้สามารถแสดงออกถึงฐานะของตนในทางอ้อม เนื่องจากการจัดงานยิ่งใหญ่ขึ้นยิ่งแสดงถึงฐานะมากยิ่งขึ้นได้รับการยอมรับมาก ซึ่งการจัดงานเหล่านี้ย่อมมีค่าใช้จ่ายที่มาก จึงทำให้ข้าราชการครูบางคนต้องกู้ยืมเงินเพื่อแสดงถึงความมั่งมีของตน อย่างไรก็ตามกิจกรรมทางสังคมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากเป็นมารยาททางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ เพชรคำ ธนุศรี (2545) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่อยู่ในชนบทหรือในชุมชนความใกล้ชิดกับประชาชนที่ข้าราชการครูมีมากกว่าข้าราชการประเภทอื่น ๆ ประกอบกับข้าราชการครูยังเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากด้วย จึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เมื่อมีงานสำคัญในชุมชน ครูจึงเป็นเป้าหมายแรกของกลุ่มผู้แจกซองขาว การ์ดเชิญ และครูก็ต้องไปร่วม แม้คนไม่ไปของขาวก็ต้องไป มิฉะนั้นจะถูกตำหนิว่าขาดความเมตตากรุณา หยิ่ง ถือตัว เข้ากับชุมชนหรือคนอื่นไม่ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชัย สมितिไกร (2554) ได้อธิบายว่า ค่านิยมในการให้ความสำคัญแก่ค่านิยมด้านการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ราบรื่นและความสนุกสนาน ทำให้คนไทยมีกิจกรรมสังสรรค์รื่นเริงระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องเป็นประจำ รวมทั้งกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานปีใหม่ สงกรานต์ หรืออื่น ๆ สินค้าที่มีการบริโภคเพื่อตอบสนองค่านิยมนี้จึงมักจะเป็นสินค้าที่ใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น อาหารกับแก้มต่าง ๆ เครื่องดื่มต่าง ๆ ขนมขบเคี้ยวสุรา เบียร์ ฯลฯ ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของข้าราชการครูมีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นที่ยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง

ในสังคม ซึ่งการปรับตัวที่ดั่งกล่าวมีผลต่อการเกิดหนี้สิน เนื่องจากสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการบริโภคนิยมที่สนับสนุนให้ข้าราชการควรมีพฤติกรรมอยากได้อะไรก็มี โดยแสดงผ่านการแข่งขันกันในด้านสถานะทางสังคมด้วยการโอ้อวดฐานะของตนเองผ่านกิจกรรมทางสังคมหรือสิ่งแสดงฐานะของตนซึ่งสวนทางกับรายรับที่ตนเองได้ ทำให้ต้องก่อหนี้สินเพื่อมาสนองความต้องการในการโอ้อวดฐานะตนเองในสังคม ซึ่งข้าราชการควรควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปรับค่านิยมของตนเองในการดำเนินชีวิตให้มีความพอประมาณ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีเหตุผลในการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับสถานะทางการเงินของตนเอง และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมกับอาชีพตนเองในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อนครู สังคมภายในโรงเรียนและสังคมภายนอกโรงเรียน

5.4 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) ด้านข้อมูลส่วนบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาปรับมาตรการอนุมัติเงินกู้ของสถาบันการเงิน ในการกำหนดคุณสมบัติในด้านอายุที่เหมาะสมเพื่อคำนึงถึงระยะเวลาในการชำระคืนหนี้สินของผู้กู้ และด้านรายได้โดยการประเมินรายได้ที่แท้จริงทั้งจากแหล่งรายได้ประจำและรายได้เสริมพร้อมทั้งตรวจสอบจำนวนหนี้สินเดิมที่ยังคงเหลืออยู่ เนื่องจากอายุราชการที่มากขึ้นมีแนวโน้มที่จะทำให้ข้าราชการครูสร้างภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเนื่องจากการที่อายุการทำงานเพิ่มขึ้น หมายถึงระดับผลตอบแทนที่ได้รับสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ได้รับรองถึงความสามารถในการชำระหนี้ที่ดี ดังนั้นสถาบันการเงินควรปรับเงื่อนไขจำนวนวงเงินที่ขอกู้ให้สอดคล้องกับรายได้ที่แท้จริงของผู้กู้ที่ได้รับก่อนจะทำการอนุมัติ และไม่ทำการปล่อยกู้ถ้าหากยังมีหนี้สินเดิมคงเหลืออยู่ อีกทั้งข้าราชการครูที่บรรจุใหม่มีแนวโน้มที่จะก่อหนี้เพิ่มขึ้นในการซื้อบ้านซื้อรถยนต์ จึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและการวางแผนทางการเงิน ตลอดจนการบริหารจัดการหนี้สินในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินของตนเอง โดยการจัดเป็นหลักสูตรในการศึกษาทั้งในวิชาชีพครูและหลักสูตรที่ใช้ในการสอนนักเรียน อีกทั้งจัดทำโครงการลดภาระหนี้สินระยะยาวและมีการติดตามประเมินผลและสรุปผลอย่างชัดเจน

2) ด้านพฤติกรรมของข้าราชการครู ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมในด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง มีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู โดยผู้วิจัยสามารถแบ่งข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1) ด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการผ่อนชำระสินค้าประเภทบ้าน รถยนต์ ตลอดจนการใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม ซึ่งเป็นการก่อหนี้เพื่อความจำเป็นในการอำนวยความสะดวกในการหมุนเวียนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง รัฐบาลควรที่จะเข้ามาจัดการสวัสดิการในด้านการซื้อบ้าน รถยนต์ โดยจัดทำโครงการสินเชื่อพิเศษให้แก่กลุ่มข้าราชการที่มีรายได้น้อย จัดตั้งสถาบันที่ให้กู้ยืมกับหน่วยงานของรัฐในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยรวมหนี้สินในระบบเดิมมาอยู่ที่จุดเดียวกันและไม่ทำการปล่อยกู้หากหนี้สินเดิมยังไม่ชำระคืนจนหมด โดยการชำระคืนอาจหักจากผลตอบแทนในอัตราที่เหมาะสมจนกว่าจำนวนหนี้สินจะหมดไป ในส่วนของหนี้สินนอกระบบรัฐบาลควรเข้ามาสำรวจและลงมือแก้ไขอย่างจริงจังในการจัดกลุ่มข้าราชการครูที่มีหนี้สินนอกระบบกลับเข้ามาอยู่ในระบบ

2.2) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข รัฐบาลและโรงเรียนควรให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างค่านิยมที่ดีในการไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข เช่น สุรา การพนัน การเลี้ยงโชค และแสดงผลที่เกิดจากค่านิยมที่ขึ้นชอบการเกี่ยวข้องกับอบายมุข โดยเริ่มจากข้าราชการครูเพื่อให้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนรณรงค์ไม่ส่งเสริมการเกี่ยวข้องกับอบายมุขทั้งภายในโรงเรียนและในสังคมภายนอกโรงเรียน

2.3) พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง การท่องเที่ยวเป็นการคลายเครียดจากภาระงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของข้าราชการครู แต่อย่างไรก็ตามการที่ข้าราชการครูสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นโดยการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมแก่สภาพคล่องทางการเงินของตนเองเป็นสิ่งที่ควรทำ จึงควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในและเลือกสถานที่ให้เหมาะสมกับรายรับที่ตนเองมี

3) ด้านค่านิยม จากผลการศึกษาพบว่าค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคมมีผลต่อการเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครู โดยผู้วิจัยสามารถแบ่งข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1) ค่านิยมทางวิชาการ การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ซึ่งข้าราชการครูมีความจำเป็นที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อความก้าวหน้าทางความรู้วิชาการและตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นข้าราชการครูต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ทำให้บางคนต้องไปกู้เงินเพื่อใช้ในการศึกษาจนนำไปสู่การเป็นหนี้สิน ดังนั้นรัฐบาลควรเข้ามาให้ทุนการศึกษาแก่ข้าราชการครูที่เข้าเกณฑ์เรียนดี มีผลการทำงานดี และมีความสามารถทางด้านวิชาการแต่ฐานะไม่ดี โดยการให้ทุนเต็มจำนวนหรือตามความเหมาะสม มีเงื่อนไขในการใช้ทุนคืน โดยการทำงานที่เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาแก่เยาวชนและสังคม อีกทั้งจัดระดับเงินเดือนหรือผลตอบแทนจากวุฒิการศึกษาสูงขึ้นตามความเหมาะสม เพื่อนำความรู้ที่ได้นำไปพัฒนาความสามารถตนเอง พัฒนาการศึกษา และพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ

3.2) ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ข้าราชการครูนั้นต้องอยู่ในสังคมตลอดเวลาทั้งพบปะผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเพื่อนครูด้วยกัน จึงต้องการรักษาภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของตน จึงมีค่านิยมในสิ่งของเครื่องใช้ราคาแพงและเกินความจำเป็น เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ตลอดจน รถยนต์ ซึ่งล้วนแต่มีราคาที่สูงและหากซื้อบ่อยครั้งส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น ดังนั้นข้าราชการครูควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการรายรับของตนเอง ในการปรับเปลี่ยนและสร้างพฤติกรรมของตนเอง รวมถึงการปรับค่านิยมของตนเองโดยมีความพอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความประหยัด รู้จักใช้จ่าย มีเหตุผลการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันตามความจำเป็นและคำนึงถึงความสามารถทางการเงินของตนเองเป็นอันดับแรก และสร้างนิสัยการเก็บออมเพื่อนำไปหมุนเวียนในอนาคต ทั้งนี้ควรเริ่มที่ตัวข้าราชการครูเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและขยายออกไปยังสังคมภายนอกโรงเรียน

3.3) ค่านิยมทางสังคม การจัดงานสังคม เช่น งานแต่งงาน การบวช ทำบุญ งานเลี้ยงขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น เป็นภยีสังคมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการแสดงถึงความมีน้ำใจหรือมิตรภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งในการจ่ายภยีสังคมในแต่ละครั้งก็มีจำนวนไม่น้อย อีกทั้งคนไทยมีค่านิยมจัดงานใหญ่โตเพื่อแสดงถึงฐานะของตน ซึ่งบางคนต้องกู้ยืมเงินล่วงหน้าเพื่อทำมาจัดงาน เป็นค่านิยมที่ไม่เหมาะสมและเกินความจำเป็น ดังนั้นข้าราชการครูควรปรับค่านิยมในการจัดกิจกรรมทางสังคมให้เหมาะสมกับทรัพย์สินที่ตนเองมีหรือเหมาะสมกับโอกาสของตน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การคำนึงถึงความเหมาะสมกับความสามารถทางการเงินของตนเองและเหมาะสมกับโอกาส จากนั้นนำค่านิยมที่ดีนี้ประพุดิตตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นทั้งในสังคมภายในโรงเรียนและขยายออกไปยังสังคมรอบข้าง

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ยังขาดการศึกษารายละเอียดเชิงลึกถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดหนี้สินของข้าราชการครู ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำงานวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาสาเหตุถึงการก่อหนี้สิน

2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มข้าราชการครูในแต่ละภูมิภาคเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมค่านิยม ตลอดจนสภาพสังคมว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในสังกัดรัฐบาลและเอกชน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดภาระหนี้สิน

3) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอาชีพอื่นที่ประสบปัญหาภาระหนี้สินและกำลังรอกการแก้ไขเช่นกัน

5.5 ข้อจำกัดในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีปัญหาและอุปสรรค ในด้านข้อจำกัด ดังนี้

1) ด้านการเก็บข้อมูล ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านเวลาที่เป็นอุปสรรค เนื่องจากช่วงเวลาการลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูลตรงกันกับช่วงเวลาปิดเทอมของ โรงเรียน

2) ด้านงบประมาณที่ใช้ในการเก็บตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องใช้งบประมาณที่สูง ซึ่งการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในแต่ละ โรงเรียนที่มีระยะทางห่างไกลกันทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก

บรรณานุกรม

- กรวิวีร์ นันทชัยพฤกษ์. (2558). *ความรู้และพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร* (Unpublished Master's thesis). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กันต์ อินทวงศ์. (2552). *แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *ชีพจรครู: ลุ้นสงวนหนี้ครู 1 ล้านล้านบาท*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=25036&Key=hotnews>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คอลัมน์: วรากรณ์ สามโกเศศ: หนี้สินครูก้าวกระโดด*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=25053&Key=hotnews>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู*. สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=40705&Key=news_boontee
- กระทรวงศึกษา. (2558). *ผลประชุม กกก. บริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครู*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/websm/2014/may/131.html>
- คำนาย อภิปรีชญาสกุล. (2558). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โพลีสมิเดีย แอนด์พับลิชชิง.
- จิราพร เพชรดำ, และไพบูลย์ แยมกสิกร. (2554). *ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษา จังหวัดนครนายก*. นครนายก: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก.
- จี๊ด เศรษฐบุตร. (2554). *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัตยาพร เสมอใจ. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานิตา มีลา. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ในระบบของชาวนา ในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ถวิล ธาราโกชน, และศรัณย์ คำริสุข. (2543). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2549). *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นฤมล อินทโถม. (2554). ศึกษาผลกระทบต้อภาระหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- นันทรัตน์ จิโรภาส. (2552). ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นิโลบล นวลอินทร์. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับหนี้สินของเกษตรกรตำบลห้วยพระ อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปณิศา มีจินดา. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.
- ประสิทธิ์ ทองอ่อน. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟ เอ็ดดูชั่น.
- พิเศษไพโรจน์ วายูภาพ. (2559). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พรภัทร อินทรวรพัฒน์. (2557). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้สินของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เพชรคำ ธนุศรี. (2546). ทำอย่างไรหนี้สินครูไทย..จะลดลง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2 (ตุลาคม 2545), 38-42.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2540). การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ วายูภาพ. (2555). คำอธิบายระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ภูมิชัย สุวรรณดี และคณะ. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2553). การบริหารการเงินส่วนบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟ เอ็ดดูชั่น.
- ยุพา กิตติสุขภูษิตธรรม. (2549). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วารกรณ์ สามโกเศศ. (2559). เป็นหนี้อย่างไรให้มีความสุข. สืบค้นจาก

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วนิดา วิศิษฐ์วรากร. (2558). ภาระหนี้สินของข้าราชการหลังนโยบายเงินเดือน พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *วารสารวิชาการ Veridian*, 8(1), 515-529. สืบค้นจาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/31144>
- วันเพ็ญ พรินทรากุล. (2551). ปัญหาหนี้สินและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัวเกษตรกร บ้านอุดมพัฒนา หมู่ที่ 12 ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- วรรณิ แคมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินารัตน์ ศรีกุลเรืองโรจน์. (2550). ปัญหาหนี้สินและวิธีการแก้ไขของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ คงศิลา. (2552). ภาวะหนี้สินของข้าราชการกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน ทวีวัฒนา และบางกอกน้อย (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สุพาดา สิริกุดตา, อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, พิมพ์ หิรัญกิตติ, เกียรติกร ชำนาญไพศาล, และชูชาติ มีจินดา. (2546). *การบริหารการค้าปลีก*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร จำกัด.
- ศุภร เสรีรัตน์. (2545). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอ.อาร์.บิซิเนส เพรส.
- โสภณิศ หนูทิศ. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน กรณีศึกษา : จังหวัดชัยภูมิ (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559*. สืบค้นจาก <http://pathum1.go.th/plan/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. (2559). *ข้อมูลสารสนเทศ 2559*. สืบค้นจาก <http://www.ptt2.go.th/main/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (2559). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2559*. นนทบุรี: วิชั่นพีเพรส.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อัจฉริยาพร พวงประทุม. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพหนี้สินของข้าราชการทหาร สังกัด โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล, และดลยา จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Azman, N. S. (2015). Urban Household Credit Card Debt Behaviour in East Malaysia : A Conceptual Framework. *Prosidine Perkem*, 10, 519-528.
- Baeck, S. (2005). Older Consumers' Debt Repayment Behaviors. *Consumer Interests Annual*, 51, 280-281.
- Bahovec, V., Barbic, D., & Palic, I. (2015). Testing the effects of financial literacy on debt behaviour of financial consumers using multivariate analysis methods. *Croatian Operational Research*, 6, 361-371.
- Dikko, M. (2015). Casualties and effects of household debt in ASEAN countries. *International Journal of Economics, Commerce and Management United Kingdom*, 3, 1-8.
- Goldenson, M. R. (1984). *Longman Dictionary of Psychology and Psychiatry*. New York: Longman.
- Keppel, G. (1982). *Design and analysis a researcher's handbook* (2nd ed.). New Jersey: Prentice-hall.
- Meng, X., Siriwardana, M., & McNeill, J. (2015). The Causes of Rising Australian Household Debt. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 6, 247-253.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer Behavior* (9th ed.). New Jersey: Prentice Hill.
- Wang, L., Lu, W., & Malhotra, N. K. (2011). Demographics, attitude, personality and credit card features correlate with credit card debt: A view from China. *Journal of Economic Psychology*, 32, 179-193.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี”

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อให้ทราบถึงภาวะหนี้สิน ความสัมพันธ์ต่อการมีภาวะหนี้สินและผลจากการมีภาวะหนี้สิน ของข้าราชการครูในจังหวัดปทุมธานี จึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและตรงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งคำตอบที่ได้จะนำไปวิเคราะห์และประเมินผลในการจัดทำวิทยานิพนธ์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น โดยข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะไม่กระทบต่อสถานภาพและหน่วยงานของท่าน

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วน (5 หน้า)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ภาวะหนี้สิน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยรูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สิน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สิน

ส่วนที่ 5 การเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นางสาวภัทรภรณ์ อยู่นาน

นักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยรังสิต

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ของแต่ละข้อตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี 26-35 ปี 36-45 ปี
 46-55 ปี มากกว่า 55 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

4. รายได้ต่อเดือน (เงินเดือน+เงินวิทยฐานะ+เงินค่าตอบแทน)

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท 15,001-25,000 บาท 25,001- 35,000 บาท
 35,001-45,000 บาท มากกว่า 45,000 บาทขึ้นไป

5. สถานภาพ

- โสด สมรส หย่าร้าง
 แยกกันอยู่ สามี/ภรรยาเสียชีวิต

6. จำนวนบุตร

- ไม่มี 1 คน
 2 คน มากกว่า 2 คน ขึ้นไป

7. อายุการทำงาน

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
 16-20 ปี มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ภาระหนี้สิน

1. ประเภทหนี้สินของท่าน

- หนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบ
 ทั้งหนี้สินในระบบและหนี้สินนอกระบบ

2. สาเหตุของการเป็นหนี้สิน (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3)

- _ ชื่อหรือช่อมแซมที่อยู่อาศัย _ ชื่อหรือช่อมแซมยานพาหนะ _ ใช้หนี้สินที่มีอยู่เดิม
 _ การศึกษาของตนเอง _ การรักษาพยาบาล _ ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
 _ การศึกษาบุตรหรือคนในครอบครัว _ กู้ยืมเพื่อลงทุน เช่น ธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ _ อื่น ๆ.....

3. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินรวมประมาณเป็นตัวเลขจำนวนเท่าไร

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท 100,001-500,000 บาท
 500,001-1,000,000 บาท มากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป

4. ท่านมีหนี้สินจากแหล่งการเงินใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารเพื่อการเกษตรและ โครงการเงินทุน
 บัตรเครดิต สหกรณ์ หมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหา
 สินเชื่อ (ไฟแนนซ์) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ หนี้สินข้าราชการครู
 ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ อื่น ๆ

ธนาคารกรุงไทย

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน

3.1 พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน

1) ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน

- ไม่เคย (ข้ามไปทำข้อ 3.2) 1-2 ครั้ง/เดือน 3-4 ครั้ง/เดือน
 5-6 ครั้ง/เดือน มากกว่า 6 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป

2) สินค้าประเภทไหนที่ท่านซื้อด้วยระบบเงินผ่อน (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3)

- ___ บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด ___ โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต
 ___ รถยนต์/จักรยานยนต์ ___ โทรศัพท์/เครื่องเล่นวีดีโอ/สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/เครื่องซักผ้า
 ___ โทรศัพท์มือถือ ___ อื่น ๆ

3) ท่านมีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยเดือนละเท่าไร

- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท 5,001-6,000 บาท 6,001-7,000 บาท
 7,001-8,000 บาท 8,001-9,000 บาท มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป

4) สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3)

- ___ มีความจำเป็นต้องใช้ ___ สะดวกในการหมุนเวียนเงิน ___ ไม่มีข้อจำกัดในการผ่อน
 ___ ซื้อสินค้าตามสมัย ___ โปรโมชั่นกับบัตรเครดิต ___ อื่น ๆ

3.2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

1) ท่านเคยเล่นเสี่ยงโชคประเภทใดมากที่สุด

- ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3)) สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน
 การพนัน เช่น ไพ่ พนันบอล อื่น ๆ

- 2) ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสียงไซค (เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน ฯลฯ) ต่อครั้ง
ประมาณเท่าไร
- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท 501-1,000 บาท 1,001-1,500 บาท
 1,501-2,000 บาท มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป
- 3) ในระยะเวลา 6 เดือน ท่านดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่หรือไม่
- เคย ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3.3)
- 4) สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด=1 ปานกลาง=2
น้อยที่สุด=3)
- ___ ดื่มเป็นประจำ ___ เพื่อการสังสรรค์ ___ เพื่อมารยาทสังคม
___ กลายเครียด ___ อื่น ๆ.....
- 5) ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน
- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท 501-1,000 บาท 1,001-1,500 บาท
 1,501-2,000 บาท มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป

3.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความบันเทิง

- 1) ท่านนิยมท่องเที่ยวในสถานที่ประเภทใดมากที่สุด
- ท่องเที่ยวต่างประเทศ ท่องเที่ยวในประเทศ ร้านอาหาร/คาราโอเกะ
 ผับ/ไนต์คลับ/บาร์ อื่น ๆ.....
- 2) เหตุผลในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2
น้อยที่สุด = 3)
- ___ เพื่อพักผ่อน ___ สังสรรค์กับเพื่อน ___ อยากรู้จักผู้คนมากขึ้น
___ ใช้เวลากับครอบครัว ___ อื่น ๆ.....
- 3) ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยวสถานที่หรือสถานบันเทิง
- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท 1,001-2,000 บาท 2,001-3,000 บาท
 3,001-4,000 บาท 4,001-5,000 บาท มากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องคำถามตามความคิดเห็นของท่าน แต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ปัจจัยด้านค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ค่านิยมทางวิชาการ					
1. ท่านเชื่อว่าความเชี่ยวชาญในอาชีพของตนเองทำให้ท่านรู้สึกมีเกียรติ					
2. ท่านเชื่อว่าการศึกษาทำให้ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ					
3. ท่านเชื่อว่าการศึกษาทำให้ท่านได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม					
4. ท่านยินดีใช้จ่ายเพื่อศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (เช่น การศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ฯลฯ) เพื่อพัฒนาตนเองในอาชีพ					
ค่านิยมทางเศรษฐกิจ					
1. ท่านเชื่อว่าการศึกษาทำให้ท่านมีรายได้ที่สูงขึ้น					
2. ท่านยินดีที่จะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือ ทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มา					
3. ท่านยินดีกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนหรือหารายได้เสริมเพื่อสร้างความ มั่นคงในอนาคต					
4. ท่านเชื่อว่าการมีทรัพย์สิน (เช่น บ้าน รถยนต์ ฯลฯ) การใช้สินค้า แบรนด์เนมแสดงถึงการมีฐานะทางสังคมและได้รับการยอมรับจากสังคม					
ค่านิยมทางสังคม					
1. ท่านเชื่อว่าท่านมีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูง					
2. ท่านเชื่อว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างสม่ำเสมอทำให้เป็นที่ รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคม					

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน (ต่อ)

ปัจจัยด้านค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ) ทำให้ท่านมีโอกาสนพบปะผู้คนหลายระดับและส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ					
4. ท่านยินดีที่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					

ส่วนที่ 5 การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำถามตามความเป็นจริง แต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4 หมายถึง ระดับน้อย

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับมาก

1 หมายถึง ระดับมากที่สุด

การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ระดับภาระหนี้สินที่ท่านประสบในปัจจุบัน					
2. ค่าใช้จ่ายของท่านส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการที่เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวัน					
3. ท่านมีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อนำไปชำระหนี้สินเดิมหรือเพื่อการลงทุน (เช่น กิจกรรมสังคม ค่าเล่าเรียน ค่าที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล สร้างธุรกิจ ฯลฯ)					
4. ท่านมีความจำเป็นในการก่อหนี้สินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้จ่ายในปัจจุบัน					
5. ท่านมีความกังวลกับภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน					
6. ท่านมีความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีในปัจจุบันภายในระยะเวลาที่กำหนดได้เพียงใด					

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ/ท่านอยากให้มีการแก้ไขปัญหานี้สิ้นข้าราชการครูอย่างไร

.....

.....

.....

.....

-----ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือ-----

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ข
ผลการประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ในจังหวัดปทุมธานี”

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามของแบบสอบถามประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นได้ทำการตรวจหาความสอดคล้องของแบบสอบถามในการพิจารณาความเที่ยงตรง (Item Objective Congruence : IOC) (อ้างอิงใน วรรณิ แกมเกตุ, 2551 : 220) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

$IOC \leq 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ดังนั้น นำผลที่ได้จากการคำนวณมาทำการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรงเพื่อทำการแปลผลและนำไปแสดงในตาราง ดังนี้

+1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน

ข้อคำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
1) พฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยระบบเงินผ่อน					
1. ความถี่ในการซื้อสินค้าเงินผ่อน ☐ ไม่เคย (ข้ามไปทำข้อ 3.2) ☐ 1-2 ครั้ง/เดือน ☐ 3-4 ครั้ง/เดือน ☐ 5-6 ครั้ง/เดือน ☐ มากกว่า 6 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2. สินค้าประเภทไหนที่ท่านซื้อด้วยระบบเงินผ่อน (เรียงลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3) ___ บ้าน/ห้องเช่า/คอนโด ___ โทรศัพท์/เครื่องเล่นวีดีโอ/ ___ รถยนต์/จักรยานยนต์ ___ สเตอริโอ/เครื่องปรับอากาศ/ ___ โทรศัพท์มือถือ ___ เครื่องซักผ้า ___ โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ต ___ อื่น ๆ.....	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
3. ท่านมีรายจ่ายเงินผ่อนเฉลี่ยเดือนละเท่าไร ☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ☐ 5,001-6,000 บาท ☐ 6,001-7,000 บาท ☐ 7,001-8,000 บาท ☐ 8,001-9,000 บาท ☐ มากกว่า 9,000 บาทขึ้นไป	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
4. สาเหตุในการซื้อสินค้าเงินผ่อน (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3) ___ มีความจำเป็นต้องใช้ ___ สะดวกในการหมุนเวียนเงิน ___ ซื้อสินค้าตามสมัย ___ โปรโมชันกับบัตรเครดิต ___ ไม่มีข้อจำกัดในการผ่อน ___ อื่น ๆ.....	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน (ต่อ)

ข้อความ (ต่อ)	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
2) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข					
1. ท่านเคยเล่นเสี่ยงโชคประเภทใดมากที่สุด ☐ ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3) ☐ สลากกินแบ่งรัฐบาล ☐ หวยใต้ดิน ☐ การพนัน เช่น ไพ่ พนันบอล ☐ อื่น ๆ.....	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเล่นเสี่ยงโชค (เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน ฯลฯ) ต่อครั้งประมาณเท่าไร ☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท ☐ 501-1,000 บาท ☐ 1,001-1,500 บาท ☐ 1,501-2,000 บาท ☐ มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
3. ในระยะเวลา 6 เดือน ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่หรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3.3)	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
4. สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ (เรียง 3 ลำดับ ; มากที่สุด = 1 ปานกลาง = 2 น้อยที่สุด = 3) _ดื่มเป็นประจำ _เพื่อการสังสรรค์ _คลายเครียด _เพื่อมารยาทสังคม _อื่น ๆ.....	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
5. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท ☐ 501-1,000 บาท ☐ 1,001-1,500 บาท ☐ 1,501-2,000 บาท ☐ มากกว่า 2,000 บาทขึ้นไป	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาระหนี้สิน (ต่อ)

ข้อความ (ต่อ)	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
3. ท่านเชื่อว่าการศึกษาคำสอนทำให้ท่านได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
4. ท่านยินดีใช้จ่ายเพื่อศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (เช่น การศึกษาต่อ อบรม สัมมนา ฯลฯ) เพื่อพัฒนาตนเองในอาชีพ	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2) ค่านิยมทางเศรษฐกิจ					
1. ท่านเชื่อว่าการศึกษาคำสอนทำให้ท่านมีรายได้ที่สูงขึ้น	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2. ท่านยินดีที่จะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ต้องการหรือปรารถนาที่จะได้มา	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
3. ท่านยินดีกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนหรือหารายได้เสริม เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
4. ท่านเชื่อว่าการมีทรัพย์สิน (เช่น บ้าน รถยนต์ ฯลฯ) การใช้สินค้าแบรนด์เนมแสดงถึงการมีฐานะทางสังคมและได้รับการยอมรับจากสังคม	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
3) ค่านิยมทางสังคม					
1. ท่านเชื่อว่าท่านมีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูง	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2. ท่านเชื่อว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างสม่ำเสมอทำให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคม	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
3. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ) ทำให้ท่านมีโอกาสพบปะผู้คนหลายระดับและส่งผลให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
4. ท่านยินดีที่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง

ส่วนที่ 3 การเกิดภาระหนี้สินของข้าราชการครูจังหวัดปทุมธานี

ข้อความ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. ระดับภาระหนี้สินที่ท่านประสบในปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
2. ค่าใช้จ่ายของท่านส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการที่เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
3. ท่านมีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อนำไปชำระหนี้สินเดิมหรือเพื่อการลงทุน (เช่น กิจกรรมสังคม ค่าเล่าเรียน ค่าที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล สร้างธุรกิจ ฯลฯ)	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
4. ท่านมีความจำเป็นในการก่อหนี้สินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้จ่ายในปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
5. ท่านมีความกังวลกับภาระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
6. ท่านมีความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีในปัจจุบันภายในระยะเวลาที่กำหนดได้เพียงใด	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ภัทรภรณ์ อยู่นาน
วัน เดือน ปีเกิด	11 สิงหาคม 2536
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, 2558 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, 2560
ที่อยู่ปัจจุบัน	101/157 หมู่ 3 ตำบลกระแจะ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี pattharapon_y@hotmail.com

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University